

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА

**Приет с Решение № 411 по Протокол № 49 / 31.07.2014 г. на
Общински съвет - Априлци**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	стр. 4-10
1. Същност и предназначение на Общинския план за развитие	стр. 4
2. Предпоставки за разработването на ОПР – законодателна и стратегическа рамка	стр. 4-7
3. Структура на ОПР.....	стр. 7-9
4. Методи и принципи при разработването на ОПР.....	стр. 9-10
II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ	
1. Обща характеристика/профил на общината.....	стр. 11-16
1.1. Географско положение на община Априлци, граници, обща площ.....	стр. 11-11
1.2. Релеф.....	стр. 11-11
1.3. Полезни изкопаеми	стр. 11-11
1.4. Климат.....	стр. 11-12
1.5. Води и водни ресурси.....	стр. 12-13
1.6. Почви.....	стр. 13-14
1.7. Биологично разнообразие	стр. 14-15
1.8. Защитени територии	стр. 15-16
2. Конкурентоспособност на местната икономика.....	стр. 16-42
2.1. Отраслова структура на общинската икономика.....	стр. 16-35
2.1.1. Промисленост	стр. 16-20
2.1.2. Строителство	стр. 21-21
2.1.3. Селско стопанство	стр. 21-26
2.1.4. Горско стопанство	стр. 26-28
2.1.5. Транспорт и съобщения	стр. 28-29
2.1.6. Туризм	стр. 29-32
2.1.7. Услуги	стр. 33-35
2.2. Водещи сектори и отрасли в местната икономика.....	стр. 35-39
2.3. Благосъстояние на населението	стр. 40-41
2.4. Тенденции в развитието на икономическите процеси	стр. 41-42
3. Човешки капитал и развитие на социалната сфера.....	стр. 42-61
3.1. Демографско състояние на населението	стр. 42-51
3.2. Икономическа активност на населението и пазар на труда	стр. 51-54
3.3. Образование	стр. 54-56
3.4. Здравеопазване	стр. 56-58
3.5. Социални дейности	стр. 58-59
3.6. Култура	стр. 59-61
3.7. Спорт и младежки дейности	стр. 61-61
4. Инфраструктурна обезпеченост на община Априлци.....	стр. 62-69
4.1. Техническа инфраструктура	стр. 62-69
4.2. Урбанизация и устойчиво планиране на територията	стр. 69-69
5. Опазване на околната среда и екологично състояние.....	стр. 69-74
6. Административен и финансов капацитет на Община Априлци	стр. 74-77
7. Обобщени изводи	стр. 77-82
8. SWOT – АНАЛИЗ.....	стр. 82-85

III. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА

1. Визия и стратегически цели за развитие на общината.....	стр.86-88
2. Приоритети, специфични цели и мерки.....	стр.88-108
Приоритет 1. Развитие на конкурентоспособна икономика чрез развитие на собствения потенциал, прилагане формите на ПЧП и използване възможностите на европейските	

фондове за привличане на инвестиции в неземеделски дейности, селското, горското стопанство, туризма и съпътстващи дейности и услуги	стр. 88-97
Приоритет 2. Модернизиране и доизграждане на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата	стр. 97-104
Приоритет 3. Съхранение и развитие на човешкия капитал, подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и социално включване	стр. 104-105
Приоритет 4. Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги	стр. 105-110
IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА.....	стр. 111-115
V. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ	стр. 116-118
VI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 ГОДИНА.....	стр. 118-120
VII. ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ	стр. 120-123
<u>ПРИЛОЖЕНИЯ:</u>	
1.Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР 2014 – 2020 година – Приложение 1-	стр.124-127
2.Програма за реализация на Общинския план за развитие на община Априлци за периода 2014 – 2020 година – Приложение 2;	
3.Предварителна оценка на ОПР 2014 – 2020 година – Приложение 3	

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. СЪЩНОСТ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Общинският план за развитие ще бъде основният инструмент за управление на община Априлци през следващите седем години. Времето за изпълнение на плана съвпада с новия програмен период на ЕС, който започва през 2014 и завършва през 2020 година. По същество планът се разработва и прилага в общия контекст на актуалната законодателна и стратегическа рамка на регионалното развитие в България и Европа, като има за цел да изяви местната специфика и да предложи аргументирани решения за социалните, икономическите, екологичните, културните и управленските предизвикателства по пътя към устойчивото развитие на общината. Тези решения очертават общата рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво. Общинският план на Община Априлци е оперативен документ, обединяващ целите на общността и начините за тяхното постигане, при задължително съответствие с Областната стратегия за развитие на област Ловеч.

2. ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

2.1. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА

Общинският план за развитие на Община Априлци е един от базисните документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие в България, регламентирани със Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за неговото прилагане (ППЗРР). Съгласно Чл. 13. (1) от ЗРР, Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с Областната стратегия за развитие. Съдържанието на плана е съобразено с изискванията на Чл. 13. (2) на ЗРР и тези на Методическите указания на МРРБ за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020) и Общински планове за развитие (2014-2020). Обхватът на разработката включва цялата територия на общината. По същество Общинският план и програмата към него са инструмент за управление на общината през Втория планов период от членството на България в ЕС (2014 – 2020). ОПР осъществява връзката и единството между документите на областно и общинско ниво, въведени от Закона за регионалното развитие и Закона за устройство на територията. В съответствие с чл. 13 от ЗРР, планът се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината, който организира и контролира дейностите по изработването и реализацията на ОПР. Осигуряването на публичност и участието на заинтересованите страни в процесите на създаване и прилагане на плана, е условие за подготовката на един пълноценен и законосъобразен управленски документ. Съгласно разпоредбите на ППЗРР, кметът и общинският съвет съвместно обезпечават прозрачността и откритостта на дейностите по ОПР.

2.2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

Действащото законодателство задължително изисква осигуряването на съгласуваност на ОПР с основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво. Тези документи са:

Стратегията Европа 2020

Стратегията „Европа 2020“ е най-общата рамка за развитието на Европейския съюз до края на текущото десетилетие. Същностната задача пред страните членки на ЕС е преодоляване на съществуващите проблеми, породени от сериозната криза и провокиране нов икономически растеж, който трябва да бъде по-интелигентен, по-устойчив и по-приобщаващ. Стратегията ясно подчертава значението на иновациите, осъзнаването на екологичните проблеми и преодоляването на социалните неравенства, като фактори за постигането на балансирано европейско развитие. Целите на „Европа 2020“ са измерими и обвързани с прецизни индикативни стойности. Те трябва да бъдат постигнати до 2020 и покриват темите за иновациите, дигиталната икономика, заетостта, младежките политики, производителността, бедността и ресурсната обезпеченост.

Национална програма за развитие „България 2020“

Националната програма за развитие „България 2020“ е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в България. „България 2020“ изразява адаптирането на приоритетите на стратегията „Европа 2020“ в границите на страната. НПР БГ2020 е насочена към осигуряването на балансирано социално-икономическо развитие в България при ускоряване на икономическия растеж и повишаване на жизнения стандарт в дългосрочен аспект. На основата на проведените социално-икономически анализи и финансови прогнози, НПР БГ2020 мотивира своите визия, три стратегически цели и осем приоритета. Предложенията поставят акцент върху развитието на образованието и здравеопазването, достигането до по-високи равнища на заетостта, инфраструктурни подобрения, приложение на иновативни подходи в икономиката, възстановяване на аграрния сектор.

Проект на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските Структурни и Инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Споразумението за партньорство 2014–2020 г. е наследникът на Националната стратегическа референтна рамка 2007-2013 г., като обаче освен трите структурни фонда (Кохезионен фонд, Европейски фонд за регионално развитие и Европейски социален фонд) то обхваща и финансирането по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР). Петте фонда формират Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), която предоставя стратегически водещи принципи при програмирането, включително и във връзка с изпълнението на стратегията Европа 2020.

Проектът на Споразумението определя рамката на Оперативните програми и в частност прилагането за първи път в България на подхода „интегрирани териториални инвестиции“ в Северозападен район.

Интегрираният подход за териториално развитие ще се реализира посредством два инструмента:

1. Водено от общността местно развитие (ВОМР):

- Прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие;
- Пилотен модел за реализиране „отгоре-надолу” на **интегриран териториален подход чрез инструмента ВОМР с многофондово финансиране** (ЕЗФРСР и ЕСФ, както и евентуално ЕФРР и ЕФМДР) на територията на област Смолян и задаване на критерии „**проекти с приоритет**”

2. Интегрирани териториални инвестиции – Пилотно прилагане на ИТИ за Северозападен регион, в който се намира и община Априлци, идентифициран като най-слабо развит на територията на целия ЕС.

Интегрираните териториални инвестиции са нов подход за интегрирано

финансиране на междусекторни проекти, или инструмент, с който се създават договорености за интегрирано осъществяване на инвестиции по повече от една приоритетна ос на една или повече оперативни програми. ИТИ позволява на държавите-членки да изпълняват Оперативните програми по хоризонтален начин и да се възползват от финансиране от няколко приоритетни оси на една или повече оперативни програми, за да се гарантира прилагането на интегрирана стратегия за определена територия.

Националната стратегия за регионално развитие

Националната стратегия за регионално развитие продължава общата Кохезионна политика на ЕС на национално ниво. Тя цели намаляване на неравенствата между отделните региони, области и общини в страната за периода 2012 – 2020 г., като очертава подходи и средства за координация между управлението на различните сектори и условия за реализация на НПП БГ2020. Целите и приоритетите на НСПР подчертават значението на малкия и среден бизнес, формирането на устойчиви туристически дейности и подобряването на социалната и техническата инфраструктура при съхраняване на природното и културно наследство.

Национална концепция за пространствено развитие

Устройството и управлението на националната територия до 2025 г., се регламентира от Националната концепция за пространствено развитие. Концепцията съдържа средносрочни и дългосрочни насоки за устройственото планиране и опазването на териториалните ресурси. НКПР осигурява и подходяща основа за териториална насоченост и израз на секторните политики и стратегии. Концепция изтъква важността на успешната териториална интеграция на България в европейското пространство чрез развитието на транспортни, екологични и културни оси и свързването им с международните коридори. Акцентира се върху поддържането на умерено полицентрична мрежа от градове, предпоставка за по-балансирано териториално развитие и съживяване на селските и периферните райони.

Регионален план за развитие на Северозападен район (ниво 2)

Водещ акцент на РПР на СЗР е новата роля на политиката на сближаване, ориентацията към изпълнение на целите на Стратегия “Европа 2020” с по-активното участие на регионите, и в същото време със засилен акцент за териториално сътрудничество и подход, изискващ резултати и добавена стойност. Икономическото,

социалното и териториалното сближаване са разгледани като взаимно допълващи се и подкрепящи се компоненти на единната интегрирана концепция за регионално развитие. В стратегическата част на плана е разгледана визията за бъдещо развитие на района; определени са стратегическите цели, приоритети и специфични дейности, изброени са примерни допустими дейности за изпълнение на специфичните цели. В рамките на плана е представено индикативното разпределение на ресурсите по стратегически цели и приоритети. Планът очертава непосредствената рамка за разработването на областните стратегии.

Областна стратегия за развитие на област Ловеч

Общинският план за развитие е в пряка йерархична зависимост от Областната стратегия за развитие. ОСР на област Ловеч за периода 2014-2020 г. съчетава в себе си мерки и дейности в различни сектори за подобряване на условията и факторите за растеж, които се нуждаят от дълговременна и целенасочена подкрепа. В нея са разгледани и тенденциите в пространственото развитие на областта и са направени предложения за организация и развитие на територията на основата на политиките, заложи в Националната концепция за пространствено развитие на Република България 2012 - 2025 г. и други европейски документи в областта на пространственото и градско развитие. Формулирани са и необходимите нови цели и приоритети в синхрон с националните действия по приложението на стратегията „Европа 2020“.

Стратегическите предложения, изисквания и препоръки на представените по-горе основни документи са проследени и синтезирани при съставянето на стратегическата част на ОПР.

3. СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Общинският план за развитие на община Априлци е структуриран съгласно разпоредбите на чл. 13 от ЗРР. Включени са всички необходими елементи, разкриващи състоянието на настоящата ситуация, предвидената стратегия за развитие до 2020 и начините за нейното осъществяване, чрез подходящи мерки и конкретни проекти. Методически, планът обединява четири основни части - анализ, стратегически предложения, набор от инструменти за реализация, наблюдение и актуализация и оценка.

А. АНАЛИЗ НА СЪВРЕМЕННАТА СИТУАЦИЯ В ОБЩИНА АПРИЛЦИ

Анализът на съвременната ситуация в общината описва отделните аспекти от общинското развитие и завършва с обобщени изводи, комбинация от съществуващи проблеми и налични потенциали. Идентифицираните проблеми и потенциали са основа за извеждането на SWOT-анализ, чиято цел е да открие най-важните моменти в съвременното развитие на общината. Съдържанието на SWOT насочва към необходимите мерки за подчертаване на силните и преодоляване на слабите страни.

Анализът поставя акцент върху географската, историческата и културната характеристика, проследени са закономерностите във функционално-пространственото развитие, социалното, икономическото, инфраструктурното и екологичното състояние на общината, както и развитието на административния капацитет.

В. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ

Стратегическата част на плана обхваща формулирането на визията за развитие до 2020, целите, приоритетните области и включените в тях мерки. За подбора на аргументирани, изпълними и съответстващи на местните ресурси и специфика предложения е приложен специфичен подход, включващ компонентите на SWOT, проучените обществени потребности и препоръки, както и насоките на стратегическите документи от по-високо ниво. Предложена е ясна структура, респектираща идеята за интегрирания подход в стратегическото планиране - изведените цели се разгръщат в единството на очертаните приоритетни области. По този начин се постига синергичен ефект между резултатите на отделните приоритетни области, като за осъществяването на дадена цел допринасят повече от един приоритет.

С. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативната финансова таблица представлява общата финансова рамка на развитието в община Априлци през следващите седем години. Финансовата таблица изразява ориентировъчните ресурси за реализация на значими общински проекти. Прогнозираният общ финансов ресурс е разпределен между отделните приоритети от ОПР. Планирано е средствата по всяка стратегическа цел да бъдат осигурени чрез съчетаване на различни финансови източници. Адекватното планиране на финансовата таблица е предпоставка за успешно и ефикасно управление на финансовите ресурси на общината. За тази цел бъдещите финансови средства са реалистично предвидени на основата на финансовия разчет на необходимите финансови средства за реализиране на ОПР на Община Априлци за 2014-2020 и потенциала на общината да привлича и управлява средства от Оперативните програми. Индикативната финансова таблица е проектирана спрямо модела на Приложение №4 от „Методическите указания за разработване на общински планове за развитие за периода 2014 – 2020 година" на МРРБ.

Д. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПЛАНА

Индикаторите за наблюдение и оценка са дефинирани съобразно смисъла и съдържанието на стратегическите цели и приоритетните области на стратегията. Системата от индикатори обединява два основни компонента - индикатори за въздействие, проследяващи степента на изпълнение на целите, както и индикатори за резултат, измерващи ефектите от изпълнението на мерките в рамките на приоритетните области. Двата вида индикатори са въведени следствие на предписанията от „Методическите указания за разработване на общински планове за развитие за периода 2014 – 2020 година" на МРРБ. Индикаторите са избрани в синхрон с наличната и регулярно поддържана информационна основа на национално и областно ниво. Посочени са начални и целеви стойности. Индикаторите за наблюдение и оценка са средство за изготвяне на годишните доклади за изпълнението на ОПР, междинната и последващата оценка на плана.

Е. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ПЛАНА

Разработена е система за наблюдение, оценка и актуализация на плана, обвързваща функциите на участващите звена. Посочен е начинът интегрирането на индикаторите в отделните стъпки на наблюдението и оценката. Отбелязан е подходящият момент за изготвяне на междинна и последваща оценка, както и на актуализация на ОПР.

Ф. ОПИСАНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Разработени са механизми за осигуряване и обмен на информация между отделните заинтересовани страни. Идентифицирани са възможностите за публичното представяне и разпространяване на резултатите от всички етапи по разработването и реализацията на ОПР. Особено внимание е отделено на ползотворното взаимодействие и поддържане на активна комуникация между всички участващи в процеса – общинските служители, културните институции, неправителствения сектор, представителите на бизнеса и др. Положителните контакти и комуникация, формирани по време на разработването на ОПР, следва да бъдат съхранени и продължени по време на реализацията на плана през следващите седем години.

Г. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Програмата за реализация е финалният елемент от структурата на ОПР и представлява конкретна матрица за осъществяване на неговите стратегическите предложения. Програмата илюстрира прехода между приоритетните области, съответстващите им мерки и проектите от съдържанието на ОПР. Централно място заема списъкът с проекти, където са изброени, описани и обосновани отделните проекти и връзките между тях. Извършена е оценка на ориентировъчната им финансова стойност, избрана е управленска структура и са посочени заинтересованите партньори в реализацията на всеки проект. Включена е възможността за актуализация на Програмата за реализация, като част от цялата система за наблюдение, оценка и актуализация на плана.

4. МЕТОДИ И ПРИНЦИПИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ОПР

Приложеният методически подход и следваните принципи при разработването на плана са в пълно съответствие с нормативните изисквания, целите и приоритетите на социално икономическото и пространствено развитие на общината, като интегрална част от Северозападен район и област Ловеч. Планът е съобразен със специфичните изисквания за прилагане на нормативните документи, регламентиращи дейностите на местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. От методологическа гледна точка разработването на плана се основава на „стратегическия подход“, „интегрирания подход“, „териториалния подход“, както и на „ориентирания към резултатите подход“. В рамките на разработването на ОПР са приложени доказани теоретични постановки и методологически подходи за стратегическо планиране на устойчивото общинско развитие. Проучени и използвани са съвременните практики за подготовка на стратегически документи, изготвянето на комплексни анализи, синтезни оценки и прогнозиране на развитието съобразно наличните обстоятелства. Внимателно са

подбрани инструментите за реализация на плана, изградени на основата на добри европейски практики, но и на практическия опит и умения за управление на проекти в българските общини, включително структурите на местното самоуправление, неправителствения и частния сектор. Подобен начин осигурява внедряването на съвременни идеи, обезпечени с необходимия капацитет за тяхната изпълнимост.

В процеса на разработването на ОПР са съблюдавани следните принципи:

- Структурираност. Общинският план е съвкупност на смислово, функционално и хронологично свързани елементи. Използван е утвърденият метод за последователно надграждане на първоначален анализ, синтезирани оценки, обоснована стратегия и оперативни инструменти за реализация.
- Комплексност. Изследванията и изводите на ОПР касаят разнообразните социални, икономически, екологични, културни и управленски проявления на местното развитие.
- Точност. Приложените анализи са основават преобладаващо на официална статистическа информация. Използвани са данните от Националното преброяване на населението през 2011 г., както и текущата статистика на НСИ. Същият принцип е използван и при дефинирането на системата от индикатори, с оглед на нейната реална приложимост и резултатност.
- Публичност. Активният контакт и обмен на идеи със заинтересованите страни е ръководен принцип във всички дейности от обхвата на ОПР. Съвместно са проследени характеристиките на общината, идентифицирани са проблемите и потенциалите, формулирани са стратегическите предложения и са положени основите за споделено реализиране на ОПР.

II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА /ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

1.1. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ, ГРАНИЦИ, ОБЩА ПЛОЩ

Община Априлци е разположена в Централна Северна България върху северните склонове на Троянско–Калоферския дял на Централна Стара планина и южните склонове на Предбалкана. Общината включва четири населени места – гр. Априлци (административен център), с. Велчево, с. Драшкова поляна, с. Скандалото и граничи с общините Троян, Севлиево, Павел баня и Карлово. Площта на Община Априлци е 238 хил. кв.м. при средна надморска височина за територията на общината 1031 м.

1.2. РЕЛЕФ

Общината е разположена в котловина и има разнообразен релеф, включващ живописните поречия на реките Видима, Острешка и Зла река, високопланински пасища, ливади и стръмни склонове, обрасли с вековни гори. Структурата на релефа е формирана от нагъване и издигане на палеозойски, мезозойски и старотерциерни седименти, запълващи линейноизтеглени геосинклинални понижения.

На територията на общината не е регистрирана значима сеизмична активност.

Според Сеизмичното райониране на Република България за период 1000 години, община Априлци попада в район с интензивност VII – ма степен и сеизмичен коефициент 0.10.

Релефът на община Априлци благоприятства развитието на пасищното животновъдство и планинския туризъм.

1.3. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

На територията на общината няма регистрирани и не се експлоатират значими находища на полезни изкопаеми.

1.4. КЛИМАТ

Климатът е преходен, от умерено–континентален до планински, с хладна и дъждовна пролет, не толкова горещо лято, продължителна есен и мека зима. Средната годишна месечна температура е около 10-12 градуса.

През студеното полугодие средните месечни стойности на относителната влажност на въздуха се движат в границите на 60-80%, а през топлото полугодие около 70-75 %. Валежите обикновено достигат средногодишна стойност до 1100-1200 мм/год., като максимумът им е през месец юни, а минимумът – през месец февруари. Снежната покривка в ниската зона се задържа средно 75-80 дни, а във високата – надвишава 150-180 дни. Максималната снежна покривка е през март, като дебелината ѝ достига средно 40-60 см. а за надморска височина над 2000 м. – 150 до 200 см.

Преобладаващата посока на вятъра се определя от тенденцията в общия атмосферен пренос през съответния сезон. Характерни за общината са западен, северозападен и по-рядко южни и източни ветрове.

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Очакваните въздействия от промените в климата върху територията са свързани с влошаване на условията за селско и горско стопанство, проблеми с водоснабдяването, повишаване на рисковете от пожари, загуба на биологично разнообразие, влошаване на условията за туризъм в общината.

1.5. ВОДИ И ВОДНИ РЕСУРСИ

Районът, в който попада Община Априлци е сравнително богат на водни ресурси. Билото на Стара планина се явява главна водоразделна линия на Черноморския и Беломорския водосборни басейни. Дълбокият карст регулира подземното подхранване на реките, а обширните стари гори допринасят съществено за водозадържането. Реките, извиращи високо от склоновете, са стръмни и с голям воден отток. На много места те падат от високи скални прагове и образуват красиви водопади. Водите като цяло са с много добри питейни качества.

Всички води и водни обекти на територията на общината се опазват от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети. На територията на община Априлци се намират водоснабдителните райони на реките „Видима“, „Острешка“ и „Зла река“. На изхода на кв. Зла река те се вливат в една – р. „Видима“. При обилни проливни дъждове и при интензивно топене на снежната покривка се създават предпоставки за бедствени ситуации. Геолого – тектонските, геоморфоложките и хидроложките уаловия на предпланинието на Стара планина, района на общината обуславя възникването и развитието на свлачищни и срутищни процеси с различен площен и дълбочинен обхват. На територията на общината са регистрирани 6 свлачища с различен обхват.

Основните реки в общината извиращи от територията на Националния парк „Централен Балкан“. Реките, които са с най-голямо значение за общината са Видима, Острешка и Зла река. Периодът на пълноводие е неустойчив и обикновено е 5-6 месеца, а на маловодие 3-4 месеца. Основен водоприемник е река Видима. Общото количество вода се колебае в зависимост от годишните валежи и е с качество на питейна. При необходимост и целесъобразност за нуждите на допълнителното водоснабдяване на общината може да се изгради пречиствателна станция за питейна вода.

Каптажите “Бъзов дял” (река “Видима”) и “Пенови дупки” (река “Острешка”) са основен източник на водоснабдяването на община Априлци. Изградените външни водопроводи се нуждаят от реконструкция и обновление. В общината е изпълнен проект за допълнително водоснабдяване от каптажи Пенови дупки и Глога. Предстои довършване на допълнителния водопровод на община Априлци от каптажите “Пенови дупки” и “Глогът”. Питейна вода от река “Видима” на територията на община Априлци е източник за водоснабдяване на населени места в община Севлиево и община Велико Търново. Изграждането на язовир “Бяла” на територията на община Севлиево, който ще осигури вода за населени места от тази община ще даде възможност питейната вода от водохващането от ВЕЦ “Видима” да се използва за нуждите на община Априлци.

Независимо от достатъчния брой водоизточници, през летния период възниква недостиг на питейна вода, а в някои случаи през последните години се налага въвеждане режим на водоподаване. Основните причини за това са от различно естество:

- Намаления дебит на водата;
- Течовете и честите аварии във водопроводната мрежа поради нейното физическо и морално остаряване;
- Увеличеното потребление на питейна вода през активния туристически сезон в обектите за настаняване на туристи, заведенията за хранене и развлечения, вилите и къщите за почивка;
- Пълненето на няколко десетки плувни басейни, както за публично ползване към туристически обекти, така и на частни собственици на вили и къщи за почивка;
- Недовършения поради недостатъчно средства допълнителен водопровод от каптажите “Пенови дупки” и “Глогът”;
- Неразрешеното ползване на питейна вода за поливане на растителни култури в прилежащите към сградния фонд дворове на домакинствата и др.

В момента много малко площи в общината се напояват, а изградената преди години напоителна система за някои участъци земя е разрушена или изоставена. Водовземането от реките е предимно във вади с локално значение (в кв. Зла река, кв. Острец и др.) и само частично за напояване на малки обработваеми участъци.

Реките имат значение за производство на електроенергия. В момента в общината функционират 5 водно-електрически централи: ВЕЦ „Видима” на река „Видима”, една малка водно-електрическа централа МВЕЦ “Априлци” на река “Видима” в района на кв. Зла река; една МВЕЦ “Стърна” на р. Стърна река, приток на река Видима, МВЕЦ “Зора” на р. Видима в кв. Зла река, МВЕЦ “Зла река” на р. Зла река, приток на река Видима. В тази връзка много остро стои въпросът за определянето на оптимален брой МВЕЦ на територията на общината и тяхното месторазположение с оглед опазване на околната среда и недопускане влошаване на екологичното състояние на реките.

На територията на община Априлци има четири геотермални извора, но възможностите за тяхната експлоатация не са достатъчно проучени.

1.6. ПОЧВИ

Въпреки големия диапазон на надморските височини, територията на Община Априлци не се отличава с широко почвено разнообразие главно поради еднообразието на

основните скали, върху които са се формирали почвите. Установено е наличието на следните почвени типове: сиви горски (с три почвени подтипа) и кафяви горски (с три почвени подтипа).

Кафявите горски почви са най-разпространените почви в планинските райони над 600 м.н.в. и заемат около 77.6 % от територията на общината. Те са богати на хумус – до 12 %, но хумусното вещество не е много качествено. Реакцията е слабо кисела, средно запасени са с усвоим азот и усвоим фосфор. На тях обикновено има горска растителност, рядко се използват за земеделие (най-често за картофи). В по-високите части на планината кафявите горски почви преминават в кафяви горски тъмни почви и планинско-ливадни. В зависимост от богатството им, влажността, изложението и наклона на терена и дървесната растителност, те са разделени на три подтипа: кафяви горски тъмни почви, кафяви горски преходни почви и кафяви горски светли почви.

Сивите горски почви са разпространени в предпланинската част като достигат 800 м.н.в. Образувани са главно под влияние на широколистната горска растителност, като в ниските части се чувства влиянието на тревна растителност. Затова за сивите горски почви е характерен хумусен хоризонт с малка мощност и силно развит и уплътнен глинест илувиален хоризонт. В зависимост от богатството им, влажността, изложението, наклона на терена и дървесната растителност, те са разделени на три подтипа: сиви, тъмносиви и светлосиви горски почви.

На територията на общината няма данни за нарушени почви в количества, заслужаващи внимание. Въпреки гъстата хидрографска мрежа, значителните валежи и силно пресечения терен, на територията на община Априлци не се наблюдават активни ерозионни процеси. На места в по-ниските части на припечни изложения при малка плътност се е развила площна ерозия.

1.7. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ:

ФЛОРИСТИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

Богатството на флората в община Априлци е свързано с наличието на защитени територии на територията на общината и най-вече на Национален парк “Централен Балкан”, който опазва изключително флористично разнообразие. Досега в Парка са установени около 2340 вида и подвиди растения. В тях се включват 1900 вида и подвиди висши растения, 15 вида папрати, по един вид плаунообразни и бронецови и 3 вида хвощови. Представени са 166 вида лечебни растения, от които 12 са защитени от закона, 229 вида мъхове, 256 вида гъби (над 12% от установените видове гъби в България).

В резервата „Северен Джендем”, граничещ с територията на общината, се намира и най-голямото находище на рядко срещаното растение рододендрон, а също на боровинката и сибирската хвойна. Възникнали през древни времена, те са оцелели до наши дни.

На територията на общината са установени 118 вида лечебни растения, които се срещат в 116 регистрирани и описани находища (подробни списъци има представени към Програмата за опазване на околната среда на община Априлци).

ФАУНИСТИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

Богатството на фауната в община Априлци също е свързано с наличието на защитени територии на територията на общината и най-вече на Национален парк

“Централен Балкан”, чиито разнообразен климат и релеф осигуряват значително многообразие от местообитания. Това превръща Парка в съкровищница на животинския свят. Централен Балкан е едно от последните в Европа места с образци на запазена дива природа, която дава убежище на редки и застрашени животни – вълк, златка, видра, дива котка, трицветен ношник, широкоух прилеп, дългокрил прилеп, обикновен сънливец, царски орел, ливаден дърдавец, белогуш дрозд. Това е най-важната в света защитена територия за полубеловратата мухоловка, южния белогръб кълвач, бехщайновия ношник, лалугера, планинското сляпо куче, както и място със световна значимост за птиците от алпийския биом.

Резерват „Северен Джендем” е едно от най – предпочитаните местообитания за мечката и дивата коза. Резерватът опазва и уникална прилепна фауна в своите пещери и стари гори.

На територията на общината се срещат следните основни видове птици: мишелов, гарван, щъркел, ястреб, сова горска, гарга, дрозд поен, кос (черен дрозд), лястовица, сврачка, чучулига и др.

Основните видове животни, обект на ловен туризъм в община Априлци са: бозайници – дива свиня, сърна, див заек, лисица, чакал, белка, черен пор, язовец и др.; птици – яребица; риби – мряна, пъстърва и др.

1.8. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

В границите на общината попада част от Национален парк “Централен Балкан”, който е най-значимата защитена територия в района. Паркът е създаден за опазването на уникални, саморегулиращи се планински екосистеми, със специфично видово разнообразие. Той е сред най-ценните и най-големи територии в Европа от категория II по Скалата на международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN).

НП “Централен Балкан” е сертифициран като част от PAN Parks европейски паркове. На територията на нашата страна паркът е единственият с този престижен сертификат. PAN Parks е мрежа от защитени територии с най-забележителното от дивата природа на Европа. По-голямата част от територията на парка са покрити с гори. Тук се опазва най-големия в Европа защитен масив от стари букови гори. В парка се срещат 1900 вида висши растения като 11 от тях виреят само тук. Паркът е едно от последните за Европа местообитания на мечката, вълкът, балканската дива коза и едри грабливи птици.

В парка има 9 резервата с обща площ над 20 хил. хектара. Осем от тях както и паркът са включени в списъка на ООН на националните паркове и защитени територии. Един от резерватите в Национален парк Централен Балкан е в непосредствена близост до територията на община Априлци - “Северен Джендем”.

В общината, извън територията на Национален парк ”Централен Балкан”, защитените територии са 3,1 ха. На територията на общината се намират няколко природни забележителности. Това са защитени територии (местности) и вековни дървета:

- Защитена местност “Злиевци”;
- Вековно дърво бук в кв. Видима, “Въртяжката”;
- Вековно дърво дъб в с. Велчево, “Липошница”.

На територията на община Априлци попадат части от териториите на следните защитени зони от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000:

I. Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна на територията на Община Априлци са:

1. Защитена зона “Централен Балкан” BG 0000494
2. Защитена зона „Видима” BG0000618
3. Защитена зона “Централен Балкан - буфер” BG 0001493

II. Защитени зони по Директива 79/409/ЕИО на Съвета за опазване на дивите птици на територията на Община Априлци са:

1. Защитена зона “Централен Балкан” BG 0000494
2. Защитена зона “Априлци” BG 0002110
3. Защитена зона “Велчево” BG 0002111
4. Защитена зона “Централен Балкан - буфер” BG 0002128

Европейската екологичната мрежа НАТУРА 2000 представлява мрежа от защитени зони в Европа. Нейната цел е да осигури дългосрочно опазване в добро състояние на точно определени ценни растителни и животински видове, както и местата, които обитават.

Тя включва специални защитени райони, определени от страните-членки на Европейския съюз (ЕС), съгласно Директивата за запазване на природните местообитания и Директивата за защита на дивите птици. Обект на защита по двете директиви са около 140 природни местообитания и над 600 вида растения и животни със значение за ЕС. Страните членки установяват разпространението на тези местообитания и видове в своите територии и поставят част от тях под защита, както и осигурят механизми за тяхното управление с цел запазване и устойчиво ползване.

Всяка защитена зона се обявява със заповед на министъра на околната среда и водите, с която се определят нейните граници. Проектът на заповед за всяка защитена зона се подлага на обществено обсъждане. Той се публикува в поне един национален ежедневник и в едномесечен срок всяко заинтересовано лице може да изрази своето становище, но само по режимите и ограниченията, а не по границите.

Чрез екомрежата НАТУРА 2000 ще опазим нашата природа. Съхранената природа означава съхранени почви, води, въздух и природни ресурси.

Защитените територии и природните забележителности в общината не са достатъчно познати за посетителите и имат сериозен потенциал за развитие на екологичния туризъм в бъдеще.

2. КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА

2.1.1. ПРОМИШЛЕННОСТ

За развитието на индустрията на територията на общината има редица предпоставки. Основните сред тях са:

- Стратегическото местонахождение на общината;

- Сравнително добре изградената техническа инфраструктура;
- Благоприятните природо-климатични условия;
- Наличието на свободни човешки ресурси и суровини;
- Сравнително добри възможности за доставка на суровини и материали;
- съществуващите традиции и др.

Стимули за повишаване на инвеститорския интерес са също така:

- Наличието на свободни терени и сгради, общинска собственост;
- Функционирането на митнически бюра в съседните на общината по-големи градове;
- Комплексни усилия на местната власт да подпомага развитието на малкия и среден бизнес.

Все по-голяма роля ще има цялостното представяне на фирмите: производствени площадки, мощности, човешки ресурс и др., с оглед по-нататъшно развитие и коопериране с български и чуждестранни фирми, за да се търсят възможности за разширяване на вътрешния и международния пазар с продукция, отговаряща на европейските стандарти.

Преходът към пазарна икономика на територията на общината доведе до ликвидирането на някои производства, до намаляване на производството при запазване на същия собственик до реституиране и намаляване производството, продажба, смяна на производствата и почти преустановяване на производството, продажба и закриване и др.

В резултат на извършените промени, индустрията в общината се реструктурира отраслово. Създадени са частни фирми, но в значително по-малки размери. В сегашните условия, сред по-развитите подотрасли на индустрията в общината са:

- производство на месо и месни изделия;
- производство на дървен материал и изделия от него;
- производство на пластмасови изделия;
- производство на скрепителни елементи и пружини;
- производство на металически касетки;
- производство на керамични изделия;
- производство на мляко и млечни продукти;
- производство на килими и килимени изделия;
- строителство, преди всичко на вили, къщи за почивка, туристически обекти и др.;
- традиционно за района производство на занаятчийските изделия.

Индустрията се развива преди всичко на базата на наличие на суровини, традиции и предприемчивост на малкия и средния бизнес. Някои от производителите са завоювали позиции на пазара, други срещат сериозни затруднения. Усвояването на съвременните принципи на пазарната икономика, произвеждането на висококачествена продукция, отговаряща на европейските стандарти, иновации и модернизацията на производството, повишаване качеството на работната сила, завоюване на позиции на вътрешния и международните пазари са важни фактори към повишаване конкурентоспособността на

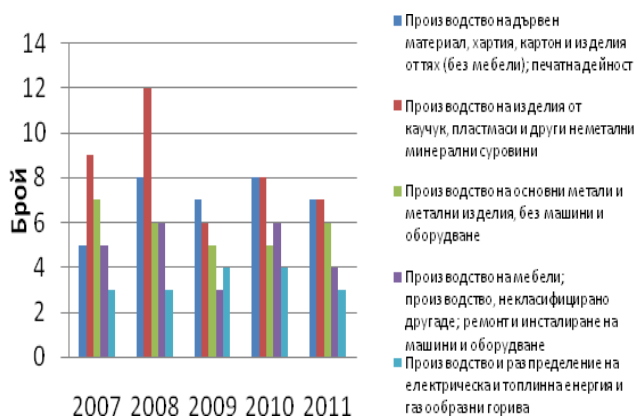
продукцията, съобразена с изискванията на ЕС. Частният сектор е структуроопределящ в развитие на индустрията.

В някои от индустриалните предприятия се наблюдава незадоволителна технико-технологична база, което неминуемо се отразява негативно върху качеството на продукцията. От финансова гледна точка само част от индустриалните предприятия са проспериращи, другите се борят за оцеляване. Някои са се наложили на пазара, а други срещат значителни трудности, поради слаба конкурентоспособност. Основната част от предприятията са твърде далеч от стандартите свързани европеизацията и глобализацията. Управлението на фирмите понякога се основава на ентусиазма на собствениците и лични контакти, но не са редки случаите, когато липсват съвременни организационни форми на производство и труд, и ефективна система в областта на маркетинга и рекламата.

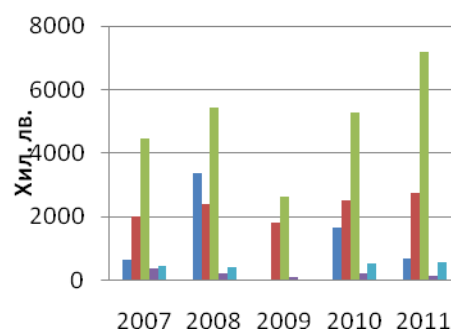
Като основни промишлени отрасли през последните 5 години се налагат:

- производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели);
- производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини;
- производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване;
- производство на мебели;
- производство, неклассифицирано другаде;
- ремонт и инсталиране на машини и оборудване;
- производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива.

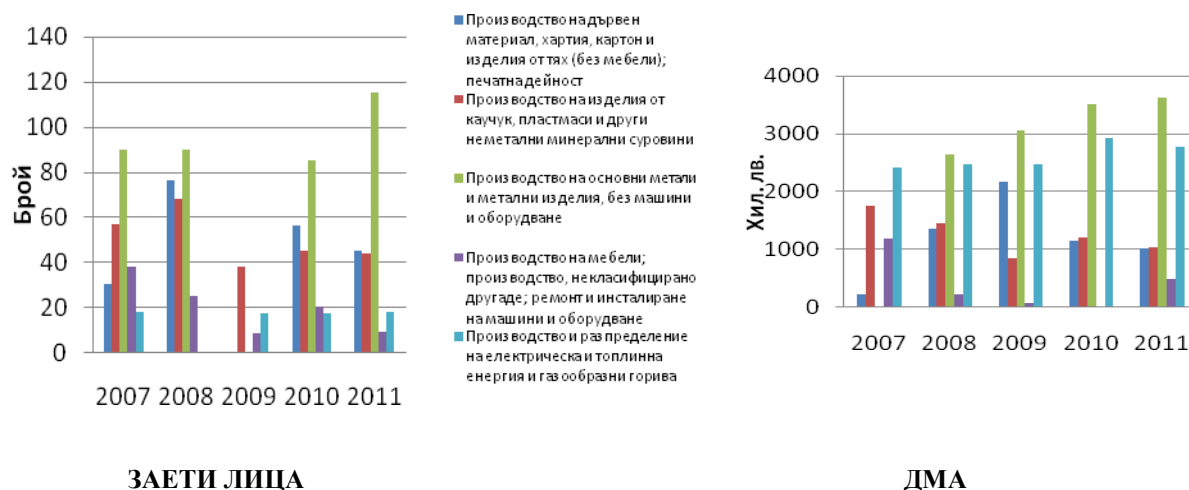
На фиг.14 е проследена динамиката на водещите отрасли според основните икономически показатели.

ПРЕДПРИЯТИЯ

НЕТНИ ПРИХОДИ ОТ ПРОДАЖБИ

Фиг. 14. Разпределение на водещите промишлени отрасли в община Априлци по основни икономически показатели и години

През петте години броят на предприятията в индустрията се движи в интервала между 31 и 42 като е налице тенденция към намаляване. С най-висок относителен дял са предприятията от отрасъла за производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини (21,9% през 2011 г.), за производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (21,9% през 2011 г.) и за производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване (18,8% през 2011 г.).

Важен индикатор за състоянието на индустриалното развитие на община Априлци е броят на трудово заетите лица. В отраслите от промишлеността на общината през 2011 г. за били заети 299 души. Според броя на заетите лица, като основен отрасъл се затвърждава производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване (с дял 38,5% от всички заети в индустрията). Въпреки, че по брой на работещите предприятия отраслите „Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини” и „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях” заемат челно място, то по брой на заетите в тях лица изостават, като относителният дял на заетите лица е около 15%. Това означава, че те осъществяват дейността си с по-малък наличен персонал.

Водещо място заема отрасъл „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване” и по признаците „нетни приходи от продажби” и „размер на дълготрайните материални активи”. Според реализираните приходи от продажби, изпреварва останалите сектори с относителен дял от общите продажби в границите между 30 и 43%. Другите два водещи отрасъла изостават по този признак като в отделните години не достигат дял, по-голям от 16%.

По размера на ДМА, отрасъл „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване” заема дял между 27,4% и 37,3% като всяка година е налице увеличение. По този показател на второ място се нарежда „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива”. Делът на отрасъла през годините се движи в диапазона между 23 и 29% с устойчива нарастваща тенденция.

В периода 2007–2011 г. общо за предприятията се наблюдава тенденция към увеличаване единствено на реализираните приходи от продажба. Средногодишното

увеличение е 9,6%. За останалите показатели се отбелязва намаление. При броя на предприятията, намалението е 4,2%, при броя на заетите лица – 1,2% и при ДМА – 1,6%. С устойчива, нарастваща тенденция по всички показатели се откроява отрасълът „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”. Въпреки, че броят на предприятията се колебае между 5 и 8, по отношение на броя на заетите лица се отбелязва средногодишен темп на прираст от 6,3%. Приходите от продажби нарастват средно на година с 12,7%, а размерът на ДМА – с 11,2%.

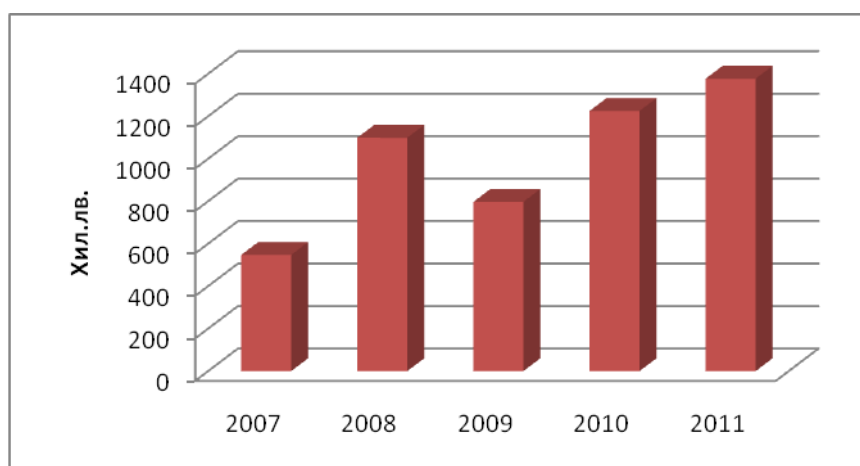
Изводи и обобщения

Анализирайки предприятията в Община Априлци от индустриалния сектор, на база представената статистическа информация, могат да се направят следните по-важни изводи:

- Най-голям дял според броя на предприятията заемат отраслите „Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини”, „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях” и „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”. През 2011 г. общият относителен дял възлиза на 62,6%.
- С най-голям дял от общия обем на приходите (43% през 2011 г.) се отчита отрасълът „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”. Той заема водеща роля и по отношение на признаците „брой на заетите лица” и „размер на ДМА”. През 2011 г. делът е съответно 38,5% и 37,3%. По размер на ДМА на второ място се нарежда отрасълът „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива”.
- Водещо място в промишленото развитие на общината има отрасъл „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване. Предприятията от този отрасли са едва 18,8%, но в тях са заети 38,5% от общия брой на заетите в индустриалния сектор, реализирани са 43% от приходите от продажби и разполагат с 37,3% от дълготрайните материални активи. Това е и единственият отрасъл, в който се отбелязва ръст по отношение на трите основни икономически показатели.
- Промисленото производство (по отношение на нетните размери от продажби и броя на наетите лица), определя водещо място на общината в Ловешка област.
- Делът на инвестиционните разходи за нови технологии и ноу-хау в промишлените предприятия е все още нисък, което в следващите години ще се превръща в проблем за конкурентоспособността на отделните предприятия.
- Недостатъчен е броят на отраслите и производствата, които покриват изискванията за европейски сертификат за качество на произвежданата продукция.
- Единствено по отношение на размера на нетните приходи от продажби в предприятията от промишлеността е налице тенденция към нарастване. При останалите показатели, тенденцията е към намаление, като най-слабо тя се проявява по отношение на броя на заетите лица предприятията, а най-силно - при броя на предприятията.

2.1.2. СТРОИТЕЛСТВО

Строителството бе един от браншовете, който бе засегнат в най-сериозна степен от световната финансова и икономическа криза. Изненадващо обаче, кризата не се отразява фатално на дейността на отрасъла в община Априлци. От 7 предприятия в строителния сектор през 2007 г., техният брой през 2011 г. вече е 13, което означава средногодишен темп на прираста от 16,8%. От 44 души през 2007 г., броят на заетите в строителството през 2011 г. нараства средногодишно с 8% и стига до 60 души. В пряка връзка с тези факти са и реализираните приходи от продажба (вж. фиг.15). При тях също е налице увеличение, което е още по-високо. Средногодишният темп на прираста е 26,0%. Най-слабо е влиянието върху размера на ДМА, притежавани от предприятията в строителството. Тяхната динамика е представена на фиг.15. Въпреки, че се забелязват известни флукутации през отделните години, средно на година за периода техният размер е нараснал с 83%.

Фиг.15. Динамика на нетните приходи от продажби в предприятията от строителството

Изводи и обобщения

Дори под влияние на световната икономическа и финансова криза, строителният бранш в общината не изпитва сериозни затруднения.

Налице е тенденция към увеличаване на работещите предприятия, на заетите в строителството лица, на размера на ДМА и най-вече в нетните приходи от продажби.

2.1.3. СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е изключително важен отрасъл на българската икономика, който през последните години формира положително външнотърговско салдо. За периода на членство на България в ЕС износьт на селскостопански стоки отбелязва стабилен темп на нарастване. Селското стопанство изпълнява основни функции, заложи в европейската секторна политика - осигуряване на продоволствена сигурност на населението (жизнеспособно производство на храни), поддържане на заетост и постигане на балансирано териториално развитие.

Различията в природо-климатичните условия, почвите и релефа на територията на област Ловеч определят различната структура на селското стопанство в отделните общини.

Относителният дял на използваната земеделска площ (ИЗП) е сравнително нисък, поради планинския и полупланински релеф, който заема около 2/3 от общата площ на областта. Въпреки този факт, през 2010 г. община Априлци попада в групата на общините с високо равнище (над 4 дка.) на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 6,41 дка., макар по дял на ИЗП (9,28%) в общата територия на общината да попада в групата на общините с нисък дял (под 15%). Селскостопанското производство в областта се осъществява от земеделски производители - арендатори, наематели, кооперации и ползватели на земеделска земя, регистрирани по Наредба №3/29.01.1999 год. за създаване и поддържане на Регистър на земеделските производители. Според делът на стопанствата в общината (0,15%) в стопанствата за България, община Априлци се отнася в групата на общините със среден дял (0,10-0,40%).

Отрасловата структура на селското стопанство в общината включва предимно следните отрасли и подотрасли: комбинирани растително-животновъдни частни стопанства; отглеждане на дребен рогат добитък; отглеждане на едър рогат добитък, отглеждане на кокошки носачки, пилета и др.

Растениевъдство

Преходът към пазарна икономика на територията на общината беше свързан с: превръщането на основната част от ливадите от обработваема земя (в т.ч. до най - отдалечените махали) в пустееща (доближаваща вече територията на населените места в регулация); превръщането на немалка част от трайни насаждения от обработваеми (засаждане, окопаване, торене, защита от заболявания, прибиране на значителна реколта и др.) в изоставени (неокопани, ненаторени, без растителна защита, заболели, съхнещи, обрасли, неокастри, неокосени около тях и т.н.); ликвидирането на огромни масиви засети от бившото ТКЗС (АПК) с малини и касис; продажба, а в следствие и изоставянето или пълното ликвидиране на сушилните за сливи; разпродажба на селскостопанската техника; намаляване на произвежданата продукция ; намаляване на средните добиви и др.

Поради планинския характер на релефа в община Априлци не се засаждат площи с основни земеделски култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед. В условията на пазарна икономика се създадоха някои нови трайни насаждения, само от няколко арендатори на земя и частни земеделски стопани. Част от ново засадените трайни насаждения с малини в следствие са изкоренени, а други са изоставени, твърде малко са останали плододаващи насаждения. Положителна тенденция, е само, че все повече частни собственици се стремят да засаждат нови дръвчета, да обработват, макар и на ограничени размери трайни насаждения. В резултат на извършените промени, растениевъдство в общината е реструктурирано от предишната организация на кооперативни предприятия (ТКЗС и АПК) в частни собственици.

Един от значителните проблеми, който се породи в условията на прехода, е че заети в растениевъдството почти няма (има само сезонна работа за прибиране предимно на малини и др.). Занимават се с растениевъдство частни стопани, предимно като допълваща дейност с цел производство продукция за собствени нужди, а не за пазара. Поради почти пълната ликвидация на подотрасъл "Растениевъдство", част от работната сила се пренасочи в други отрасли. Някои останаха без работа, други се пенсионираха. Твърде малко са лицата, които имат възможност за доходи от работна заплата от растениевъдството.

Другият основен проблем е опазването на растениевъдната продукция от унищожаване от диви животни: картофа – от глиганите; трайните насаждения – от сърни, елени и др. Ограждането на големи масиви е твърде скъпо. Поради ограничените

финансови възможности, то или не се осъществява или се прави в повечето случаи примитивно и то на ограничени участъци.

В общия размер на обработваемата земя в общината се включват:

- трайни насаждения, предимно сливи, ябълки, малини, арония и др.;
- ливади за производство на сено;
- ниви – в ограничени размери засети основно с картоф, царевица и др., преди всичко за домашно ползване и т.н.

На територията на общината не функционират земеделски кооперации, които да обработват земеделските земи. Само няколко арендатори обработват незначително количество от общия размер на земеделската земя.

За общината традиционно е създаването и използването на продукцията от трайните насаждения. След възстановяването на земята на собствениците, голяма част от трайните насаждения са почти изоставени по отношение на тяхната обработка – торене, окопаване, растителна защита, кастрене и др. Сравнително добре се обработват незначителна част от трайните насаждения. Някои собственици проявяват интерес само по отношение прибиране на реколтата. Голяма част от трайните насаждения са заболели и постепенно съхнат. Това се явява един много съществен проблем за общината, тъй като в перспектива, ако сега съществуващите трайни насаждения изсъхнат, а няма засети нови на тези терени, същите ще се превърнат в пустеещи земи. През последните няколко години някои стопански субекти и физически лица проявяват интерес към създаване на нови трайни насаждения: малини, сливи, арония, орехи, смесени овощни градини и др. Като резултат се наблюдават както успехи, така и отказване от намеренията. Основни причини за изоставянето им е скъпо струващата обработка и поддържане, сравнително ниските приходи от получаваната продукция, кражбите на посадъчен материал, необходимостта от ограждения, унищожаването или повреждането на насажденията и продукцията от дивеч и домашни селскостопански животни и др. Липсата на хладилни бази за замразяване на плодовете също така създава проблеми пред производителите преди всичко на малини. Зеленчуковите култури се отглеждат в частния сектор основно за домашно ползване.

Продължава тенденцията на нарастване на площите с млади овощни насаждения, което е свързано с мерките по ПРСР 2007-2013 г., като основна роля имат инвестиционните проекти по I-ва Ос. Поради изградената мрежа от изкупвачи, трайно се повишава делът на ягодоплодните култури – малини и къпини.

Други широко разпространени култури са сливи и ябълки, а останали овощни видове се отглеждат ограничено. Интересна е тенденцията да се възстановяват стари плододаващи овощни градини, предимно сливови, поради възможността да се получат допълнителни агроекологични плащания. Възможностите, предоставяни по линия на Общата селскостопанска политика на ЕС, имат важна роля за развитието на отрасъла, в това число и директните плащания от ДФ „Земеделие”.

Изплатените директни плащания за подпомагане на земеделските производители в община Априлци и област Ловеч през периода 2007-2010 г. са представени в таблица 5. Наблюдава се тенденция към намаляване както на абсолютните суми на осъществените плащания, така също и на относителния дял от плащанията в областта.

Таблица 5. Директни плащания от ДФ „Земеделие” за периода 2007-2010 г.

ГОДИНА	АПРИЛЦИ (ХИЛ. ЛВ.)	ОБЛАСТ ЛОВЕЧ (ХИЛ. ЛВ.)	ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ ОТ ПЛАЩАНИЯТА В ОБЛАСТТА (%)
2007	160,8	6213,4	2,6
2008	93,6	5736,0	1,6
2009	132,6	8486,2	1,6
2010	79,3	7552,4	1,0

Животновъдство

В условията на пазарна икономика се създадоха някои животновъдни ферми. Едната от тях има за цел да затвори цикъла за производство на месо и месни произведения. Няколко частни собственици отглеждат предимно овце - за производство и продажба на агнета и мляко, крави – за производство на телета и мляко. Твърде малък е броят на заетите в животновъдството. Основната част от занимаващите се с животновъдство са самонаети или извършват тази дейност като допълнителна за домашни нужди.

В резултат на извършените промени, животновъдството е реструктурирано от предишната организация на кооперативни предприятия в частни фирми или лични стопанства, но в значително по-малки размери.

Един от съществените проблеми, който се породи в условията на преход към пазарна икономика, е че броя на заетите в животновъдството многократно намаля. Нито новите животновъдни частни фирми, нито пренасочването в други отрасли позволи да се достигне предишното равнище на заетост. Това доведе до безработица, намаляване възможностите за получаване на доходи от работна заплата от животновъдството и др.

Развитието на животновъдството е предпоставка за развитие на месопреработвателната и млекопреработвателната промишленост. Броят на отглежданите животни намалява рязко през 2008 г. и 2009 г. спрямо 2007 г., в резултат на неблагоприятната в климатично отношение 2007 г. и лошите добиви в земеделието, но през 2010 г. се наблюдава ръст. Животновъдството е свързано с отглеждането най-вече на овце и кози, крави и др. и с пасищния ресурс, приготвянето на сено и пр. На територията на общината има значителни по размер пасища и земеделски площи за производство на сено. С най-голяма територия са високопланинските пасища. На тях има възможност да пасуват голямо количество селскостопански животни – предимно овце и крави. Във връзка с намаляването броя на животните, намаленото пасуване върху тяхната територия се отразява негативно върху тревната растителност.

Резерв за допълнителна заетост и доходи има при развитие на пчеларството, въпреки, че за периода 2008-2010 г. в общината не е изплащана финансова помощ по Националната програма по пчеларство.

Най-съществен е делът на отглежданите овце в общината спрямо овцете в областта. В община Априлци се отглеждат 9,01% от всички овце и 9,29% от овцете майки.

Останалите видове са с незначителни дялове, като най-нисък е дела на отглежданите свине. В общината се отглеждат само 0,28% от отглежданите в областта свине. Спрямо 2004 г. броят на отглежданите овце и овцете майки са нараснали съответно с 22,9% и 15,1%, броят на говедата е намалял с 13,5%, броят на кравите – с 29,7%, броят на козите – с 21,4% и броят на козите майки – с 32,1%.

В обхвата на община Априлци няма действащо млекопреработвателно предприятие. Сирене се произвежда в няколко общи мандри, организирани сезонно от частни стопани на местата, където пасуват групово частните овце и се използва за домашни нужди от собствениците на животните. Овцете, от които се получава мляко са на частни стопани. Производството е сезонно. Сирене и кисело мляко се произвеждат и в домашни условия за лични нужди.

Отглежданите в момента животни са разпръснати основно в дребни смесени частни стопанства. Само няколко са лицата, които отглеждат сравнително по-голямо количество овце или крави. Наблюдава се тенденция за намаляване броя на селскостопанските животни. Произвежданата продукция (мляко, месо, домашни животни за продажба) е предимно за задоволяване на лични нужди.

Само няколко птицевъди отглеждат сравнително по-големи количества пилета за продажба. Поради високите цени на фуражите и лекарствата някои от тях се отказват. Проявява се определен интерес към подотраслите зайцевъдство и пчеларство. Наблюдава се трайна тенденция към намаляване на поголовието и отглеждането на домашните животни главно със самозадоволителен характер. Сравнително ниските изкупни цени и скъпата издръжка на животните не позволява на фермерите да разширяват дейността си и да печелят достатъчно, което от своя страна ги принуждава в отделни случаи да намаляват броя на стопанисваните животни и дори да ликвидират цели стада. Биволи в общината не се отглеждат, въпреки ценните вкусови и диетични качества на млякото. Една от причините е трудностите за отглеждането им по единично и ниската цена на млякото. По отношение производството на мляко определен стимул има допълнителното финансиране на неговото производство. Държавен фонд “Земеделие” дава на регистрираните селскостопански производители субсидия на литър предадено и фактурирано качествено мляко.

Изводи и обобщения

При така анализирани потенциални и основни проблеми на досегашното развитие на селското стопанство, могат да бъдат формулирани някои основни изводи за неговите потенциални и насоки за перспективно развитие :

- В планинските землища условията са неблагоприятни за интензивно земеделие, но съществуват възможности за развитие на планинско пасищно животновъдство на базата на значителния размер пасища, както и на добива на сено от естествените ливади.
- Значителен размер обработваеми земи не се използват. Основни причини са раздробяването на земеползването, трудната достъпност поради стръмните терени, липсата на пътища, както и застаряването на населението, главно в планинските селища.
- Наложителни са промени във формата на стопанисване, които да доведат до създаване на по-едри съвременни стопанства. Това може да се осъществи чрез стимули за агрофирми, арендатори или земеделски кооперации, които да имат интерес, поемайки рисковете, да наемат, купуват или организират използването на по-нископродуктивни земи.

- При внедряване на подходящи форми на стопанисване и технологии, съществуват условия за производство на екологични чисти продукти предимно от животновъдството.
- Висока себестойност на произведените продукти.
- Ниските изкупни цени на животновъдната продукция.
- Липса на сигурни и регламентирани пазари и цени.
- Недостатъчни или липса на свободни финансови средства у частните стопани за закупуване на елитни племенни животни, т.ч. разплодни.

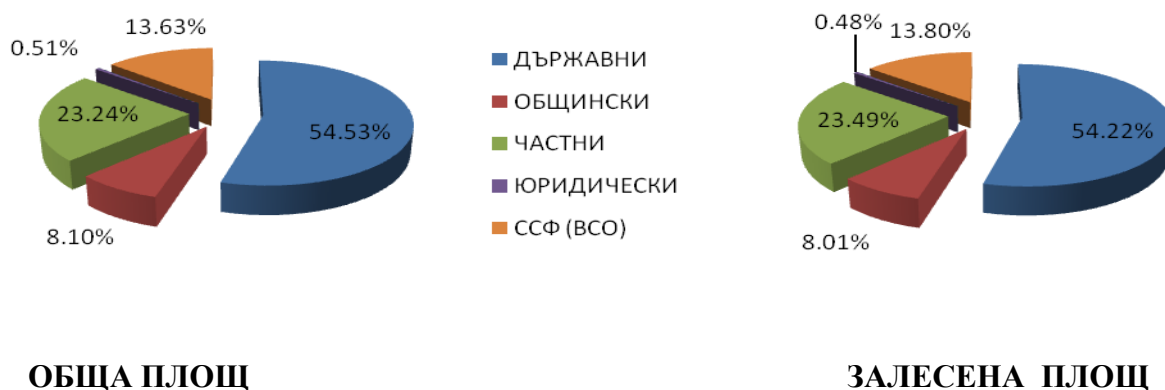
2.1.4. ГОРСКО СТОПАНСТВО

В общината горските територии обхващат около половината от територията ѝ. Горите са едно от изключително важните богатства и ресурс на общината. Те имат важно стопанско значение за дърводобивната промишленост, за дървопреработвателната и мебелната промишленост; за производство на билки, гъби, диворастващи плодове и др. Те оказват съществено влияние за чистотата на въздуха, което е богатство и предимство на общината, за наличието на друго богатство на общината – водата, достатъчна в количествено отношение и качествена като питейна вода. Гората е среда за местообитаване на голямо по количество и разнообразни по видове диви животни. Това от своя страна е ресурс за осъществяване на лов. Развитието на ловния туризъм на територията на общината, особено на чуждестранния ловен туризъм носи значителни финансови приходи. Едно от много ценните качества на горите е тяхното екологично и рекреационно въздействие. Гората е подходящо място за развитие на различни форми и видове туризъм. Наличието на значителни по площ горски масиви е предпоставка за възникване на големи горски пожари. Терените са трудно достъпни за хора и техника и от там идва и големия размер на щетите. Горските територии се стопанисват от ДЛС „Русалка“ – гр. Априлци, Дирекция на НП „Централен Балкан“ и Община Априлци.

Бъдещото развитие на дърводобива, дървообработващата и мебелна промишленост освен от лесоустройствените планове ще зависи от физическите и юридическите лица, на които е възстановена собствеността на горите. При дърводобива в сегашните условия възникват редица проблеми: незаконна сеч; на мястото на голата сеч, не винаги се провежда залесяване; прокарването на временни горски пътища и преминаването по тях на тежкотоварни трактори увеличава ерозията на горските почви и др. Извозването на добитата дървесина с тежкотоварна техника също така води до някои негативни последици като разрушаване на пътищата преминаващи през земеделските земи, горските пътища, местните пътища и др.

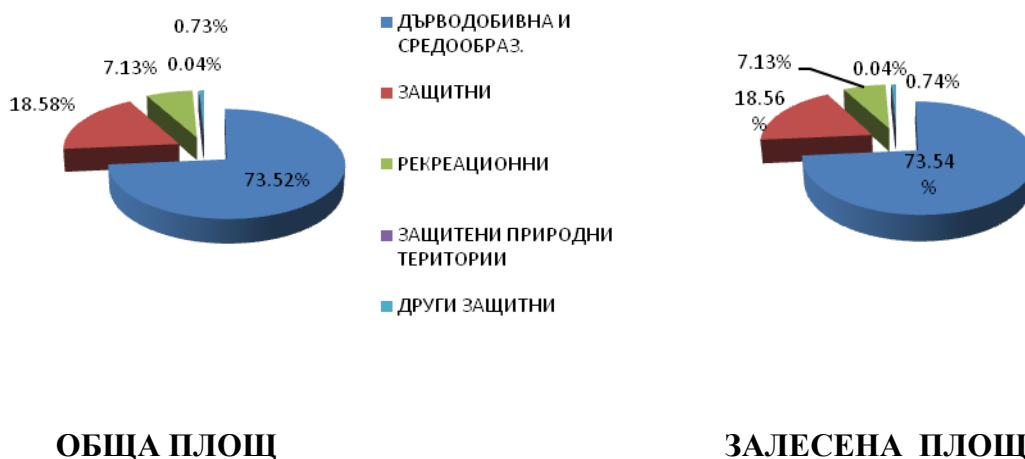
Сред основните отрасли развити на територията на общината свързани и горите са: дърводобив; производство на греди, дъски и др.; производството на дограма, конструкции и детайли за строителството; разкрояване, рендосване и др. на дървени материали; производство на мебели; производство на столове и седалки; услуги свързани с дърводобива и др.

Малко над половината от горските територии към 31.12.2011 г. е държавна собственост, 23% от горите са частни, а общински – малко над 8%. Около 14% са временно стопанисваните от общината, със статут на съществуваща собственост преди възстановяване. Около половин процент са собственост на юридически лица.

Фиг.16. Разпределение на горите по форма на собственост

Общият запас на дървесина в горските територии е 2 415 837 m³. Спрямо 2007 г. той е нараснал с 92 957 m³. На фиг.17 е представено разпределението на горите в горските територии на общината по групи гори по функции.

Фиг.17. Разпределение на горите по функции

Съобразно функциите им 74% от горските територии на общината са причислени към групата “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”. Към групата “Рекреационни гори и земи” са включени 7% от горските територии, а към защитните – 19%. Защитените територии по „Натура 2000” са 3568 ха, от които залесени са 3551 ха. Най-голяма част от защитените територии заема Националният парк “Централен Балкан”.

Лесоустройствените проекти на ловното стопанство осигуряват добри предпоставки за стопанисване и ползване на горските територии. Основните насоки на организация на горските територии в общината, предвидени в лесоустройствените проекти, са съобразени с поставената цел по групи гори и земи съобразно функциите им.

В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции организацията на стопанисването е насочена преди всичко към разширеното възпроизводство на главния продукт – дървесината. Проектирани са подходящи залесявания, реконструкция на насажденията, сечи и други мероприятия, изцяло

съобразени с екологичните условия на района. Направлението на стопанисването в защитните и рекреационните гори и земи има за цел непрекъснато подобряване и увеличаване на особените им функции. Така в защитните гори (противоерозионни и мелиоративни) основната цел е запазване на съществуващата растителност и почвата, както и ограничаване на ерозионните процеси, чрез подходящи мероприятия, запазване на инженерните съоръжения и подобряване на ландшафта около тях. В курортните гори, лесопарковете и зелената зона е дадено предимство на техните здравно-украшни функции и създаване на подходящи условия за краткотраен отдих на населението.

Изводи и обобщения

- Горските територии на общината са стратегически резерв за развитието на туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастящите билки, горски плодове и гъби и т.н.
- Залесена е 98,7% от площта на горските територии на общината.
- 54% от наличните горски територии са държавна собственост.
- Нараства общият запас от дървесина.
- 74% от всички горски територии (общински и частни гори, държавни горски територии) са “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”, а 34,7% са гори включени в територията на НП „Централен Балкан” и защитените зони по „Натура 2000”.

2.1.5. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ

На територията на общината са изградени пътища III клас, част от Републиканската пътна мрежа, общински пътища IV клас, местни пътища и пътища до земеделските земи.

На 30 км. от центъра на общината преминава главната транспортна артерия път Е – 772 /I – 4 София – Севлиево – В. Търново – Шумен/. Чрез нея се осъществяват връзките на общината с основните транспортни коридори, които преминават през северна България. Важно значение за икономическото развитие на локацията и за връзките с населените места в северна и южна България има второкласния път II – 35. Той формира транспортната ос север – юг, свързващ Северна и Южна България през Троянски проход. От центъра на гр. Априлци до този път разстоянието е 25 км. (до гр. Троян). Поради голямата надморска височина той е затворен през целия зимен сезон, а отдалечеността на другите проходи увеличава транспортните разходи. До тези основни пътни артерии, част от пътищата са от третокласната пътна мрежа на територията на общината. По тези участъци по пътя се осъществяват и транспортните връзки между общините Априлци – Троян, Априлци – Ловеч, Априлци – Севлиево. Във връзка с интензивното използване на тези пътища се изисква поддържането им в много добро състояние. Сегашното им състояние на определени участъци е от изключително важно значение за общината.

Третокласната пътна мрежа на територията на общината не е в добро техническо състояние, особено от участъка от с. Скандалото до гр. Априлци, кв. Острец. и е наложително да бъде ремонтиран път III – 607 гр. Троян – гр. Априлци, участък с. Велчево – гр. Априлци, кв. Острец на участъците, където не е извършват такъв.

Другият третокласен път на територията на общината е III – 607 гр. Априлци – гр. Калोфер, участък гр. Априлци – хижа Тъжа. Този път има стратегическо значение и

изключително важно значение за управлението на Национален парк “Централен Балкан”, развитието на туризма и на екологосъобразен поминък на населението. В тази връзка се предвижда да бъде извършена рехабилитация (основен ремонт) на пътя. С извършването на ремонта той ще се превърне в най-краткия път в транспортната мрежа север – юг, свързващ Северна и Южна България през община Априлци – хижа “Тъжа”.

Като цяло през петгодишния период по отношение на броя на предприятията, заетите лица, нетните приходи от продажби и размера на ДМА в сектора се наблюдава тенденция към намаляване. Средногодишният темп на прираста е съответно: -8,53%; -2,56%; -2,60%; -1,67%. Най-голямо е намалението в броя на заетите лица. Въпреки общата отрицателна тенденция и влиянието на кризата, след 2008 г. се наблюдава увеличение в стойността на нетните приходи от продажби и броя на заетите лица.

Фиг.19. Динамика на броя на предприятията и броя на заетите лица в сектор „Транспорт, складиране и съобщения“

Изводи и обобщения

- Отрасълът се възстановява от влиянието на кризата и от 2009 г. е налице нарастваща тенденция по отношение на реализираните приходи от продажби, а от 2010 г. и на броя на заетите лица.
- Кризата влияе негативно върху размера на ДМА в отрасъла и низходящата тенденция се запазва през периода 2007-2011 г.

2.1.6. ТУРИЗЪМ

Изключително красивата природа, близостта до Национален парк “Централен Балкан”, наличието на значителна материално-техническа база и редица други фактори благоприятстват развитието на туризма в общината. Те определят и основните видове туризъм, които да се развиват в общината – ваканционен, културно – исторически, екологичен, здравен, селски, конгресен, ловен и др. Априлци все повече се утвърждава като изключително подходящо място за отдих, туризъм и бизнес.

В резултат на сътрудничеството и инициативността на бизнеса и неправителствените организации е факт разширяване и обновяване на легловата база, разширяване на предлаганите туристически продукти и услуги. С усилията на местните и централни власти

е подобрен достъпът до туристическите обекти, извършени са необходимото обновяване на техническата инфраструктура и комуникациите.

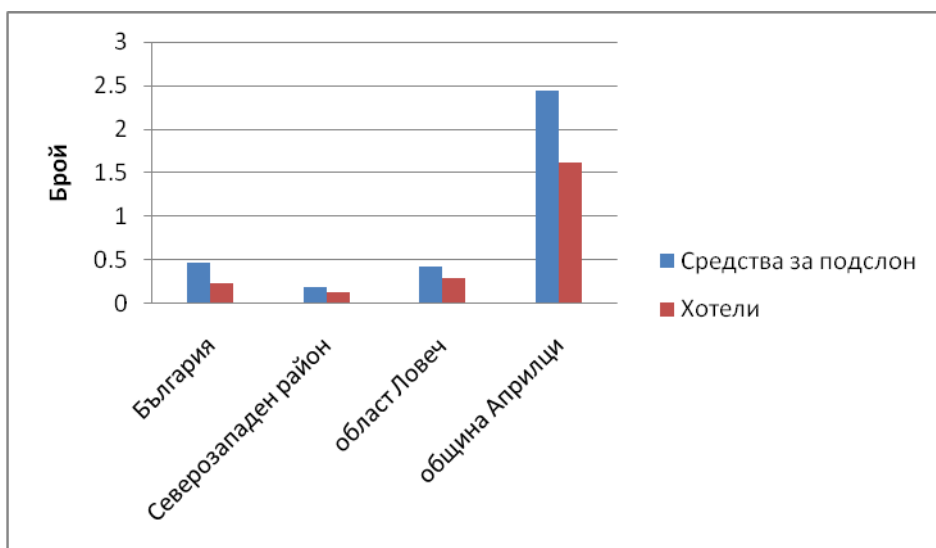
Анализът на социално-икономическото развитие на общината показва, в Стратегията, Общинския план и Програмата за реализирането му, отрежда първостепенно значение на туризма. Наблюдава се тенденция към значително нарастване на неговата роля за социално-икономическото стабилизиране и развитие на общината. По сравнение с годините преди прехода, поради значителния срив в селското стопанство и намаляване капацитета на индустрията, относителният дял на заетите и приходите от туризма в общата икономическа структура на общината нараства. Неговото настоящо развитие е свързано преди всичко с вътрешния туризъм. За в бъдеще важна роля се отделя на развитието на международния туризъм. Очакванията са в посока развитие както на вътрешния, така и на международния туризъм. Като се отчита изключителната важност на туризма, в общината има разработена и приета от Общински съвет - Априлци Програма за развитие на туризма в община Априлци през периода 2014 – 2020 година, като разширение и обогатяване на общата стратегия, плана и програмата за развитието на общината.

Туризмът е силно динамичен отрасъл. През последните няколко години в общината са създадени редица предпоставки, които в бъдеще ще окажат съществено въздействие върху развитието на туризма и превръщането му в приоритетен за местната икономика отрасъл. Увеличават се инициативите на общината, бизнеса и НПО за привличане на допълнителни инвестиции за разширяване на предлагането и търсенето на туристически продукти и т.н.

Община Априлци е една от водещите общини в Ловешка област по отношение на по-нататъшното туристическо развитие. Съществуването на Национален парк "Централен Балкан" е силно предизвикателство за търсенето на нов поглед към природната среда и развитието на туризма. В плана за управление на парка са включени програми, ориентирани към развитието на екологичен туризъм, а не само забранителни и други разпоредби.

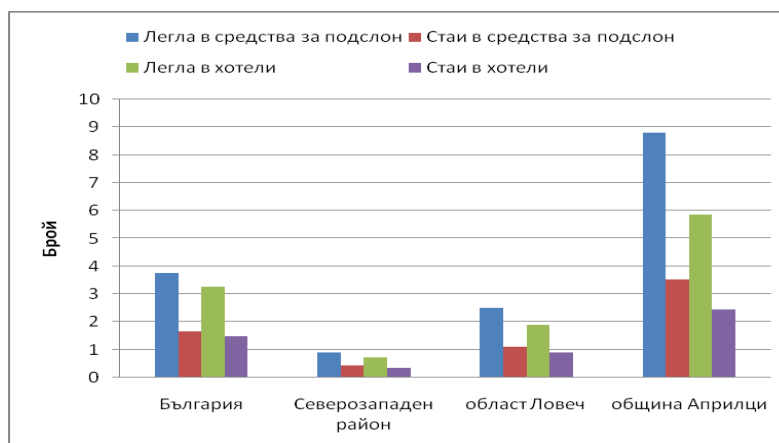
Една от характерните и отличителни особености на общината е, че на нейната територия активно се строят вили и къщи за почивка от сравнително заможни лица с постоянно местоживеење в други общини, главно от по-големите населени места или с по-лоша околна среда. Това променя облика на Априлци, контингентът на временно присъстващите, разширява рекламата за общината, довежда до нови контакти, създава нова бизнес среда, привлича туристи и др.

През 2010 г. в общината функционират 102 места за краткосрочно настаняване (почивни станции, семейни хотели, къщи и самостоятелни стаи). Легловата база възлиза на 1378 легла. Реализирани са 13 869 нощувки. Средствата за подслон (хотели, хижи, други вилни селища, къмпинги) са 9, които разполагат със 130 стаи и 325 легла. Реализирани са 5699 нощувки, в т.ч. 42 от чужденци. Хотелите са 6, които разполагат с 90 стаи и 217 легла. През 2012 г. в общината функционират общо 92 места за настаняване и средства за подслон, с леглова база 1302 легла. Реализираните са 18 815 нощувки. На територията на общината са категоризирани общо 41 заведения за хранене и развлечение с общ капацитет 1906 места. В абсолютен размер броят на туристическите обекти изглеждат твърде малко, но съпоставяйки ги с броя на населението в общината позволява възможността за сравнителен анализ на тези показатели с величините им за България, за Северозападния район и за област Ловеч. На фиг.20 са представени средствата за подслон и хотелите, които се падат на 1000 души от населението.

Фиг.20. Средства за подслон и хотели на 1000 души от населението

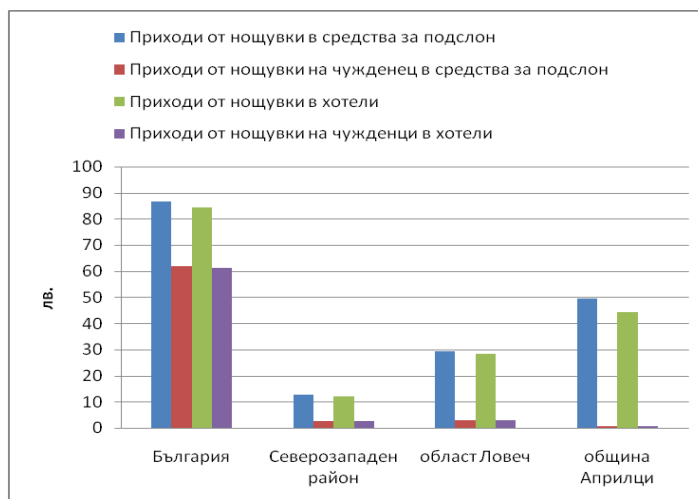
Поради малобройното си население, по брой на средства за подслон и хотели на 1000 души от населението общината изпреварва сериозно България, областта и района. На фиг.21 са представени координационните показатели, характеризиращи колко легла и стаи в туристическите обекти се падат на 100 души от населението.

Фиг.21. Легла и стаи на 100 души от населението

Потвърждават се изводите, направени по-горе. По брой легла в средствата за подслон на 100 души от населението общината изпреварва повече от два пъти страната, три пъти областта и 10 пъти района. При съпоставката на този показател в хотелите, предимството не е толкова силно изразено. Спрямо страната предимството е малко под два пъти, по отношение на областта – пак са три пъти и спрямо района – 8 пъти. По брой на стаите на 100 души общината също има предимства, макар и в по-ниски пропорции спрямо страната, района и областта. Тук предимствата в пъти се изразяват съответно: 2 пъти, 8 пъти, 3 пъти при средствата за подслон и 1,5 пъти, 7 пъти и 2,5 пъти.

По приходи от нощувки на човек от населението позициите също не са никак зле. Тук общината изостава с 49,52 лв. от нощувки в средства за подслон и 44,16 лв. от нощувки в хотели от средните равнища за страната (съответно 86,77 лв. и 84,20 лв.), но изпреварва района (12,74 лв. и 12,15 лв.) и областта (29,33 лв. и 28,19 лв.).

Фиг.22. Приходи от нощувки на човек от населението

Изводи и обобщения

През последните години община Априлци запазва слабия си пазарен дял в структурата на българския туризъм. През 2010 г. едва 0,08% от българските туристи са пребивавали в община Априлци и само 0,002% от чуждестранните туристи, посетили България. Липсата на ясно очертан тренд на растеж показва, че местният туризъм следва промените и темповете на растеж на националния туризъм, а пазарният дял не съответства нито на потенциала на търсене, нито на количеството и качеството на туристическите ресурси на общината.

Анализът на състоянието и дейността на туристическите предприятия в общината показва:

- В общината има добре изградена материално-техническа база за развитието на туризма.
- Голяма част от тази база са реновирани бивши ведомствени почивни станции и стари къщи.
- Изградени са редица нови туристически обекти, отговарящи на съвременните извиквания.
- Очертава се тенденцията на строителство на нова туристическа база.
- Активно се строят вили и къщи за почивка на територията на общината от лица с постоянно местоживееие в други общини, главно от по-големите или с по-лоша околна среда населени места.
- Реализират се редица проекти в областта на развитието на туризма.
- Очаква се местното туристическо сдружение все повече да допринася за туристическото развитие.
- Туристическият маркетинг и реклама в общината се нуждаят от по-нататъшно развитие и др.
- Община Априлци се превръща все повече в изключително привлекателно място за отдих, бизнес и туризъм.

2.1.7. УСЛУГИ

Обектите в отраслите и подотраслите в областта на търговията и услугите в общината са предимно магазините на Районната потребителна кооперация във всеки квартал на града, в селата и в някои махали, десетките еднолични търговци, част от които наемат персонал, малките семейни фирми с по един или двама работника, като в редица случаи те са от домакинството и др.

Търговските обекти се намират предимно в помещения на Районната потребителна кооперация, в собствени жилищни сгради, в помещения под наем, отделни търговски постройки и др. Те са позиционирани преди всичко в центровете на кварталите на града и селата, в някои от махалите и на други места.

На територията на общината действат над 50 обекта с предмет на дейност търговия и услуги. Сред основните отрасли и подотрасли в областта на търговията са: търговия на дребно в неспециализирани магазини предимно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия; търговия на едро и дребно със строителни материали и санитарно оборудване; търговия на дребно в специализирани магазини с железария, бои, плоско стъкло, огледала и др.; търговия на дребно в неспециализирани магазини предимно с хляб, хлебни изделия, захар и сладкарски изделия; търговия на едро и дребно със зърно, семена и фуражи; търговия на едро и дребно с течни и газообразни горива и техните производствени продукти; търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали; търговия на дребно в специализирани магазини с фармацевтични стоки; търговия на едро и дребно в специализирани магазини с алкохол и безалкохолни напитки; търговия на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки; търговия на дребно с употребявани стоки; търговия на дребно с плодове и зеленчуци; търговия на дребно с месо и местни продукти; друга търговия на едро и дребно; неделен пазар; други услуги на населението и т.н.

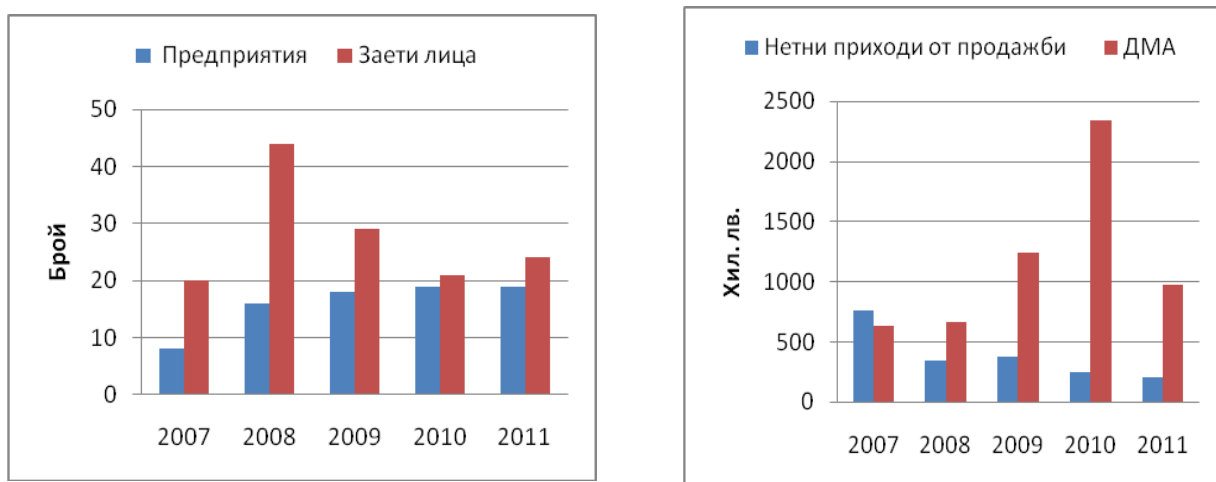
В гр. Априлци са съсредоточени по-голямата част от магазините и павилионите и по-малко в селата. Неравномерното разпределение на търговските обекти по населени места и квартали се обуславя от числеността на постоянното население, временно пребиваващите във своите вили и къщи за почивка, броя на туристите, финансовите възможности на собствениците на търговски обекти, подходящото местонахождение на обекта, възможностите или не възможностите да бъде обезпечено такова, търговска активност и други фактори.

Размерът на реализираните продажби зависи от покупателната способност на постоянното население, временно пребиваващите в своите вили и къщи за почивка, туристопотока и други фактори. Поради сравнително високите на територията на общината цени на редица от стоките, някои от временно пребиваващите от по-големите градове извършват покупки си в тях, тъй като там се предлага по-голямо разнообразие от стоки на приемливи цени.

Показателят нетни приходи от продажби по сектори и стоки характеризира крайния резултат от икономическата дейност в отрасъла. Няма ясно очертана тенденция в реализирането на нетните приходи от продажби в сектор “Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и на стоки за домакинството”. Наблюдават се колебания в размера на нетните приходи от търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия. Очертава се нарастване стойността на продажбите при фармацевтичните и медицинските стоки, търговия на едро на строителни материали и др. Намалването на нетните приходи говори за известна стагнация. Определено влияние оказват: демографският срив и миграцията (от там реално намаляване

броя на потребителите), все още високата безработица, ниските доходи в една част от населението в общината, сравнително ниския жизнен стандарт и др.

Дейността на предприятията от сектор „Услуги“ протича под влияние на икономическата и финансовата криза. В сектора като цяло през периода 2007-2011 г. се наблюдава ясно изразена, устойчива тенденция към намаляване на основните икономически показатели. При броя на заетите лица това се осъществява след 2008 г., а според ДМА след 2010 г. Изключение се наблюдава единствено по отношение на предприятията от сектора. От 8 през 2007 г., техният брой нараства до 19 или средно по отношение на предприятията от сектора. От 8 през 2007 г., техният брой нараства до 19 или средно годишно е налице увеличение с 24,1%. Въпреки, че влиянието на кризата върху броя на заетите лица след 2008 г. е неблагоприятно, през 2011 г. броят на заетите в сектора лица е по-голям от този през 2007 г. В крайна сметка за периода е налице средно годишен прираст от 4,7%.

Фиг.23. Динамика по основни показатели на сектор „Услуги“

При размера на ДМА през периода е налице увеличение с 11,4% средно на година. През 2011 г. обаче, спрямо предходната е регистрирано сериозно намаление, което в относителен размер е 58,3%. За приходите от продажба намаление е регистрирано през всяка година и средногодишният темп на прираста е -27,7%.

През 2011 г. с най-висок относителен дял според броя на предприятията, броя на заетите лица, реализираните приходи от продажби и размера на ДМА са операциите с недвижими имоти. Величините са съответно 47,4%, 29,2%, 26,2% и 43,8%. За други дейности, които не са класифицирани другаде, относителният дял по признаците: брой на предприятията, броя на заетите лица и нетните приходи от продажби са както следва: 31,6%, 45,8% и 35,7%. За 2011 г. поради анонимността на статистическите данни не се разполага с размера на ДМА.

Изводи и обобщения

- Въпреки, че дейността на предприятията от сектор „Услуги“ е повлияна от икономическата и финансовата криза и се наблюдава спад след 2008 г. в броя на заетите лица и след 2010 г. в размера на ДМА, за периода 2007-2011 г. е налице тенденция към нарастване на тези икономически показатели.
- По отношение на броя на предприятията се наблюдава тенденция към увеличение, а по отношение на нетните приходи от продажби – устойчива тенденция към намаляване.

- С най важна роля от услугите в общината са операциите с недвижими имоти.

2.2. ВОДЕЩИ СЕКТОРИ И ОТРАСЛИ В МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

В общината са развити в една или друга степен редица отрасли на икономиката. Структуроопределящи отрасли в частния сектор са:

- Туризма;
- Индустрията - промишленост, дърводобив и дървопреработване, строителство и др.;
- Търговията и услугите.

Другите отрасли, в които участват малките и средните предприятия, организации и ведомства са: транспорт; съобщения; банки; селско стопанство; техническо обслужване и ремонт на автомобили; автомобилен товарен транспорт; ветеринарна лечебна дейност; счетоводни и финансови дейности; физкултурна и спортна дейност; бръснаро-фризьорски услуги; кабелна телевизия и други.

Социално-икономическият комплекс на община Априлци се анализира и оценява по четири основни показателя: брой на активните стопански субекти; нетни приходи от продажби (в хил. лв.), брой на заетите (наетите) лица и размер на ДМА. При характеризирането му се прилага секторно-отрасловият подход. В първичния сектор се включва аграрният сектор и горското стопанство (вкл. лов и риболов). Вторичният сектор включва индустриалните отрасли (добивна и преработваща промишленост), а в третичния сектор – всички обслужващи отрасли (т.нар. сектор на услугите). С водещи икономически функции в община Априлци е секторът на услугите (с намаляващ относителен дял от общо заетите в общината лица, но превишаващ 50% - през 2007 г. дялът е 85%, а през 2011 г. – 65%), допълвани от индустрията (с нарастващ относителен дял от общо заетите в общината лица - през 2007 г. дялът е 11%, а през 2011 г. – 32%), което я определя като община с обслужващо-промишлени функции.

Аграрният сектор е с по-слабо участие в икономическото развитие. Броят на заетите лица е малък и възлиза на 60 души през 2007 г. и на 44 – през 2011 г.

Индустриалният сектор е представен от различни отрасли на преработващата промишленост. Добивната промишленост не е развита. Индустриалният сектор е динамично развиващ се, под влияние на икономическата криза. За периода 2007–2011 г. размерът на нетните приходи от продажби е нараснал от 11,5 млн. лв. на 16,7 млн. лв., като броят на заетия персонал от 314 души е редуциран на 299 души. По отношение на функциониращите предприятия се наблюдава незначително намаление. В началото на периода техният брой е бил 38, а в края – 32. Намаление е налице и по отношение на размера на ДМА, с които разполагат стопанските субекти. През 2007 г. стойността е 10,3 млн. лв., а през 2011 г. – 9,7 млн. лв.

През петте години броят на предприятията в индустрията се движи в интервала между 31 и 42 като е налице тенденция към намаляване. С най-висок относителен дял са предприятията от отрасъла за производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини (21,9% през 2011 г.), за производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (21,9% през 2011 г.) и за производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване (18,8% през 2011 г.).

Броят на регистрираните субекти в обслужващата сфера (2007 г.) е 8 и в тях са били ангажирани 20 души, а през 2011 г. броят на предприятията нараства на 19, а заетите лица -

до 24 души. С най-съществено е увеличението на нетните приходи от продажби - от 767 хил. лв. на 210 хил. лв. Противоположно на индустриалния сектор тук е налице увеличение в размера на ДМА. От 634 хил. лв. през 2007 г., тяхната стойност нараства и достига 975 хил. лв. през 2011 г.

Водещи отрасли в отделните сектори

В таблица 6 е представена информация по години за водещите отрасли в община Априлци по наети лица. Общо в община Априлци относителният дял на наетите лица спрямо наетите в областта в периода 2007-2011 г. се движи в интервала 2,15-2,40%. С по-висок от средния относителен дял през всички години от петгодишния период се очертават секторите „Селско, горско и рибно стопанство”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”, „Строителство” и „Хотелиерство и ресторантьорство”.

Таблица 6. Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Априлци по икономически дейности

Икономически дейности	Брой					Относителен дял от наетите в областта лица (%)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Общо	920	975	811	809	764	2,19	2,32	2,15	2,37	2,21
Селско, горско и рибно стопанство	60	53	..	..	44	3,63	3,26	..	..	3,22
Преработваща промишленост	273	319	245	237	265	1,51	1,83	1,67	1,79	1,93
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	45	35	32	15	18	7,28	40,23	33,33	21,43	23,68
Строителство	41	71	50	42	54	2,5	4,24	3,4	4,11	6,36
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	105	81	89	89	80	2,24	1,54	1,8	1,89	1,68
Транспорт, складиране и пощи	110	44	36	30	30	5,78	2,74	2,46	2,23	2,17
Хотелиерство и ресторантьорство	34	123	91	86	84	1,86	6,12	5,45	5,75	5,24
Операции с недвижими имоти*	14	5	6	3	4	1,77	2,75	5,17	1,95	2,67
Образование	96	68	64	64	61	2,72	2,06	2,15	2,19	2,1
Хуманно здравеопазване и социална работа	26	24	22	27	26	1,02	0,93	0,86	1,07	1,05
Други дейности	50	35	19	15	17	3,64	7,23	4,2	3,95	3,78

*През 2007 г. данните за наетите лица в сектор „Операции с недвижими имоти” са обединени заедно с наетите лица в сектор „Наемодателна дейност и бизнес услуги”.

Сред тях с най-висок относителен дял в наетите в областта лица е ”Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”. Въпреки сериозната тенденция към намаляване на относителния дял, през 2011 г. наетите в община Априлци лица представляват около една четвърт от наетите общо в областта. На второ място по този показател се нарежда сектора „Строителство”. С нарастваща тенденция през годините през 2011 г. в община Априлци работят малко над 6% от наетите в този сектор лица в областта. В ”Транспорт, складиране и пощи” относителният дял на наетите бележи намаляваща тенденция и през 2011 г. се понижава под средния относителен дял на всички наети лица. Намаляваща тенденция е налице и в сектора „Селско, горско и рибно стопанство”, но относителният дял е над средния за общината.

В отраслите от **първичния сектор** по-добре развито е горското стопанство. Физикогеографските условия (преобладаващия планински характер на релефа) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за развитието на горското стопанство.

Вторичният сектор, включващ отрасли от преработващата промишленост, е с многоотраслов характер. С определени традиции и със завоювани позиции на пазара са промишлени производства от отраслите (вж. таблица 7) „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях, печатна дейност”, „Производство на изделия от каучук, пластмаси и други нематериални суровини”, „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”, „Производство на мебели, ремонт и инсталиране на машини и оборудване, производство, неклассифицирано другаде”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива”.

Таблица 7. Отрасли в индустриалния сектор, в които община Априлци има съществена роля в област Ловеч през 2011 г.

Отрасли	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил. лв.)	Относителен дял спрямо област Ловеч (%)			
					Предприятия	Нетни приходи от продажби	Заети лица	ДМА
Общо за сектор "Промисленост"	32	16 670	299	9 698	4,1	1,8	2,0	1,6
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели), печатна дейност	7	680	45	1 005	4,8	0,8	2,3	2,9
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други нематални минерални суровини	7	2 735	44	1 022	5,7	2,8	5,1	0,5
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и	6	7 176	115	3 618	10,5	22,1	15,3	35,1

оборудване								
Производство на мебели, производство, некласифицирано другаде, ремонт и инсталиране на машини и оборудване	4	122	9	465	2,2	0,1	0,3	0,4
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива	3	528	18	2 769	14,3	22,7	22,2	20,1

Строителството, разглеждано и оценявано като икономическа дейност, също изпитва последиците от реструктурирането на общинската икономика. Основните икономически параметри, които го характеризират, показват, че то се реализира основно на предприемачески принцип, като водещ е частният сектор. Община Априлци, заедно с общините Луковит и Ябланица изпреварват общините Летница и Угърчин по брой на предприятията, брой на заетите лица, нетни приходи от продажба и размер на ДМА. Броят на заетите в строителството на територията на общината към 2011 г. е 60 д. (6,1% заетите в областта). Като стопански субекти в сферата на строителството са регистрирани 13 фирми (6,8%). Размерът на нетните приходи от продажба е 1,4 млн. лв. и представлява 3,7% от приходите в областта. Единадесет процента и половина от ДМА в областта са собственост на фирми със седалище в община Априлци.

В сектора на услугите няма отрасъл с ясно подчертано и доминиращо значение. С известно предимство във вътрешнообщински аспект по отношение на броя на стопанските единици, броя на заетите лица и реализираните приходи от продажби е отрасъл „Операции с недвижими имоти,„. Съотнесени спрямо показателите на областно ниво обаче през 2011 г. преди тях се нареждат „Други услуги, некласифицирани другаде“. Делът им на територията на областта е между 3 и 4%.

Определянето на отраслите с важно значение в община Априлци може да се осъществи с представените в таблица 8 коефициенти на локализация.

Таблица 8. Коефициенти на локализация по брой на наетите лица в община Априлци

Икономически сектор	Спрямо област Ловеч				Спрямо България			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	1,41			1,46	2,04			1,89
Преработваща промишленост	0,79	0,78	0,76	0,88	1,33	1,34	1,32	1,55
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	17,36	15,51	9,06	10,73	2,55	2,78	1,28	1,69
Строителство	1,83	1,58	1,74	2,88	0,74	0,69	0,73	1,12
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	0,66	0,84	0,80	0,76	0,52	0,64	0,62	0,61
Транспорт, складиране и пощи	1,18	1,14	0,94	0,98	0,76	0,75	0,61	0,64
Хотелиерство и ресторантьорство	2,64	2,54	2,43	2,37	2,86	2,33	2,15	2,15

Операции с недвижими имоти	1,19	2,41	0,82	1,21	0,51	0,69	0,34	0,48
Професионални дейности и научни изследвания	0,67	0,55	0,45		0,22	0,16	0,16	
Образование	0,89	1,00	0,92	0,95	1,00	1,14	1,08	1,09
Хуманно здравеопазване и социална работа	0,40	0,40	0,45	0,47	0,48	0,50	0,57	0,57
Други дейности	3,12	1,96	1,67	1,71	2,92	1,68	1,28	1,40

На регионално ниво, спрямо областта като значими отрасли през четирите години от периода 2008-2011 г. в общината могат да се отличат: „Селско, горско и рибно стопанство”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”, „Строителство”, Хотелиерство и ресторантьорство” и „Други дейности”. Към тях може да се добави „Транспорт, складиране и пощи”, който обаче бележи низходяща тенденция и през 2010 г. и 2011 г. коефициентът на локализация при него е под единица. „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения” от друга страна се превръща в значим едва през последните две години от периода. На национално ниво значими са отраслите „Селско, горско и рибно стопанство”, „Преработваща промишленост”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива”, „Хотелиерство и ресторантьорство”, „Образование” и „Други дейности”.

Изводи и обобщения

- Аграрният сектор в общината е с по-слабо участие в икономическото развитие, като по-добре развито е горското стопанство.
- Добивната промишленост не е развита.
- Секторът на услугите определя икономическия облик на община Априлци.
- Световната криза оказва влияние като води до спад на предприятията, броя на заетите лица и размера на ДМА във вторичния (промишленост) и третичния (услуги) сектор. Увеличение е налице само по отношение на реализираните приходи от продажби.
- Като водещи за общината отрасли от промишлеността се налагат „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях, печатна дейност”, „Производство на изделия от каучук, пластмаси и други нематериални суровини”, „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”, „Производство на мебели, ремонт и инсталиране на машини и оборудване, производство, некласифицирано другаде”, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива”.
- община Априлци притежава известно конкурентно предимство в производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване и в производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива. В тези отрасли са съсредоточени съответно 10,5% и 14,3% от всички предприятия в областта, а и съответно 15,3% и 22,2% от заетите в областта лица са локализирани в община Априлци. Също така във всеки от секторите са реализирани около 22% от приходите, шестте предприятия за производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване и трите – от производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива притежават съответно 35,1% и 20,1% от ДМА в областта.

2.3. БЛАГОСЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Средната работна заплата в област Ловеч през периода 2005 – 2009 г. нараства със 13,5%, но остава по-ниска от средната за страната и средногодишните темпове на прираста са по-ниски (16,4). Средната работна заплата в община Априлци нараства средно на година с 14,4% и по темп на прираст изпреварва заплатата в областта, но изостава от средния темп на прираста за страната. През 2005 г. средната заплата в общината е 69,7% от средната за страната и 81,7%, докато през 2009 г. е вече само 64,6% от средната за страната, но е 84,4% от средната работна заплата в областта.

Заплатите в общественния сектор са по-високи от заплатите в частния сектор – с 68,3% през 2005 г. и с 63,4 % през 2009 г., докато в областта тези съотношения са съответно 29,4% и 38,1%.

Таблица 9. Средногодишен размер на работната заплата
(лв.)

ТЕРИТОРИА ЛНА ЕДИНИЦА	2005 Г.			2009 Г.		
	ОБЩО	ОБЩЕСТВЕН СЕКТОР	ЧАСТЕН СЕКТОР	ОБЩО	ОБЩЕСТВЕН СЕКТОР	ЧАСТЕН СЕКТОР
БЪЛГАРИЯ	4 064	4 711	3 418	7 464	8 426	6 502
ЛОВЕШКА ОБЛАСТ	3 445	4 103	3 170	5 715	7 133	5 166
ОБЩИНА АПРИЛЦИ	2 813	3 747	2 227	4 821	6 611	4 047

Друг показател за нивото на жизнения стандарт на населението е жилищната осигуреност. За община Априлци средния брой жилища на 1000 човека е далеч над средните стойности за страната и областта като постоянно нараства. Този факт се дължи по-скоро на демографския срив, а не толкова на интензивно строителство на нови жилища. Средният брой лица на едно жилище клони към 1 и е далеч под средните стойности за страната и областта.

Таблица 10. Осигуреност на населението с жилища
(бр.)

Териториална единица	2005 г.			2008 г.		
	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище
България	3715890	481	2,08	3767081	495	2,02
Ловешка област	96 437	606	1,65	96 731	630	1,59
Община Априлци	3 360	887	1,13	3 383	942	1,06

Въз основа на изведените тенденции за развитието на доходите, разходите е жилищната осигуреност на населението могат да се направят следните по важни изводи:

- населението на общината в относително по-малка степен разчита на доходи от работна заплата;
- средната работна заплата е по-ниска от тази в областта и в страната;
- темповете на нарастване на работните заплати в общината са по-ниски от тези в страната, но са по-високи от тези в областта;
- в общината жилищата на 1000 души от населението нарастват преди всичко заради демографския срив и броят им е далеч по-висок от средния за страната и от този в областта.

2.4. ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПРОЦЕСИ

Икономическото развитие на община Априлци, а и на областта, съответства на икономическото развитие на страната. В годините на икономически растеж, икономиката на общината се развива добре, увеличава се производството, продажбите на стоки и услуги, повишава се жизненият стандарт на населението и др. Първите сигнали за започването на кризата са през третото тримесечие на 2008 г., а когато и през следващото тримесечие е регистриран спад в БВП, то според използваната методика, страната е в криза. От 2009 г. българската икономика се развива в условията на криза и нейното влияние се усеща в намаленото производство, закритите работни места, повишаване на безработицата, свитото потребление и др.

Северозападният район е на последно място сред районите по показателите за БВП и с най-малък принос към БВП на страната – само 8,3 % за 2007 г. Икономическото развитие на област Ловеч се характеризира посредством по показателите БДС и БВП. За периода 2007 – 2010 г. БДС за област Ловеч намалява с 62 млн. лв.

Изменението на основните икономически показатели през периода 2008 – 2011 година, които отчитат развитието на икономическите процеси в община Априлци е показано в Таблица 12. Наблюдава се спад в размера на произведената продукция, приходите от дейността, нетните приходи от продажби и разходите за дейността на предприятията в общината.

Таблица 12. ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЩИНА АПРИЛЦИ ПО ОПРЕДЕЛЕНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПЕРИОДА 2008-2011 ГОДИНА

Хил.лв.

Икономическа дейност	Произведена продукция				Приходи от дейността			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	..	1163	..	399	2122	1772	..	578

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

Преработваща промишленост	17839	8777	14431	16426	20410	..	15483	17345
Строителство	3123	894	1148	1587	3195	901	1231	1602
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	1781	1065	1417	1515	8231	4748	7397	9659
Транспорт, складиране, пощи	2538	1424	1412	1675	2954	1541	1471	1679
Хотелиерство и ресторантьорство	3404	1676	1031	744	3871	2740	1841	1427
ОБЩО:	31160	15995	21711	23443	41745	22604	29780	33709
Икономическа дейност	Нетни приходи от продажби				Разходи за дейността			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Селско, горско и рибно стопанство	..	858	..	401	..	1831	..	609
Преработваща промишленост	17746	9071	14461	16142	19640	..	14453	15510
Строителство	1099	797	1225	1377	3587	1176	1368	1908
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7693	4471	7172	9315	8253	4636	7367	9620
Транспорт, складиране, пощи	2913	1429	1396	1641	2840	1488	1484	1699
Хотелиерство и ресторантьорство	1937	1190	1660	1274	4260	3809	3036	2162
ОБЩО:	33607	18778	27868	31222	41358	23938	29955	33928

Използвани знаци: 1. .. – конфиденциални данни

ТСБ - Ловеч

3. ЧОВЕШКИ КАПИТАЛ И РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА

3.1. ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Брой население на общината

Населението на община Априлци през 2011 г. възлиза на 3338 жители, което представлява 2,4% от населението на област Ловеч. Общината се нарежда на последно място по численост в областта. През последните 5 години, както и през предходните, се наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Априлци. Тази тенденция е характерна както за област Ловеч, така и за Северозападен статистически район (вж. таблица 1).

**Таблица 1. Динамика на броя на населението по териториални единици и
местоживее**
(бр.)

Териториални единици		2007	2008	2009	2010	2011	Средногодишен темп на прираста (%)
България	Общо	7659764	7623395	7585131	7534289	7348448	-1,03
	в градовете	5414260	5405147	5408330	5388142	5336334	-0,36
	в селата	2245504	2218248	2176801	2146147	2012114	-2,71
Северозападен район	Общо	936768	922962	909294	894724	842444	-2,62
	в градовете	577200	570916	565729	558422	532573	-1,99
	в селата	359568	352046	343565	336302	309871	-3,65
Област Ловеч	Общо	156437	154471	152313	149555	140597	-2,63
	в градовете	95858	95037	94112	92675	87269	-2,32
	в селата	60579	59434	58201	56880	53328	-3,14
Община Априлци	Общо	3694	3619	3573	3502	3312	-2,69
	в градовете	3297	3243	3214	3164	2994	-2,38
	в селата	397	376	359	338	318	-5,40

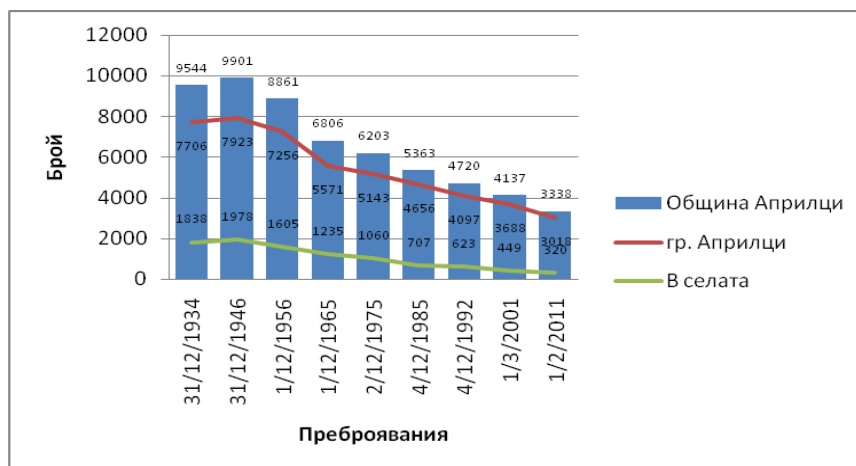
Източник: НСИ

Населението на община Априлци към 31.12.2012 г. по данни на НСИ е 3 218 души, от които 2 915 жители на гр. Априлци и 303 жители на селата Велчево, Скандалото и Драшкова поляна.

С най-големи темпове населението намалява в община Априлци, следват област Ловеч и Северозападен район. За трите йерархични равнища темповете на прираст са доста по-високи от темповете в страната. Това важи както общо за населението, така и по местоживее. Спрямо средните за страната обаче, обезлюдяването общо и в селата е два пъти по-интензивно, като особено сериозно е положението в градовете (т.е. в гр. Априлци) на общината. Тук темпът на прираста (намалението) е 7 пъти по-голям от този в страната, но е съпоставим с темповете в областта и в района. В селата темповете на намаление са доста по-интензивни в сравнение със средните темпове в страната. За петгодишния период, средно на година броят на населението в общината намалява с 5,4%, докато намалението в областта и в района е съответно с 3,14% и с 3,65%.

Анализирайки в ретроспективен аспект демографското развитие на общината по години на преброяване могат да се установят две противоположни тенденции. До 50-те години на XX в. е налице нарастване на броя на населението. В резултат на неблагоприятните демографски процеси (отрицателно естествено възпроизводство и миграции) периодът 1946-2011 г. се характеризира с непрекъснато намаление на населението. Най-голям е темпът на намаление между преброяванията от 1956 г. и 1965 г., когато населението и в градовете и в селата намалява с 23%. След това темпът на намаление забавя своята скорост, за да се стигне до 2011 г., когато спрямо предходното преброяване е регистриран темп на намаление от 19%. Аналогично е развитието и на гр. Априлци, като през последното преброяване е регистриран темп на прираста от -18%. В селата тенденцията е сходна, но тук процесът на обезлюдяване протича с по-бърза скорост. Най-сериозно намаление е регистрирано през преброяванията от 1965 г., 1985 г., 2001 г. и

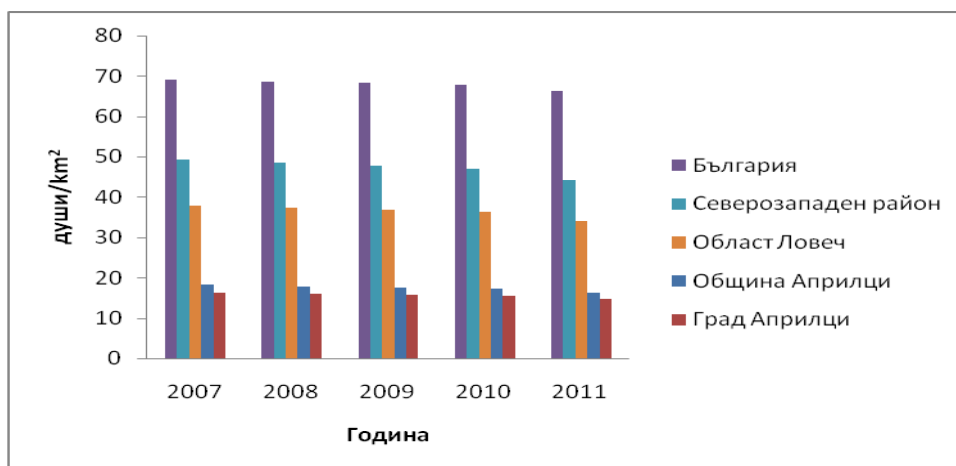
2011 г. Темповете на изменение спрямо предишните преброявания са съответно -23,1%, -33,3%, -27,9% и -28,7%. В резултат на това селското население на общината е намаляло 6 пъти, докато броят на населението на гр. Априлци намалява с около 2,5 пъти. Общо за общината се регистрира намаление на населението от около три пъти през 2011 г. спрямо 1946 г. (вж. фиг.1).

Фиг.1. Динамика на населението на община Априлци по години на преброяванията в България

Гъстота на населението

Общата площ на територията на община Априлци е 238,3 km², което представлява 5,8% от територията на област Ловеч, а площта на населените места и другите урбанизирани територии е около 8 km². Установената тенденция към намаляване на броя на населението в общината води до тенденция към намаляване и в гъстотата на населението (вж. фиг.2).

Фиг.2. Динамика на гъстотата на населението по териториални единици

Гъстотата на населението в общината е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта, но е по-висока от тази в общинския център. През 2011 г. в България на един km² се падат около 66 жители, в Северозападен район – 44 жители, в област Ловеч – 34 жители, в община Априлци – около 16 жители, а в град Априлци – малко под 15 жители.

Структура на населението по възраст, пол и населени места

Структурата на населението по полов признак е подобна на тази в страната. Преобладава женското население. През 2011 г. мъжете са 1596 (48,6%), а жените – 1689 (51,4%), или на 1 000 мъже се падат 1 058 жени при средно за страната 1054. За гр. Априлци стойността на показателя е 1059 жени на 1000 мъже, а за селата в общината – 1052.

Таблица 2. Разпределение на населението в община Априлци по пол, местоживеење в края на съответната година

(бр.)

Година	Общо			В града			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	3647	1794	1853	3264	1604	1660	383	190	193
2008	3591	1779	1812	3221	1598	1623	370	181	189
2009	3554	1775	1779	3207	1603	1604	347	172	175
2010	3451	1711	1740	3121	1551	1570	330	160	170
2011	3285	1596	1689	2969	1442	1527	316	154	162

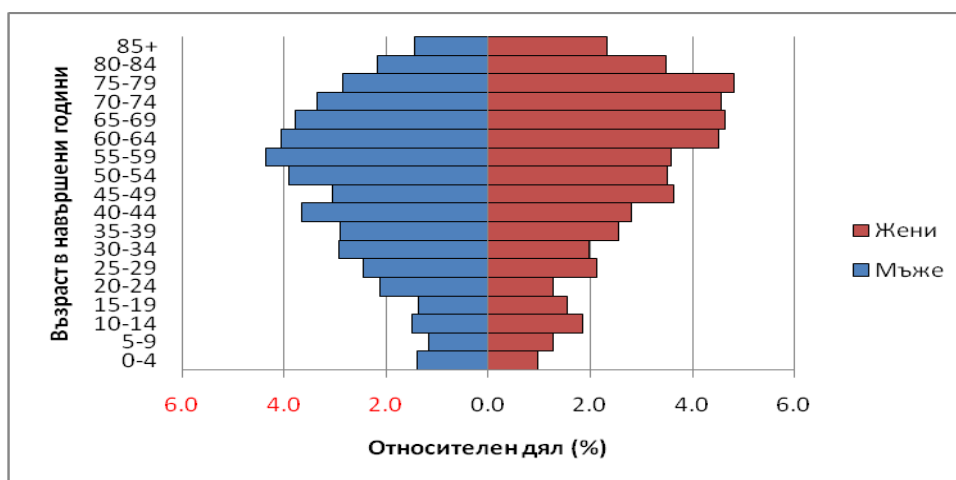
Общо за общината, структурата по пол е доста устойчива. През анализирания 5-годишен период, относителният дял на мъжете се колебае в границите между 48,6% и 49,9%, докато относителният дял на жените е в границите от 50,1% до 51,4%. Тази устойчивост се запазва както в град Априлци, така и в селата, т.е. изменението протича с еднакви отклонения, независимо от местоживеењето.

Измененията в броя на населението на общината са свързани с неговата възрастова структура. Продължава процеса на остаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на децата до 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече навършени години. Контингентите във възрастовата група 15-64 г., от която основно се формира работната сила, намаляват в абсолютен и относителен размер като през 2011 г. представляват около 58,4% от общото население. При мъжете този дял е 63,6%, докато при жените е само 58,4%. Увеличава се делът на възрастното население (на 65 и повече години). За общината този дял е 33,4%, за мъжете – 28,0%, а при жените – 38,%. Възрастовата структура на населението на общината е по-неблагоприятна в сравнение с тази на областта, района и страната по отношение на младите генерации. Съотношението между трите основни възрастови групи за общото население 0-14 г.: 15-64 г. : над 65 г. за община Априлци е съответно 8,2%: 58,4%: 33,4%, като при жените е следното съотношение: 7,9%: 53,5%: 38,6%. От данните се вижда, че населението на общината застарява, делът на младото население е много по-малък от този на възрастните лица. Населението в трудоспособна възраст е от съществено значение за трудовия потенциал на общината. Съотношенията за селското население са с още по-неблагоприятна възрастова структура. Общо за населението то е 2,5%: 45,9%: 51,6%, а при жените – 2,4%: 34,8%: 62,8%.

В общината относителният дял на населението над 65 г. е 33,4%, който е доста по-висок от средния за страната (18,8%). Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 38,6% (за страната е 21,8%), а на мъжете – 28,0% (15,7% за страната). Тази разлика е още по-осезаема в сравнение със средната за страната и се дължи на по-високата смъртност сред мъжете, а като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях. Общият **коэффициент на възрастова зависимост**, изчислена като

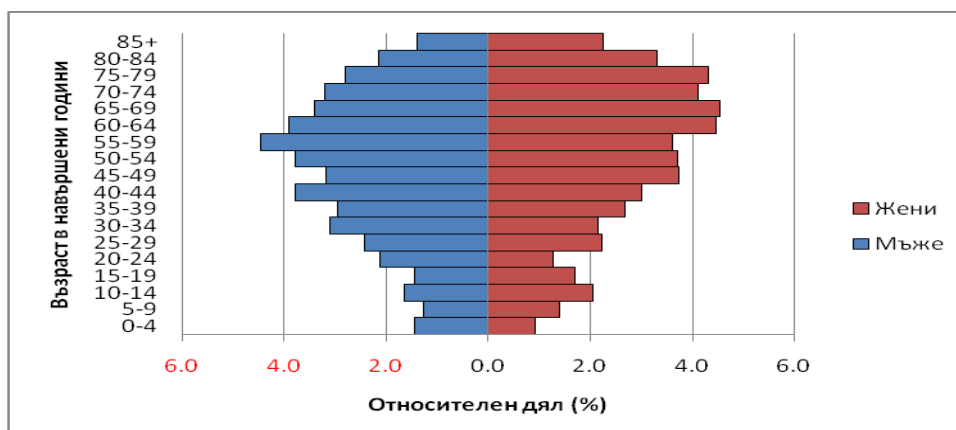
съотношение на зависимите хора (от 0-14 г. и над 65 г.), в сравнение с населението на възраст от 15 до 64 години е 71,2% е доста по-висок от средния за страната (47,5%) и от този за областта (58,6%). Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) и броя на излизащите от трудоспособна възраст. За населението на общината той е 34,2, което означава, че на всеки 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, са замествани само от 34 млади хора. За страната това съотношение е 68.

Полово-възрастовите диаграми за 2011 г. (вж. фиг.2, фиг.3 и фиг.4) показват обърната пирамида на населението. Това идентифицира основния проблем, свързан с демографската политика в общината.

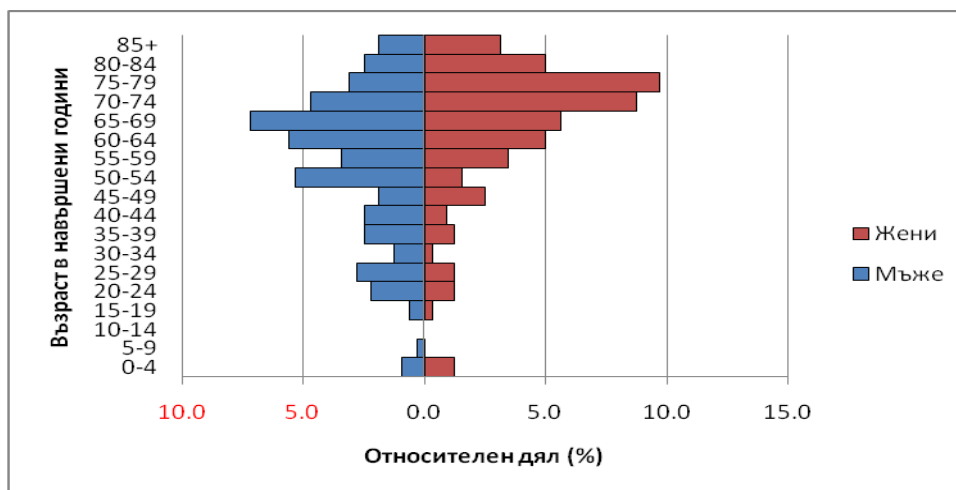
Фиг.2. Полово-възрастова диаграма на населението в община Априлци

Застаряване на населението е характерно както за общинския център, така и за селата. В общината относителният дял на населението над 70 г. е над 25%, а този на жените е над 15%. В същото време относителният дял на децата до 9 годишна възраст е малко над 8%, като разпределението по пол е почти равномерно. Населението в репродуктивна възраст (между 20 и 49 г.) е само 26% и разпределението по пол е в полза на мъжете - 14% от цялото население.

Фиг.3. Полово-възрастова диаграма на населението в гр. Априлци

В общинския център полово-възрастовата картина също наподобява до голяма степен картината, която очертахме за общината. Относителният дял на населението над 70 г. е 23,6%, като дялът на мъжете е 9,6%. В репродуктивна възраст са 32,6%, като мъжете съставляват 17,6% от цялото население. При децата до 9 г. отново е налице равномерно разпределение, като общият относителен дял е около 8,7%.

Фиг. 4. Полово-възрастова диаграма на населението в селата на община Априлци

Доста силно е проявена диспропорцията във възрастта на населението в селата на общината. Тук населението на възраст над 70 г. е почти 39% от общото население, като преобладават жените (27%). Дялът на децата до 9 г. е само 2,5%. По-нисък е дялът спрямо този в цялата община и на населението в репродуктивна възраст. Жените в тази категория са само 7,5%, а мъжете – 13,1%.

Естествен прираст на населението в общината

Естественото движение е един от основните компоненти, оказващи влияние върху динамиката на населението и неговата възрастова структура. Данните за естественото движение на населението в общината за периода от 2007 до 2011 г. са представени в таблица 3.

Таблица 3. Естествено движение на населението в община Априлци по пол и години
(бр.)

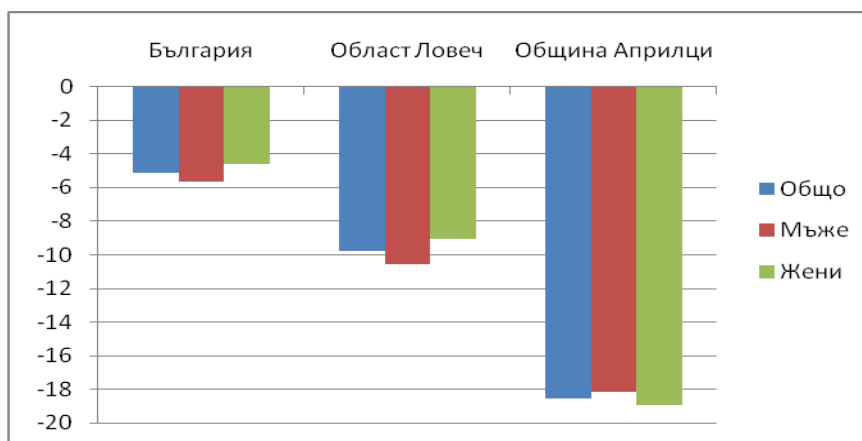
ГОДИНА	ЖИВОРОДЕНИ ДЕЦА			ПОЧИНАЛИ ЛИЦА			ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ		
	ОБЩО	МОМЧЕТА	МОМИЧЕТА	ОБЩО	МЪЖЕ	ЖЕНИ	ВСИЧКО	МЪЖЕ	ЖЕНИ
2007	17	8	9	94	47	47	-77	-39	-38
2008	17	11	6	90	49	41	-73	-38	-35
2009	12	9	3	79	41	38	-67	-32	-35

2010	15	9	6	91	56	35	-76	-47	-29
2011	15	7	8	76	36	40	- 61	- 29	- 32

Общият коефициент на раждаемост през 2011 г. е 4,57‰, докато през 2007 г. е бил 4,66‰. Не съществуват различия в раждаемостта по пол. През 2011 г. на 1000 мъже се падат 4,4 живородени момчета, а на 1000 жени – 4,7.

Въпреки, че също бележи тенденция към намаляване, смъртността е със значително по-високи стойности от раждаемостта. С изключение на 2011 г. през периода броят на починалите мъже е по-голям от този на починалите жени. През периода не се наблюдават големи изменения в общата смъртност на населението като тя си остава доста висока. Общият коефициент на смъртност през 2011 г. е 23,14‰., като коефициентът е по-висок при жените (23,68‰), отколкото при мъжете (22,56‰).

Естественят прираст зависи от равнищата на раждаемостта и смъртността. Прирастът в община Априлци е отрицателен и твърде висок. През последните години се движи в диапазона от -18,6‰ до -22,0‰, като през 2011 г. приема минимална стойност. В сравнение с показателите за областта и страната, положението в община Априлци е доста по-сериозно (вж. фиг.5).

Фиг.5. Естествен прираст в община Априлци, област Ловеч и България през 2011 г.

Налице е по-силно проявен демографски срив както по отношения на средния показател за областта, така и по отношения на показателя на национално ниво. За разлика от областта и страната, в община Априлци, равнището на естествения прираст при мъжете е по-ниско от това на жените. Докато по отношение на областта (-9,8‰), обезлюдяването в резултат на естествено движение в общината се извършва два пъти по-бързо, то по отношение на страната (-5,1‰), обезлюдяването протича около 3,5 пъти по-бързо.

Миграция на населението

Механичният прираст също през годините е както положителен, така и отрицателен. През 2011 г. в резултат на миграция, населението в община Априлци нараства с 6 души, от които 5 жени. Миграционното салдо е в резултат от 47 заселвания (от които 22 мъже) и 41 изселвания (в това число 21 мъже).

Таблица 4. Механично движение на населението в община Априлци по пол и години (бр.)

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	Жени
2007	89	45	44	106	50	56	-17	-5	-12
2008	67	42	25	50	19	31	17	23	-6
2009	103	57	46	73	29	44	30	28	2
2010	39	18	21	66	35	31	-27	-17	-10
2011	47	22	25	41	21	20	6	1	5

В началото на анализирания период миграционното салдо е било отрицателно, а после положително, а в последствие пак става отрицателно. С най-сериозно намаление се характеризира 2010 г., когато в резултат от миграционни движение, населението на общината е намаляло с 27 жители, сред които 17 мъже.

В сравнение с показателите за относителния размер на механичния прираст, положението в община Априлци (1,83‰) е по-добро спрямо средното равнище в областта (-4,1‰) и спрямо средното за страната равнище (-0,7‰) е). За мъжете в общината е валидна тенденцията, която се проявява в областта и страната – равнището на миграционния прираст е по-нисък от този при жените.

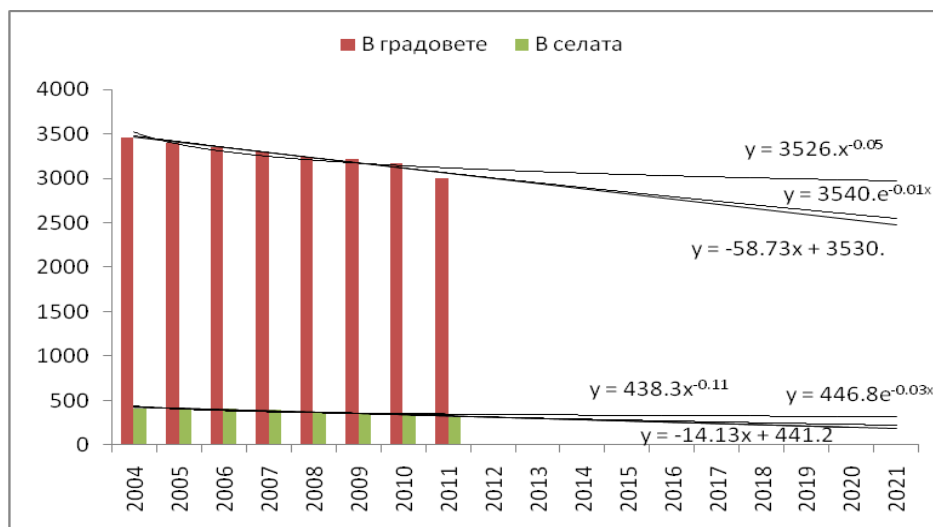
Етническа структура на населението

Разпределението на населението на община Априлци по етническа принадлежност през 2011 г. (по данни от преброяването) показва, че към българската етническа група се е самоопределило 99,1% от общото население на общината, към турската - 0,50%, а към ромската – 0,25%. С източно-православно вероизповедание са 85,3% от жителите. За областта българската етническа група е с дял 90,9%, ромският етнос е с дял 4,4%, а турската етническа група представлява 3,3% от цялото население.

Прогноза за състояние на населението на общината за период до 2021 г.

Прогнозирането на броя на населението с хоризонт 2021 г. е извършено с помощта на регресионен анализ на динамиката на населението, в който е обхванат периода от 2004 до 2011 г. Приложени са три варианта – оптимистичен (степенна функция), реалистичен (експоненциална функция) и песимистичен (уравнение на права линия). Прогнозите са изчислени по признака „местоживееене“, т.е. отделно за населението в градовете (гр. Априлци) и за населението в селата. Графично, регресионните модели при трите варианта са представени на фиг.10. Независимо от използвания сценарий при прогнозата, тенденцията към намаляване на броя на населението в общината се запазва и през прогнозния период. Това намаление е валидно както за населението в общинския център, така и в селата. Съгласно песимистичния вариант на прогнозата, през 2021 г. се очаква общият брой на населението да намалее до 2660 жители, от които в гр. Априлци ще живеят 2473 души. С реалистичния вариант се очаква броят на жителите в общината да е 2786, от които в гр. Априлци ще живеят 2560 души, а според оптимистичния вариант – 3287 души в общината и 2974 души в общинския център.

Според песимистичния и реалистичния вариант на прогнозата се очаква да се увеличава „ножицата“ между градското и селското население. От съотношение 90,4:9,6 на градско към селско население през 2011 г., очакваните съотношения през 2021 г. биха били съответно 93,0:7,0 и 91,9:8,1. С оптимистичния вариант съотношението ще се запази и през 2021 г.

Фиг.10. Прогнозиране на броя на населението с хоризонт на прогнозата до 2021 г.

Независимо от вида на изчислените прогнози, в бъдеще се очаква освен общата тенденция към намаляване на броя на населението (в резултат най-вече от отрицателен естествен прираст) и продължаване процеса на остаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на децата до 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече навършени години. Тези диспропорции в полово-възрастовата структура ще се задълбочават в още по-сериозна степен при населението в селата на общината.

Демографските **проблеми** на община Априлци са свързани с цялостното ѝ социално-икономическо развитие. Те се отнасят до протичащите процеси и формираните структури на населението - отрицателно естествено възпроизводство, съчетано с незначителен положителен механичен прираст, влошена полово-възрастова структура на населението, като особено сериозна е диспропорцията сред населението в селата.

Тенденциите в развитието на населението са: намаляване на общия му брой, както в градовете, така и в селата, застаряване на населението, намаляване на темповете на раждаемост и смъртност, положително миграционно салдо.

Изводи и обобщения

Основните изводи относно демографското състояние на населението в община Априлци могат да се дефинират по следния начин:

- Броят на населението през периода 2007-2011 г. намалява с по-голям темп от средния темп за страната, както и от темповете на Северозападен район и област Ловеч.
- За разлика от протичащите демографски процеси в страната, района и областта, обезлюдяването в общината е по-силно изразено по отношение на жените.
- За периода от преброяването през 1946 г. до преброяването през 2011 г. е налице трайна устойчива тенденция към намаляване на населението, която се проявява в еднаква степен както за населението в градовете (т.е. в гр. Априлци), така и за населението в селата.
- Намалява и гъстотата на населението. В общината тя е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта, но е по-висока от гъстотата в гр. Априлци.

- Структурата на населението по пол е подобна на тази в страната. На 1000 мъже се падат 1058 жени, при средно за страната – 1054.
- Продължава процесът по остаряване на населението. Възрастовата структура в общината е по-неблагоприятна в сравнение с тази на областта, района и страната.
- Общият коефициент на възрастова зависимост е 71,2% и е доста по-висок от средния за страната (47,5%) и от този за областта (58,6%).
- По-голяма е диспропорцията във възрастта на населението в селата на общината.
- Налице е устойчив отрицателен естествен прираст, като той е поделен почти по равно между мъже и жени. По равнище на естествен прираст общината е в по-неизгодни позиции в сравнение със страната и областта.
- За разлика от страната и областта, механичният прираст е положителен, макар и незначителен.
- През 2011 г. 99,1% от населението е от българската етническа група при средно равнище в областта от 90,9%.
- Прогнозирайки броя на населението с помощта на три сценария установяваме, че тенденцията към намаляване ще се запази до 2021 г. като ще продължи процесът по застаряване на населението. Очаква се да се увеличи и съотношението между градското спрямо селското население в общината.

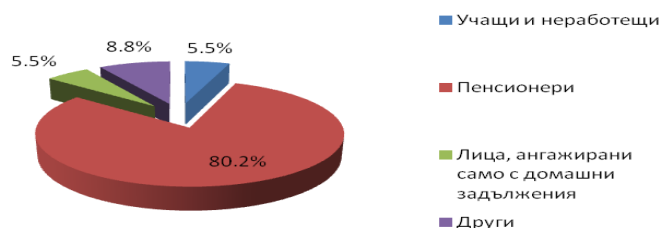
3.2. ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ПАЗАР НА ТРУДА

По данни, получени при Преброяването на населението от 01.02.2011 г. икономически активните лица в общината са 1323 души. Коефициентът на икономическа активност за община Априлци е 67,2% (съотношение между икономически активните лица и населението на възраст от 15 до 64 г.). По този показател общината заема първо място в областта като след нея се нареждат общините Ловеч и Троян. Той е по-висок от средния за страната (65,3%) и от този за област Ловеч (62,1%).

Половата структура на населението оказва голямо влияние от демографски аспект върху изменението на броя и дела на икономически активното население.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от двата пола. Общо за общината, икономически активните лица заемат дял от 43,2%, докато при мъжете е доста по-висок (49,2%). Икономически активните жени са само 37,5% от всички жени на възраст над 15 г.

Сред икономически неактивното население преобладават лицата в пенсионна възраст (80,2%). Общината е на първо място сред общините в областта, за която показателят е 67,5%. С дялове от по 5,5% следват учащите и изпълняващите само семейни задължения. Това отрежда последно място по отношение на лицата с домакински задължения и предпоследно (преди община Угърчин) – по отношение на учащите.

Фиг.12. Структура на икономически неактивното население на 15 и повече години според резултатите от Преброяването от 01.02.2011 г.

Структурата на икономически активните лица не се влияе от пола. Общо за населението заетите лица в общината са 86,7%, а безработните – 13,3%. При мъжете относителният дял на заетите лица (86,3%) е по-нисък само с 0,8 процентни пункта от този на заетите жени.

Заети лица

Разпределението на заетите лица в общината по сектори на икономиката през 2011 г. е следното: първичен сектор¹ – 5,8% от всички заети; вторичен сектор² – 44,1%; третичен сектор³ – 50,1%. През последните 5 години структурата на наетите лица по икономически сектори и дейности се изменя. Наблюдава се намаление на наетите лица в първичния сектор и в третичния сектор. Докато в първичния сектор то е символично (0,7 процентни пункта), в третичния сектор намалението е 4,4 процентни пункта. Наетите в промишления сектор бележат постепенно увеличение, което в сравнение с 2007 г. то е 5,1 процентни пункта.

Безработни лица

В края на 2010 г., а и според Преброяването от 01.02.2011 г. броят на регистрираните безработни в общината е бил 175. В сравнение с равнищата на безработица за териториалните единици от по-високо йерархично ниво, по данни, получени от преброяването от 2011 г., община Априлци (11,7%) се намира на първо място (т.е. с най-ниско равнище на безработица).

Брой безработни лица и равнище на безработицата в община Априлци

Показател	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Брой безработни лица	148	133	219	175	141	158
Жени	96	75	111	101	81	80
Мъже	52	58	92	74	60	78
Равнище на безработицата %	8,8	7,9	13	10,4	11,7	12

¹ В първичния сектор се включват Селско, ловно и горско и рибно стопанство.

² Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода; Строителство.

³ Включва всички останали икономически дейности.

По данни на ДБТ - Троян

Безработица в община Априлци по възрастови групи

Възрастови групи	2007	2008	2009	2010	2011	2012
До 19 г.	2	1	1	0	1	0
От 20 до 24	7	7	15	7	9	10
От 25 до 29	6	7	16	10	8	16
От 30 до 34	15	10	19	7	12	10
От 35 до 39	13	7	23	14	15	19
От 40 до 44	16	11	20	14	12	10
От 45 до 49	15	16	32	24	23	21
От 50 до 54	29	32	36	41	13	20
Над 55 г.	45	42	57	58	48	52
Общо	148	133	219	175	141	158

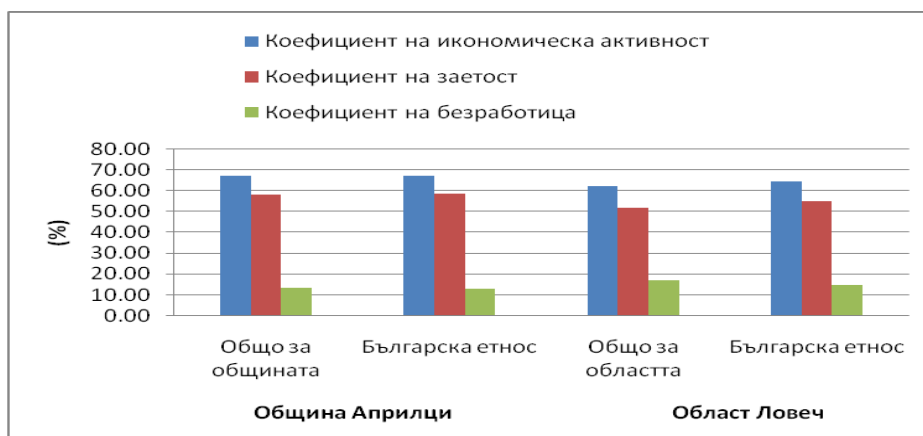
По данни на ДБТ - Троян

Безработица в община Априлци по образование

Образование	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Висше	9	10	11	14	16	15
Средно	89	82	153	112	90	118
Основно	46	39	52	46	30	19
Начално и по-ниско	4	2	3	3	5	6
Общо	148	133	219	175	141	158

По данни на ДБТ - Троян

Средното равнище на безработица в областта е 16,7%. Към 31.12.2010 г. общината отново е с най-ниско равнище на безработица (7,2%) преди община Ловеч (8,5%). Показателите за страната, района и областта са били съответно 9,2%, 12,5%, 11,9%. Една година по-късно последните показатели вече са 11,2%, 12,5% и 11,5% като липсват официални данни за безработицата в общината.

Фиг.14. Икономическа активност на населението на възраст между 15 и 64 г. по данни от Преброяването от 01.02.2011 г.

Сравнителният анализ установява, че относителният дял на икономически активните лица (67,2%) и коефициентът на заетост (58,3%) в община Априлци са по-високи от средните за областта, а равнището на безработицата е по-ниско от средното за областта.

Изводите за икономическата активност на населението, основаващи се на направените демографски анализи и оценки, са следните:

- Коефициентът на икономическа активност в общината е по-висок от средния за страната и от този за областта.
- По данни, получени от преброяването от 2011 г., равнището на безработицата в община Априлци е по-ниско от средното равнище на безработица в областта и в Северозападния район, но е по-високо от средното за страната.
- Няма полови различия по отношение на структурата на икономически активните лица.
- Налице е тенденция към увеличаване на равнищата на безработица в общината.

3.3. ОБРАЗОВАНИЕ

Състояние и проблеми в сферата на общинското образование

Развитието на образованието е един от основните ангажименти на местната власт и се утвърди като тема с голямо обществено значение. Все повече преобладава мнението за необходимост от предефиниране на целите на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка, с оглед новите изисквания на динамичната глобална икономика и предизвикателствата на високо конкурентния пазар на труда в рамките на Европейския съюз.

На територията на община Априлци функционират три образователни институции – Професионална гимназия по туризъм „Иван Марангзов“, Основно училище „Васил Левски“ и Целодневна детска градина „Априлче“, в която се възпитават над 70 деца.

Основно училище „Васил Левски“ – гр. Априлци е основано през 1812 г. като килийно училище. През 1850 г. става класно, а през 1923 г. – основно училище. Сградният фонд и дворното място се нуждаят от ремонт и мерки за енергийна ефективност. Няма

спортна зала. Амортизирани са спортните съоръжения в училищния двор. Към училището работят три фолклорни групи и кръжоци.

Професионална гимназия по туризъм „Иван Марангозов” е създадена през 1993 година. В нея се обучават ученици в дневна форма на обучение с прием след осми клас с 4 годишен срок в професионално направление „Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг”, професия „Ресторантьор”, специалност „Производство и обслужване в заведенията за хранене и развлечения”. Гимназията разполага със съвременно обзаведено общежитие, библиотека с читалня и модерно оборудвани компютрен кабинет и фитнес зала. Сградният фонд се нуждае от ремонт. Училището участва в осъществяването на два проекта: „Ученически практики” и „Да направим училището привлекателно за младите хора”. По проекта „Успех” функционират два клуба: „Етнография” и „История на моето селище”. Създадена е секция „Да успеем заедно във футбола и волейбола”. Учебно-възпитателният процес и административно-стопанската дейност в гимназията е обезпечен със специалисти с висше образование.

През 2010/2011 г. в общината се обучават 261 ученици. От тях 79 са от първи до четвърти клас, 84 - от пети до осми клас и 98 са в професионалната гимназия. Преподавателите са 27, от които 15 – в общообразователното училище и 12 – в професионалното училище.

Основно училище „Васил Левски” – гр. Априлци

	Учебна година					
Показатели	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Педагогически персонал	16	15	15	15	14	14
Брой ученици I – VIII клас	174	173	184	163	159	158

Професионална гимназия по туризъм „Иван Марангозов” – гр. Априлци

	Учебна година					
Показатели	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Педагогически персонал	12	13	13	12	12	9,5
Брой ученици IX – XII клас	123	102	100	98	75	74

В резултат на намаляването на раждаемостта е налице трайна тенденция на намаляване броя на учениците в основните училища, особено в началните класове. Очаква се през следващите години броят на децата в началните класове на основните училища да продължи да намалява. Това създава сериозни проблеми пред общината и необходимост от оптимизиране на училищната мрежа. Поради липса на необходимия по нормативи брой ученици са закрити основните оздравителни училища (общо три - в с. Велчево, в гр. Априлци, кв. Видима и в кв. Острец). Изключително благоприятните природно -

климатични условия за развитието на оздравителни училища се оказаха недостатъчни, за да компенсират демографския срив по отношение на числеността на подрастващото поколение. Съобразно изискванията и потребностите на трудовия пазар и с цел по-добрата реализация на завършващите се търсят възможности за въвеждането на нови професии в средното образование, съобразени със спецификата на общината и с потребностите на местния бизнес. В съвременните комуникационни условия от особено значение е повишаването на компютърната грамотност. Във връзка с членството на страната в Европейския съюз от все по-голямо значение в много сфери на икономическия и социален живот има владението на западни езици (английски, немски, френски и др.). Поради обстоятелството, че нараства търсенето на работа и в други страни, освен посочените, от значение е осигуряването на възможност за изучаване на езика (макар и в най-общи рамки) още преди заминаването в тази страна и др.

В общината няма висше учебно заведение, поради което завършилите средно образование ученици се учат в университети в страната и чужбина, което в повечето случаи води до тяхната емиграция.

Проблеми

- Най-големият проблем е намаляването на броя на учениците.
- Оптимизирана е училищната мрежа и отново има наличие на голям брой маломерни класове.

3.4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Кадровата обезпеченост по отношение на бройките (медицински специалисти, лекари, стоматолози, среден медицински персонал) на здравните услуги в общината за обща медицинска помощ удовлетворява нуждите на населението, но по отношение на специализираната медицинска помощ не ги удовлетворява.

Осигуреността с общопрактикуващи лекари, съобразно определения брой практики по Национална здравна карта за общината е сто процента. Осигуреността с лекари от първична извънболнична медицинска помощ на 1000 жители в областта е 0,72, като най-висока е в община Априлци – 0,757. По данни на РЗОК – Ловеч около 99% от населението е избрало общопрактикуващ лекар. Остава висок дялът на здравно неосигурените лица.

За стоматологична помощ са сключени 66 % от определения брой по Национална здравна карта като осигуреността на 1000 души население със стоматолог е сравнително малка.

Към 2012 г. системата на здравното обслужване на община Априлци включва следните здравни учреждения:

- Трима лични лекари;
- Двама стоматолози;
- Здравното обслужване на населението от общината се осъществява чрез

предоставянето на извънболнична и болнична медицинска помощ. Периода след 2000 г. е период на извършване на структурна реформа в здравеопазването при отчитане на настъпилите демографски, клинични, финансови и др. промени. В резултат на нейното

реализиране, доболничната и стоматологична помощ се осъществява от частния сектор, т.е. тя е преструктурирана от държавно безплатно медицинско обслужване в обслужване от частно практикуващи лекари и стоматолози. В годините, преди прехода към пазарна икономика, на територията на общината съществуваша 4 здравни пунктове – в кварталите Видима, Зла река и Острец и в с. Велчево. След структурната промяна по отношение на собствеността, те си останаха общинска собственост, но неизползваеми или частично използваеми за нуждите на медицинска помощ - от медицинските сестри към образованието, периодично от външни лекари специалисти или от местни фелдшери. Един от проблемите, който стои за решаване пред общината, е определяне “съдбата” на този сграден фонд. Повечето от него се нуждае от ремонти. Общината извърши частични такива, но поради недостиг на средства се търси допълнително финансиране за извършването на основен ремонт.

- Поликлиниката в гр. Априлци е общинска собственост, в която преди прехода към пазарна икономика работеше медицински персонал на общинска издръжка, а сега работят под наем частно практикуващи лекари и стоматолози. В поликлиниката има на разположение рентген (неработещ към момента на анализа). Всичко това затруднява качеството на здравните грижи и налага необходимостта от активни мерки за преодоляването на тези съществени проблеми.

- Старата болница на общината преустанови функционирането си като такава. На нея беше направен основен ремонт и беше променено предназначението ѝ. С финансовата помощ на дарителката Красимира Димова, тя е преустроена в Дом за стари хора, местна отговорност. В социалното заведение има 30 места за настаняване, които предлагат уютни и удобни условия за живеене на хора в пенсионна възраст.

- В сферата на здравеопазването в община Априлци се очертават два основни проблема: 1) взаимоотношенията със стационара на МБАЛ – Троян поради непосредствената териториална връзка на двете звена и някой общи комуникации и др.; 2) по-високо търсене на здравни услуги в повечето населени места на общината и неотговарящ на това капацитет на предлагане.

- Преструктурирането на болничната помощ не винаги постига подобряването на клиничните резултати, повишаване на икономическата ефективност, добро болнично обслужване на населението и осигуреност с болнични легла и специализиран медицински персонал. Необходимо е и подобряване на съществуващата материална база с цел предоставяне по-качествена медицинска помощ. Здравното обслужване е затруднено от отдалечеността на някои малки махали и села, планинския характер на територията и незадоволителните транспортни връзки, както между селищата в общината, така и между общината, гр. Троян и областния център – Ловеч.

- На територията на община Априлци се наблюдава ниска осигуреност със специализирана извънболнична медицинска помощ. Тя се оказва само през определени дни и само за ограничен вид заболявания. Налага се гражданите да пътуват до гр. Троян или гр. Ловеч, за да ползват различните клинични специалисти.

- На територията на локацията функционират една аптека и две дрогерии частна собственост – в кв. Ново село и кв. Острец. Поради разпокъсаността на общината по квартали и населени места, закупуването на лекарства от болните, още повече, че по-голямата част от тях са пенсионери, се затруднява по следните основни причини: недостиг на средства за закупуване на скъпи лекарства, поради сравнително ниските доходи;

отдалечеността на аптеките от някои крайни райони и проблеми с осигуреността на обществен транспорт и др.

- В общината съществува изградена мрежа от детски градини с осигурен организиран превоз на децата до и от детските градини с микробус, което рядко или почти не се практикува дори в общините със значителни финансови възможности. По този начин се обхващат от услугата всички деца на възраст от 3 до 7 години и се улесняват техните родители с придвижването им до възпитателните заведения.

- Не се предоставят услуги в детски ясли, детска млечна кухни и др., поради намаляващия брой деца, териториалната разпокъсаност на общината, липсата на търсене от страна на родителите и др.

3.5. СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

За териториалната структура в областта на социалното подпомагане е осигурена материална база с подходящи условия, която е общинска собственост, предоставена за срок от 10 години за безвъзмездно ползване. С това са обезпечени необходимите условия за реализиране на дейността по осигуряване на социални помощи за населението на община Априлци. На територията на цялата община се предоставя социалната услуга „обществена трапезария“. С подкрепата на фондация „Априлци“ е изградена модерна кухня, която предоставя услугата приготвяне на топла храна и доставка по домовете. Услугата е местна дейност, с възможност за разширяване на капацитета.

В областта на социалните услуги също е предоставена материална база за разгръщане дейността и нормалното функциониране на Дом за стари хора „Ганка и Георги Събчеви“, която социална институция е държавна дейност, предоставяща услуги на нуждаещи се лица – самотни стари хора, хора с различни заболявания, възрастни хора, чиито близки са в невъзможност да им осигуряват грижи и подкрепа. Към настоящия момент материалната база е подобрена, предлагат се услуги на 30 бр. възрастни и хора с увреждания.

Изградена е нова база общинска собственост, в която ще бъде разкрит като държавна дейност Дневен център за възрастни хора и хора с увреждания с капацитет 20 места.

Предоставя се социалната услуга „Личен асистент“ на 37 жители на общината с висока степен на трайни увреждания с подкрепата на ЕСФ – ОПРЧР по проект „Подкрепа за достоен живот“.

В община Априлци се предоставят още следните социални услуги на населението:

- Обществена трапезария - Осигуряване на безплатна храна на хора с ниски доходи, самотни и стари хора, инвалиди и хора в неравностойно положение по домовете - 70 бенефициента по проект „Безплатна обществена трапезария“ към фонд „Социална закрила“ на МТСП.
- Обществена трапезария - Приготвянето на един обяд, състоящ се от супа, основно ястие и хляб и доставката му до домашна консумация, срещу заплащане на такса.
- Клубове на пенсионера - Поддържане на социални контакти.
- Еднократни финансови помощ по решение на ОбС.

- Предоставяне на пакети с храна за нуждаещи се самотни възрастни хора от фондация „Априлци”

3.6. КУЛТУРА

Община Априлци притежава богато културно - историческо наследство, състоящо се от паметници с национално и местно значение. Културно-историческите забележителности са многобройни и уникални носители на информация за бита, културата и историята на този древен край.

На територията на общината се намират:

- Националният паметник – гробищна църква “Света Параскева”.
- Новоселският девически манастир “Св. Троица”
- Църковния храм “Св. Георги”.
- Многобройни паметници, построени в памет на загиналите в най-голямото в Северна България Новоселско Априлско въстание през 1876 г.
- Множество паметници посветени на исторически събития, в т. ч. на загиналите във войните (вече построени и новоизграждащи се).
- Музейна сбирка посветена на Новоселското въстание, етнографска сбирка и много други.

Общината е ревностен пазител и на богатата материална и духовна култура, на българските традиции, обичаи и занаяти. За това свидетелстват организирането на фолклорния фестивал “Искри от миналото” (той стартира в резултат на защитен проект на Общински форум – Априлци, финансиран първоначално от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество – ШАРС, а в последствие продължаващ с устойчив ефект и финансовата подкрепа на общината, читалището и донори), фолклорен фестивал в кв. Острец, финансиран и организиран от общината и читалището; създаващата се картинна галерия с картини от организираните от общината пленери на художници, в бъдеще ще съхрани платната на майсторите на четката.

Празниците за общината са свързани най-вече с традициите от миналото и почитане на исторически дати. Освен традиционните общински празници се провежда Тодоров ден, съпроводен с конни надбягвания.

На територията на общината има останки от римско и тракийско време (пътища, могили, кули и др.). Същите не са проучени достатъчно и твърде малко са познати на туристите. Тяхното проучване и разработване представлява важен потенциал за развитието на туризма в това направление.

Богатото културно-историческо наследство е изключителна предпоставка за ефективното развитие на туризма. Значителна част от обектите обаче са недостатъчно разработени, поради което едно от направленията на бъдещата политика е тяхното проучване и разработване. Една от забележителностите на общината беше етнографският комплекс. Поради реституция, вече бившият етнографски комплекс в общината е върнат на собственика на земята. Основната част от имуществото се намира на склад, част от която с течение на годините, поради естествени процеси и сравнително неподходящите условия за съхранение се похабява.

Община Априлци разполага с изключително богата гама от етнографски материали, които могат да бъдат организирани в нова тематична експозиция. Във тази връзка усилията

ни са насочени към идентифицирането на подходящите форма и място за изграждането на нов етнографски комплекс. Реализирането на такъв идеен проект зависи от много фактори, но той си остава като бъдещ потенциал за развитието на туризма в общината.

Благоприятно влияние за развитието на туризма в общината ще окаже както реконструкцията, реставрацията, модернизацията и поддържането на съществуващите исторически обекти, така и изграждането на нови.

Броят на библиотеките е общо 5, по една в кварталите на гр. Априлци и една в читалището в с. Велчево. Налице е тенденция на намаляване на читателите, което е резултат и от по-интензивното използване на съвременни технически информационни средства и стария библиотечен фонд. Поради затрудненото си финансово състояние читалищните библиотеки почти не се попълват с нов библиотечен фонд.

На територията на общината функционират 5 читалища (по едно във всеки квартал на гр. Априлци и едно в с. Велчево). Политиката е да се обогатява и разширява читалищната дейност с обществено значими мероприятия. Към настоящия момент читалищата развиват разнообразна културна дейност – активно работещи фолклорни групи, танцови състави и др., които печелят престижни награди от различни тържества, събори и международни фестивали. В читалищата се организират изложби и се работи съвместно с образователните институции в общината – основно училище, детска градина и професионална гимназия по туризъм. Изложбите са от детски рисунки, картички, сурвачки и др., оформят се кътове за годишнини. В културните календари на читалищата са намерили място много християнски празници – Бабин ден, Тодоровден, празника на Св. Димитър и др. Сформирани са кръжоци по керамика, художествено бронзолеене, фотокръжок, туристически групи. В НЧ „Светлина” – гр. Априлци, кв.Центъра се намира занаятчийски базар и галерия, където се представят местни занаяти и творби на изобразителното изкуство. Читалището организира и популяризира местния традиционен празник на сланината и греяната ракия, фолклорния фестивал „Искри от миналото”. В сградата на читалище „Светлина” се помещава историческа музейна сбирка, която в бъдеще ще се обогатява.

На всички читалищни сгради е извършен частичен ремонт. Повечето от читалищните сгради се нуждаят от по-съществен ремонт и прилагане мерки за енергийна ефективност. Възниква необходимостта от външно финансиране.

За по-нататъшното развитието на културно-историческото наследство се предвижда:

- Реконструкция и реставрация на националния паметник на културата – църквата “Света Параскева”.
- Извършване на ремонтни работи на църквите в кв. Зла река и в с. Скandalото.
- Основен ремонт на сградния фонд на читалищата и прилежащите пространства.
- Обогатяване на музейната сбирка.
- Функциониране и обогатяване на етнографска изложба.
- Създаване на картинна галерия от пленери и дигитални музеи
- Провеждане на карнавали, фестивали и др.
- Обогатяване на читалищната дейност.

- Актуализиране на списъка с типични български къщи от края на по-миналия век и началото на миналия век.
- Продължаване на фестивала “Искри от миналото”.
- Изграждане на нов етнографски комплекс;
- Провеждане на летен карнавал.
- Реконструкция, реставрация и поддържане на историческите обекти.
- Проучване на находките от римско и тракийско време и тяхното разработване като туристически продукт.
- Реализация на работен проект за изграждане на демонстрационен център на занаятите в центъра на гр. Априлци.
- Обогаляване на календарния план за културни мероприятия.

3.7. СПОРТ И МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ

В община Априлци към настоящия момент са ограничени възможностите за развитие на спорта, основно поради липсата на разнообразна спортна инфраструктура. В центъра на гр. Априлци има налична спортна база – градски стадион, публична общинска собственост, който не е в достатъчно добро състояние за развитие на спорта. Община Априлци ще търси финансиране от ОП на ЕС през програмен период 2014-2020 г. на проект за реконструкция, доизграждане и оборудване на базата за спорт и отдих – изграждане на спортна зала и реконструкция и оборудване на стадиона. През периода 2012 – 2013 г. бяха изградени 4 детски площадки на територията на община Априлци, като три от тях с безвъзмездна финансова помощ от ПУДООС. Няма изградени спортни площадки, а наличните в образователните институции ОУ „Васил Левски” и ЦДГ „Априлче” са в лошо състояние. Професионална гимназия по туризъм „Иван Марангозов” разполага с модерен физкултурен салон и реализира проекта „Успех”, по който е създадена секция „Да успеем заедно във футбола и волейбола”.

До края на 2013 г. на територията на общината развива дейност спортен клуб по джудо. Футболен клуб „Априлци – 2001” от дълги години развива дейност по Програма на А – областна група на БФС – гр. Ловеч. Общината подкрепя дейността на клуба за провеждане на футболни срещи. За създаване на условия за пълноценно използване на свободното време на младите хора е необходимо стимулиране развитието на младежки дейности извън читалищата на територията на общината и създаването на нови спортни клубове.

Необходимо е да бъдат създадени подходящи възможности за социална интеграция и спортни занимания на хората с увреждания и възрастните хора, които съставляват голям процент от населението на общината. От 2014 г. Община Априлци ще стартира предоставянето на услугата „Дневен център за възрастни хора с увреждания”, като място за практикуване на двигателна активност и спорт.

Изградените туристически и еко-пътеки на територията на общината дават възможност за отдих и развлечение на туристите. Едно чудесно място за отдих е изградената общински парк в кв. Зла река на гр. Априлци по мярка 322 от ПРСР 2007-2013 година.

Необходимо е изграждането на разнообразна спортна инфраструктура, която ще даде възможност за развитието на физическото възпитание и масовия спорт сред населението на община Априлци.

4. ИНФРАСТРУКТУРНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

4.1. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

4.1.1. ВОДОСНАБДИТЕЛНА МРЕЖА

Територията на общината разполага с достатъчни в количествено изражение източници за питейна вода за осигуряване на водоснабдяването ѝ. Някои от тях се използват от дълги години - водоземанията от каптажите “Бъзов дял” и “Пенови дупки”, други са новоизградени - каптажите “Глогът” и допълнителния водопровод от каптажа “Пенови дупки”, трети – на настоящия етап не се използват (като изграждане на пречиствателни станции за питейна вода преди навлизането на основните реки в населените места и др.).

През територията на общината преминават три основни външни водопровода. Един от тях е каптажа “Бъзов дял”, откъдето води началото си външния водопровод за кварталите на общината - Видима и Зла река, с. Скандалото и с. Велчево. От този водопровод се захранва и населено място (с. Гумощник) от съседна община (Троян). Другият външен водопровод започва от каптажа “Пенови дупки” и осигурява питейна вода за кварталите Острец и Ново село, като при необходимост водата може да се прехвърли като допълнително количество вода към другия водопровод. И двата водоизточника (“Бъзов дял” и “Пенови дупки”) се намират на територията на Национален парк “Централен Балкан”. След ВЕЦ “Видима” е изграден резервоар, от който води началото си външния водопровод за населени места от община Севлиево, т.е. част от питейната вода на община Априлци служи за водоснабдяване и на друга община. Съществуват и няколко местни водопровода за водоснабдяване на някои махали. Само слабо населени и почти обезлюдени махали извън регулация нямат нито централно, нито местно водоснабдяване, а ползват водите от кладенци и извори.

На територията на общината има десетки кладенци, подробно описани от общинска администрация и извори. Те се използват предимно от някои жители на махалите или посещаващи махалите пастири и туристи. Някои от кладенците не се експлоатират поради различни причини и са практически изоставени. Количеството на питейната вода от посочените водоизточници зависи от дебита на подпочвената вода, снеговалежите и валежите от дъжд за повърхностните води и др.

Основните източници на питейна вода са добри в качествено отношение. Външните водопроводи водят началото си от Националния парк “Централен Балкан”, а другите водоизточници за питейна вода – от екологично чистата територия на общината, което е предпоставка за добро качество на питейната вода.

Независимо от достатъчното количество възможни водоизточници, в засушителния период възниква определен недостиг на питейна вода, а в изключителни случаи през последните години понякога се налага въвеждане режим на водоподаване. Основните причини за това са от различно естество:

- Природни - намаления дебит на водата в този период и с годините;
- Течовете и честите аварии във водопроводната мрежа поради нейното физическо и морално остаряване;
- Увеличеното потребление на питейна вода през активния туристически сезон в обектите за настаняване на туристи, заведенията за хранене и развлечения, вилите и къщите за почивка;
- Пълненето на няколко десетки плувни басейни, както за публично ползване, част от туристически обекти (по-големите са към хотелите “Априлци”,

“Мара Гидик” “Пощенец” и др.) , така и на частни собственици на вили и къщи за почивка за семейни и приятелски нужди;

- Неразрешеното ползване на питейна вода за поливане на растителни култури в прилежащите към сградния фонд дворове на домакинствата и др.

Очертават се комплекси от проблеми и от подходи за решаването на този проблеми. Изказват се различни мнения и становища, понякога твърди противоречиви.

Изграден е допълнителен резервоар за питейна вода в с. Драшкова поляна.

На територията на общината е изградена вътрешна водопроводна мрежа. Количеството на подаваната вода е основно за населението, туристическите обекти, заведенията за хранене и развлечения, промишлеността, селското стопанство и др. отрасли. Качеството на водата отговаря по показатели на вода за питейно – битово водоснабдяване.

Водоснабдителната мрежа е изградена през 60-те и 70-те години на миналия век, като основната част от нея е с азбестоциментови тръби. Тя е силно амортизирана и се нуждае от реконструкция и модернизация. В момента се появяват твърде често аварии и течове. Без извършването на реконструкция и модернизация на водопроводната мрежа, дори и да бъде пуснат преди това допълнителния водопровод, част от водата от него ще отива в земята поради течовете на стария водопровод. Това налага комплексно решаване на този проблем. В плана за развитие на общината се предвижда реконструкция и обновление на амортизираната водопроводна мрежа.

Част от питейната вода от територията на общината се подава по водопровод от ВЕЦ “Видима” за населени места на съседната община Севлиево. Ако тази вода бъде използвана за нуждите на община Априлци, един от проблемите с водоснабдяването на общината ще бъде решен. В тази връзка за община Априлци изключително важно значение има изграждането на язовир ”Бяла” в община Севлиево, с оглед използване на водохващането от ВЕЦ “Видима.

Поради остарялата и амортизирана местна водопроводна мрежа се налага нейната реконструкция и обновление. Редица са тези обекти . Един от тях е “Реконструкция на водопроводната мрежа гр. Априлци – водопроводна мрежа от събирателен водоем в имот 841 в землището на кв. Острец до контрарезервоар в местността „Рътът” с разклонения към махала “Минковци” и махала “Стойковци”, така наречения местен водопровод за Боголанта. Общината кандидатства за външно финансиране, все още няма получено потвърждение за одобрение, което налага да продължат усилията в това направление и пред други донори. За общината е от изключително значение да успее с проекти да получи външно финансиране за подобряване на водоснабдяването на район с потенциал за развитието на туризма.

Поради проблеми с водоснабдяването на махала “Мачковци” в с. Велчево се предвижда да се търсят външни източници за финансиране водоснабдяването на махала “Мачковци” в с. Велчево. С оглед на осигуряване на допълнително количество питейна вода също така се предвижда, при доказана необходимост и икономическа изгода, да се търси външно финансиране за изграждане на **пречиствателна станция за питейна вода.**

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

№	Водоснабдителна система	Водоизточник	Дебит (л/с)	ПС	водоеми	Захранване на населено място
1	Водоснабдителна система „Априлци”	Каптаж „Бъзов дял”	От 32 до 10	-	13 бр. – 1855 м3 (в т. ч. 1 бр. – 25 м3 неизползвае м)	гр. Априлци, с. Скандалото, с. Велчево и с. Гумощник (Община Троян)
		Каптаж „Пенови дупки”	От 15 до 5	-		
		Каптаж „Глиганови дупки”	От 4 до 1	-		
		Каптаж „Глогът”	От 4 до 1	-		
		Каптажи „Бъжев Чучур” и „Цоневското”	От 0.1 до 0	-		

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

		Речно водохващане Видима” – В и К „Бяла” ЕООД гр. Севлиево	От 4 до 1	ПС „Паздерите”		
2	Локална водоснабдителна система м. Черневото, с. Велчево	Каптажи „Дановската къща” и „Курията”	От 0.1 до 0	-	1 бр. – 25 м3	м. Черневото, с. Велчево
3	Локална водоснабдителна система с. Драшкова поляна и с. Патрешкото (община Троян)	Водоснабдяването от В и К „Стенето” ЕООД гр. Троян, чрез ПС „Раков дол” от мрежата на с. Орешак, от ВС „Черни Осъм”	Данни от ВиК „Стенето” ЕООД гр. Троян	ПС „Раков дол” на В и К „Стенето ” ЕООД гр. Троян	1 бр. – 10 м3	с. Драшкова поляна

Питейно-битово водоснабдяване на населените места от община Априлци – по данни от „ВиК” АД – гр. Ловеч

4.1.2. КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА

В общината няма изградена канализация и пречиствателна станция за отпадни води. Поради липсата на канализация и събирателни колектори отпадните води се вливат директно в реките. По този начин се замърсяват теченията на реките и се намалява възможността за ползването им.

Реките са едно от богатствата на общината с изключително красиви и панорамни места и са много подходящи за туризъм и отдых. На много места по тяхното поречие са създадени кътове за почивка. С оглед по нататъшното развитие на туризма е необходимо да се предприемат неотложни мерки за тяхното съхранение. Един от начините е изграждането на канализация на община Априлци и изграждането на пречиствателни станции. Възможно е поетапно решаване на този въпрос, чрез изграждане на **локална канализация и малки пречиствателни станции**. Развитието на община Априлци като един от основните туристически центрове в Централна Стара планина изисква да се предприемат неотложни мерки в това направление. Поради изключително големите за мащаба на общината финансови средства се търси външно финансиране. В хода на времето, могат да възникнат и други решения свързани с водоснабдяването и канализацията на общината.

4.1.3. ТРАНСПОРТНА МРЕЖА

На територията на общината са изградени пътища III клас от Републиканската пътна мрежа, общински пътища IV клас, местни пътища и пътища до земеделските земи.

На 30 км. от центъра на общината преминава главната транспортна артерия път Е – 772 /I – 4 София – Севлиево – В. Търново – Шумен/. Чрез него се осъществяват връзките на общината с основните транспортни коридори, които преминават през северна България. Важно значение за икономическото развитие на общината и за връзките с населените места в Северна и Южна България има второкласния път II – 35. Той формира транспортната ос север – юг, свързващ Северна и Южна България през Троянски проход. От центъра на гр. Априлци до този път разстоянието е 25 км. (до гр. Троян). Поради голямата надморска височина той е затворен през целия зимен сезон, а отдалечеността на другите проходи увеличава транспортните разходи. До тези основни пътни артерии, част от пътищата са от третокласната пътна мрежа на територията на общината. По тези участъци от пътя се осъществяват и транспортните връзки между общините Априлци – Троян, Априлци – Ловеч, Априлци – Севлиево. Във връзка с интензивното използване на тези пътища **се изисква поддържането им в много добро състояние**. Сегашното им състояние на определени участъци е от изключително важно значение за общината.

Път III – 607 гр. Троян – гр. Априлци, представляващ път от третокласната пътна мрежа на територията на общината е в добро техническо състояние.

Другият третокласен път на територията на общината е III – 607 гр. Априлци – гр. Калोфер, участък гр. Априлци – хижа Тъжа. Този път има стратегическо значение и изключително важно значение за управлението на Национален парк “Централен Балкан”, развитието на туризма и на екологосъобразен поминък на населението. В тази връзка се предвижда да бъде извършена рехабилитация (основен ремонт) на пътя. С извършването на ремонта той ще се превърне в най-краткия път в транспортната мрежа север – юг, свързващ Северна и Южна България през община Априлци – хижа “Тъжа”.

Общината има сравнително добре развита IV-то класна пътна мрежа и местни пътища. Извършена е рехабилитация на основните пътища от четвъртокласната пътна мрежа с безвъзмездна финансова помощ по ПРСР 2007 – 2013 г.: път IV 60703 гр. Априлци,

кв. Зла река – ВЕЦ Видима; път IV Махала Маришница – махала Паздерите – гр. Севлиево; път IV гр. Априлци, кв. Острец – махала Пъздерите – с. Кръвеник. Тези пътища служат за връзката между съседните общини Априлци – Севлиево, осигуряват подстъпи до големи и малки туристически обекти, в т.ч. хижа “Плевен”, хижа “Тъжа”, Национален парк “Централен Балкан”, исторически местности, търговски обекти, домове, вили и къщи за почивка и др., поради което имат изключително важно значение за социално-икономическото развитие на общината.

От ремонт се нуждаят всички основни местни пътища: ВЕЦ “Видима” – местността Мазането; гр. Априлци, кв. Видима – Ловен дом; гр. Априлци, кв. Видима – махала Каревци; гр. Априлци, кв. Острец – почивни бази до “Панорама”; гр. Априлци, кв. Острец – махала Събевци – махала Маришница; гр. Априлци, кв. Видима – махала Габровница; гр. Априлци, кв. Зла река – махала Тобовци; гр. Априлци, кв. Ново село – махала Свинова поляна; с. Скандалото – махала Свинова поляна – махала Пипери; с. Скандалото – махала Павловото; с. Велчево – махала Мачковци; с. Велчево – махала Джокарите; с. Велчево – махала Черневото; с. Драшкова поляна – махала Липова могила; с. Драшкова поляна – махала Балинцово; махала Паздери – махала Пипери; т гр. Априлци, кв. Ново село – махала Йочевци; пътищата за гробищни паркове в гр. Априлци кв. Видима, кв. Зла река, кв. Острец, кв. Ново село, с. Скандалото, с. Велчево, с. Драшкова поляна и др.

За преодоляване на щетите на пътната мрежа причинени от природни бедствия, възникнали в резултат на проливни и продължителни дъждове е извършено укрепване бреговете на р.Габровница , в участъка до детската градина в кв.Видима и укрепване бреговете на р.Стърна река в кв.Видима, както и укрепителни ремонтни дейности на двата моста над тези реки. С оглед предотвратяване или ограничаване на щетите от стихийни бедствия и аварии се предвиждат дейности свързани с преодоляване щетите от природни бедствия и аварии.

Голяма част от пътищата към земеделските земи и горите са в изключително тежко състояние. Поради ограничените финансови средства почти не е правен ремонт от доста години. Поройните дъждове и ерозията са нанесли значителни щети. Тези пътища имат важно значение за достъпа на собствениците на възстановените земи и гори във връзка с тяхното стопанисване. Това налага извършването на неотложни ремонтни работи. Общината извършва, частични ремонти, но те са крайно недостатъчни за решаването на проблема, поради което се търси външно финансиране.

Поради изключително красивата панорама, която се открива от пътя с. Скандалото – махала “Свинова поляна” – махала “Пипери” и нейния потенциал за развитие на туризма, се предвижда ремонт на този панорамен път.

Между кварталите “Видима” и “Острец” няма пряка пътна връзка, а такава е необходима. Тя ще служи като един от постъпите към Национален парк “Централен Балкан” и други туристически обекти, което има важно значение за развитието на туризма, ще позволи да се създаде кръгова връзка кв. Видима – кв. Острец – кв. Зла река – кв. Видима и ще отпадне сегашната необходимост от кв. Видима да се пътува през кварталите Зла река и Острец, като значително ще се съкрати по този начин разстоянието между двата квартала. В тази връзка ще бъде изграден нов панорамен път кв. „Видима” – кв. “Острец”.

В досега съществуващата пътна мрежа на редица от участъците няма изградени обходни пътища. Това налага стопаните да изкарва на паша и да прибират от паша селскостопанските животни по някой от участъците на третокласната и четвъртокласна пътна мрежа. Това затруднява преминаването на транспортните средства, създава условия за пътно-транспортни произшествия, води до замърсяване на пътното платно с животински фекалии отпадъци и др. В тази връзка се изказва силно недоволство не само от постоянното население, но много силно се жалват временно пребиваващите, бизнесмените

и туристите. С оглед подобряване на пътната обстановка се предвижда на някои участъци да се изградят обходни пътища за домашни животни. Поради необходимостта от нормален достъп до земеделските земи се предвижда ремонт на пътищата към тях.

Общината извършва частични ремонтни работи на общинските пътища и уличната мрежа, но поради недостатъчни финансови възможности не може да реши самостоятелно този проблем. В тази връзка е кандидатствала за външно финансиране, в т. ч. по фондовете на ЕС. Очаква се финансиране.

На територията на общината няма ж. п. мрежа. Най-близката ж.п. гара е в гр. Троян и се намира от гр. Априлци на 25 км. Тази железопътна мрежа на територията на областта е представена от второстепенната ж.п. линия Левски – Ловеч – Троян която има известно стопанско значение за общината.

Най-близкото летище за гражданската авиация се намира в гр. София и е на разстояние 170 км. от общината.

4.1.4. ЕНЕРГИЙНА МРЕЖА И СИСТЕМИ

Електроснабдителната мрежа е развита, но е необходимо подобряване на техническото и състояние и кабелизация на мрежите НН. Годишната консумация на електричество е основно от населението и функциониращите предприятия на територията на общината. Освен изградените досега трафопостове възниква необходимостта от изграждане на нови трафопостове за захранване на новоизграждащите се туристически и други обекти. Недостатъчна е мощността в мрежата от трансформаторни постове в някои квартали и махали. Това изисква да бъде извършен ремонт и модернизация. Поради планинския характер на общината, сравнително често възниква прекъсване на електрозахранването. Наличието на голям брой туристически обекти, заведения за хранене и развлечения, наличие на производства които функционират само при наличие на електрозахранване и други, налагат **преминаване на община Априлци във втора категория електрозахранване**. За това има всички предпоставки и мотиви.

Реките “Видима” и някои от нейните притоци (“Стърна река”) се използват и за производството на електроенергия. На река “Видима” е изграден ВЕЦ „Видима” и МВЕЦ в кв. Зла река, на “Стърна река” е изграден МВЕЦ. Проявяван е интерес към изграждането на река “Видима” на още няколко МВЕЦ, както и на река “Зла река” и др. С оглед опазване на околната среда и екологичното състояние на реките е необходимо да се оптимизира броя на МВЕЦ, с цел да не се наруши екологичното състояние на реките, особено в границите на населените места.

4.1.5. КОМУНИКАЦИОННИ МРЕЖИ

На територията на общината има изградена съобщителна мрежа. Част от нея е амортизирана. С оглед нейното подобряване е необходимо **изграждането на оптичната кабелна мрежа**.

Общината е покрита с радиотелевизионен сигнал от РРТС вр. Ботев. Поради пресечения терен остават махали, които не могат да приемат сигнал от вр. Ботев и затова е изградена ретранслаторна телевизионна станция на местността “Свинова поляна”.

Почти на цялата територия на общините има покритие със сигнал на мобилните телеоператори.

Освен „Виваком” АД, друг доставчик на интернет е ЕТ „Тамара Стоянова Стоева” – гр. Априлци.

4.2. УРБАНИЗАЦИЯ И УСТОЙЧИВО УСТРОЙСТВЕНО ПЛАНИРАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

Административен център на общината е гр. Априлци. Той се състои от четири квартала (бивши села) – Ново село (център на града), Видима, Зла река и Острец.

Общината е съставена от 4 населени места: град Априлци и 3 села - Велчево, Драшкова поляна и Скандалото.

В процес на изготвяне е Програма за опазване на околната среда 2014-2020 г., включваща и управлението на отпадъци на територията на общината. На основание чл. 7д от ЗРР ще стартира процес по изработването на концепция за пространствено развитие на община Априлци, която определя стратегията за пространствено развитие на територията ѝ и връзките със съседните общини. Концепцията за пространствено развитие на общината се разработва в съответствие с действащата Регионална схема за пространствено развитие и определя средносрочни перспективи и цели за пространствено развитие на територията ѝ по отношение на мрежата от населените места, връзките със съседните общини и областния център, както и интегрирането на територията на общината в регионалната транспортна, енергийна и телекомуникационна мрежа.

През 2014 г. започва изработването на общ устройствен план на община Априлци, който трябва да бъде готов до 01.01.2016 г. съгласно Закона за устройство на територията.

5. ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ

5.1.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

На територията на Община Априлци няма промишлени предприятия, които да емитират атмосферни замърсители. Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, състоянието на улиците. Замърсяването от строителството е главно от прах и твърди частици и не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

Повечето от домакинствата в общината се отопляват с дърва. Използването на лошокачествени твърди горива – въглища и брикети от някои домакинства, в незначителна степен замърсява въздуха. За отопление на административните сгради и едно от училищата в гр. Априлци е изградена със средства по програма ФАР парова централа с котелно 400 Кw, по проект “БИОДИСТ” – централно отопление с биомаса, която оползотворява отпадните продукти (стърготини и трици) от дървопреработващите цехове в града.

В община Априлци не са отчитани превишения на установените за страната норми за качеството на атмосферния въздух. Незначителното замърсяване от отоплението в бита и пътния транспорт може да се отстрани посредством газификация, подмяна на автомобилния парк и подобряване състоянието на пътната мрежа. На територията на общината няма разположени измервателни станции за контрол на качеството на атмосферния въздух.

5.1.2. КАЧЕСТВО НА ВОДИТЕ

Водоснабдителната мрежа в община Априлци е изградена през 60-те и 70-те години на миналия век, като основната част от нея е с азбестоциментови тръби, неотговарящи на съвременните хигиенни и здравни норми. Мрежата е силно амортизирана, поради което твърде често има аварии и течове. Въпреки наличието на достатъчен брой водоизточници, част от тях не се използват, налице са недовършени проекти за нови водохващания и водопроводи, част от водата се използва за водоснабдяване на населени места в съседни общини, а голяма част от добиваната вода се губи поради течове. Проблемите с водоснабдяването на общината налагат реконструкция и модернизация на водопроводната мрежа, както и изграждането на пречиствателна станция за питейни води за водоснабдяването на махала “Мачковци” в с. Велчево.

По отношение на канализацията и пречистването на отпадни води също има много проблеми за решаване. Канализационна мрежа не е изградена. На територията на община Априлци само 4 фирми и 2 туристически обекта имат изградени локални пречиствателни съоръжения, повечето домакинства използват изгребни септични ями. Отпадъчните води от централната градска част на гр. Априлци, кв. “Център” след ЛПСБОВ (локално пречиствателно съоръжение за битови отпадъчни води), се заустват в р.Острешка, която е приток на р. Видима. Съоръжението е за механично и биологично пречистване.

Поради липса на канализационна мрежа в Общината е невъзможен контролът и анализът на качеството и количеството на битовите отпадни води. В момента се търсят начини за финансиране от различни фондове и организации от национален и международен мащаб за поетапно изграждане на канализационна мрежа.

Съгласно последния наличен доклад на РИОСВ-Плевен (за 2011 г.) резултатите от проведения контролен мониторинг по основни физикохимични показатели на повърхностните води показват, че за района на община Априлци няма установени превишени концентрации на замърсители. През 2011 г. няма констатирани аварийни изпускания на приоритетни, приоритетно опасни и специфични замърсители в повърхностни водни обекти, а състоянието на повърхностните води е добро, с изключение на някои пунктове след населени места без ПСОВ.

На територията на община Априлци няма разположени пунктове за мониторинг на подземните води, но общите данни за територията на РИОСВ-Плевен не показват отклонения от нормите.

5.1.3. ПОЧВИ

Общото състояние на почвите в общината може да се определи като добро. На територията на община Априлци няма промишлени замърсители, а намалената употреба на торове и пестициди в селското стопанство също допринася за липсата на замърсявания.

Съгласно доклада на РИОСВ-Плевен (2011 г.) за района на община Априлци няма налични данни за замърсяване на почвата с тежки метали, пестициди и устойчиви органични замърсители, засоляване и вкисляване на почвата, нарушаване от добивната индустрия или регистрирани ерозионни и деградационни процеси.

Общината е реализирала пилотни инициативи за домашно компостиране на битовите отпадъци, което намалява замърсяването и допринася за подобряване състоянието на почвите.

5.1.4. ОТПАДЪЦИ

В Община Априлци има организирана система за събиране и транспортиране на отпадъците. Дейността покрива 98 % от населението на общината, като системата за събиране на битовите отпадъци е организирана като общинска дейност. Сметта се събира на територията на гр. Априлци – кв. ”Видима“, кв. ”Острец“, кв. ”Зла река“ и кв. ”Ново село“, и населените места с. Скандалото, с. Велчево и с. Драшкова поляна. Не се обслужват някои от махалите на територията на общината поради затрудненият достъп на сметоизвозната техника и ограниченият брой на постоянно живеещите там жители. Останалите дейности по улично почистване – миене и метене на уличните платна и тротоарите, поддържане на тревните и цветни площи, се извършва от работници по програмите за временна заетост и работници, ползващи социални помощи.

По данни от общинската програма за управление на отпадъците, на територията на Община Априлци годишно се генерират около 1050 - 1100 т. отпадъци, като най-голям е процента на битовите отпадъци – около 85%. Обемното тегло на отпадъците е около 190-230 кг/м³ в зависимост от сезона.

Характерни за общината са селскостопанските отпадъци (оборски тор, растителни отпадъци) - 98 % от домакинствата имат лични дворове, а 70 % от тях се занимават с растениевъдство и животновъдство за лични нужди. От общото количество смесени битови отпадъци, генерирани годишно в общината една трета са биоразградими. През 2006 г. в община Априлци стартира първия проект за домашно компостиране, в рамките на който са проведени разяснителни кампании сред населението, отпечатани са ръководства с начините и методите за домашно компостиране и са доставени 200 броя пластмасови контейнери (компостери). При реализацията на проекта бяха предоставени компостери на 185 домакинства, 4 бр. семейни хотели и 11 места за настаняване.

През 2006 г. Общинската администрация е разработила проект “Усъвършенстване на системата за сметосъбиране и сметоизвозване” на стойност 193 хил. лв., финансиран от Предприятието по управление на дейностите по отпадъците и опазване на околната среда (ПУДООС) към МОСВ. Със средствата е закупена нова сметосъбираща и сметоизвозваща техника. Като цяло състоянието на съдовете за събиране на отпадъци е добро, но недостатъчно. През 2013г. е закупен нов специализиран сметоизвозващ автомобил – IVECO DAILY, модел 70 С 15, дизелов двигател, обем на сметосъбиращата надстройка 10 куб.м. и степен на пресоване /компактиране/ 5:1, с повдигащо устройство – комбинирано за една или две кофи с вместимост 110 до 240 литра и контейнери тип “Бобър” с вместимост 1100л., хидравлично задвижване на оборудването. Закупени са и 25 бр. контейнери тип “Бобър” с цел оптимизация на системата за сметосъбиране и сметоизвозване и недопускане замърсяване на околната среда.

Като цяло състоянието на съдовете за събиране на отпадъци е добро, но недостатъчно. Необходимо е закупуването на известен брой нови контейнери, тъй като Община Априлци е развиваща се туристическа дестинация и има много новостроящи се туристически обекти.

В началото на 2007 г. е затворено общинското депо за ТБО на Община Априлци и отпадъците се извозват на Регионалното депо за ТБО Троян – Априлци. Предстои рекултивацията на общинското депо в с. Драшкова поляна.

Важна предпоставка за устойчиво управление на битовите отпадъци е въвеждането на система за разделно събиране на различните отпадъчни потоци.

На територията на общината има един склад за съхранение на залежали и забранени за употреба продукти за растителна защита. Склада е заграден и запечатан. Предвижда се реализацията на проект, в рамките на който залежали и забранени за употреба продукти за

растителна защита да бъдат преупаковани и предадени в лицензирани съоръжения за обезвреждане. Актуализира се Общинската програма за опазване на околната среда и Програмата за управление на дейностите по отпадъците съобразно насоките на новия планов период 2014 г. - 2020 г. и приоритетите на Общността в сектор „Отпадъци”.

5.1.5. ШУМ

За шумовото замърсяване на общината допринасят характерните особености на териториално - устройствените планове: двустранно плътно застрояване по главните улици, големи наклони на някои улици, лошокачествена настилка и остарелия автомобилен парк. Характерна за шумовото натоварване на общината е денонощната и седмична цикличност.

В последния наличен доклад на РИОСВ-Плевен (за 2011 г.) липсват данни за промишлени или източници на шум на територията на общината, както и за установено шумово замърсяване. Във вилните зони, районите за отдих, за лечение, за възстановяване и други на територията на общината няма рискове в акустично отношение.

5.1.6. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА

Резултатите от мониторинга в последния наличен доклад на РИОСВ-Плевен (за 2011 г.) показват че в радиационното състояние на околната среда в контролирания регион (вкл. община Априлци) няма отклонения от действащите норми и характерните за региона стойности на гама-фон.

5.1.7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

Основание за увеличаване на зелените площи са фактите, че върху растителността се утаява 72% от праховото замърсяване, а се поглъща 60 % от серния двуокис.

Зелените площи в общината са с вертикална планировка – храсти, дървета и треви. Основните дървесни видове за озеленяване на площите са – обикновен смърч, сребрист смърч, плачеща върба, бреза, каталпа и др. Озеленените площи се поддържат, но средствата в общинския бюджет, са крайно недостатъчни. Това е причината да има изоставени площи изгубили своето предназначение.

В тази връзка през 2012 г. успешно е реализиран проект "Рехабилитация на общински парк кв. Зла река - гр. Априлци" финансиран по Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 г., мярка 322 “Обновяване и развитие на населените места”. Обновеният общински парк е разположен в кв. Зла река, изцяло попада в регулацията на града и е с площ 26 дка.

Общински парк в кв. Зла река е част от зелената система на гр. Априлци и общината, която допринася за обогатяване възможностите за масов и индивидуален отдих, така и за опазване и съхранение на характерните крайречни ландшафти в района. Паркът е разположен по поречието на р. Видима и обхваща площи от крайречната тераса. Зоната за масов отдих обхваща централната част и е оформена с декоративни дървесни групи, храсти и цветя. Растителното оформяне на парковите площи в зоната за индивидуален отдих са оформени пейзажно, създадени са иглолистни и широколистни декоративни дървесни групи а също и групи от вечнозелени и цъфтящи храсти. Подхода за научно-познавателния маршрут се оформи с видове характерни за крайречни месторастения – върби, тополи, елхи, блатно кокиче, ириси.

През 2012 и 2013 г. община Априлци подготви три проекта за участие в обявените от ПУДООС и МОСВ конкурси в рамките на Националната кампания “За чиста околна среда” на тема “Обичам природата – и аз участвам” на обща стойност 30 000 лв. В рамките на трите проекта е извършено почистване на терени общинска собственост и са доставени и монтирани съоръжения и оборудване за изграждане на три детски площадки с две зони – за деца до 3 години и за деца от 3 до 12 години, 9 бр. пейки и 3 бр. кошчета за отпадъци в кв. “Център”, кв. “Видима” и кв. “Острец”.

С цел поддържане на благоприятно природозащитно състояние и предотвратяване на значителни въздействия върху природата, община Априлци се стреми към реализиране на местни благоустройствени проекти, с които да осигури екологосъобразно и устойчиво развитие в териториите, съседни на защитените с цел опазване на екосистемите, естествените местообитания и поддържане на жизнеспособни популации от видове в естествената им среда.

Поддръжката на озеленените площи е комплекс от оперативни действия извършвани в тях, осигуряващи добрия им вид в съответствие със сезонната цикличност и вегетацията им.

Поддържането на чистотата в озеленените площи се изразява в следните дейности: метене, оборка извозване на отпадъците до депото и др.

Спазват се следните изисквания :

- Вертикална планировка при реконструирането на съществуващите и изграждането на нови озеленени площи в Общината, след това се осигурява тяхната поддръжка
- Поливане на растителността според възникнала екзистенциална необходимост
- Качествен посадъчен материал
- Санитарни резидби
- Метене и оборка на зелените площи

От 2011 г. зелените площи на територията на общината се поддържат от лица назначени на длъжност “Градинар”, след успешно завършен курс по проект на Агенцията по заетостта “Нов избор – развитие и реализация”, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Те поддържат в естетичен вид зелените паркови площи, цветните лехи, храстите и градинки по площадите във всички населени места в общината.

5.1.8. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ И ЗОНИ С НАРУШЕНИ ЕКОЛОГИЧНИ ПАРАМЕТРИ

Данните от докладите на Регионалната инспекция по околната среда и водите - Плевен в чиито обхват попада общината и общинската администрация не показват наличието на екологични проблеми или зони с нарушени екологични параметри на територията на Община Априлци.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Община Априлци разполага с уникални природни ресурси, съхранена природа и богато биологично разнообразие, които са предпоставки за развитието на разнообразни форми на туризъм, устойчиво горско стопанство, природосъобразно земеделие и животновъдство.

Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината.

Приоритетни насоки за бъдеща работа в сферата на опазване на околната среда са решаване на проблемите с водоснабдяването, замърсяването на водите поради липсата на канализация и пречистване, както и управлението на битовите отпадъци на територията на община Априлци.

6. АДМИНИСТРАТИВЕН И ФИНАНСОВ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

6.1. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Община Априлци разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на Общинския план за развитие за 2014 - 2020 г.

В Общината е създадена много добра организация за прилагане и изпълнение на ОПР 2007-2013 г. от гледна точка на планирани и реализирани дейности, вътрешен мониторинг и контрол, привличане на средства от фондовете на ЕС и други програми. Доказателство за това са одобрените и изпълнени през периода 2007-2013 г. 16 общински проекта, финансирани от фонд „Социална закрила”, ПУДООС, МКВП към МС, МРРБ, проект „Красива България” и 10 проекта, финансирани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” и Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 година.

Към 2013 г. общата численост на Общинска администрация – Априлци е 34 щатни бройки, в това число:

- Кмет на община - 1
- Кметски наместници - 3
- Заместник-кметове на община - 2
- Секретар на община - 1
- Юрисконсулт - 1
- Главен архитект – 1
- Финансов контролър - 1
- Дирекция “Финансово-стопански дейности, административно, правно и информационно обслужване” - 11 бройки, в това число 1 директор
- Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и евроинтеграция” - 13 бройки, в това число 1 директор.

Дейността на общинска администрация се осъществява от държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение. Длъжностите в общинската администрация са ръководни, експертни и технически, като те се заемат по ред и при спазване условията и изискванията на Закона за администрацията, закона за държавния служител, Наредбата за прилагане на класификатора на длъжностите в администрацията, Кодекса на труда и други нормативни актове. Наименованията, функционалните задължения и броя на звената в общинска администрация са определени в Устройствен правилник на общинската администрация, утвърден от Кмета на общината.

Развитието и усъвършенстването на човешките ресурси са един от ключовите

фактори за подобряването на административното обслужване на Община Априлци. Различни форми на обучение, предлагани от НСОРБ и по проекти на Оперативна програма „Административен капацитет” дадоха възможност на значима част от служителите да увеличат своя експертен потенциал в последните години.

През периода 2014 – 2020 година ще бъде поставен акцент върху професионалното развитие на служителите в администрацията чрез включването им в различни образователни курсове и обучения за изграждане на динамична администрация, развиваща експертния си потенциал и ориентирана към постигането на резултати.

Заедно с това е необходимо общинската администрация да се ангажира с решаване на следните основни задачи :

- Подобряване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса чрез предоставяне на достъпни електронни услуги; развитие на допълнителни системи, базирани на технологията „електронна община”; подобряване на качеството на административното обслужване на принципа „едно гише”; прилагане на съвременни технологии за архивиране и съхранение на документите в общинска администрация; подобряване на програмния и проектен капацитет на администрацията.

6.2. ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ И ФИНАНСОВ КАПАЦИТЕТ

Община Априлци е малка община, но има добър финансов капацитет и възможности за съфинансиране на проекти и дейности, заложи в ОПР 2014-2020 г. През 2013 г. е отчетено преизпълнение на плана в част „Приходи с местен характер”, като прогнозите са за нарастване през следващия седемгодишен период.

За 2013 г. макрорамката по приходно-разходната част на бюджета е в размер на **2 722 478 лева**, в това число:

- Приходи с държавен характер в размер на 1 266 039 лева
- Приходи с местен характер в размер на 1 456 439 лева

От собствените приходи на Общината, данъчните приходи са в размер на **216 000** лева, неданъчни приходи – **447 330** лева, а целевата субсидия за финансиране на капиталовите разходи в местните общински дейности в размер на **181 200** лева.

Общинският бюджет за 2013 г. е формиран по следния начин:

По прихода – 2 722 478 лева

1. Приходи с държавен характер в размер на **1 266 039** лева в т.ч.:

- 1.1. Приходи и доходи от собственост **0** лева;
- 1.2. Обща допълваща субсидия за финансиране на делегираните от държавата дейности в размер на **1 187 250** лева.;
- 1.3. Преходен целеви остатък в размер на **78 789** лева.;
- 1.4. Средства на разпореждане в размер на **0** лева.

2. Приходи с местен характер в размер на **1 456 439** лева в т.ч.:

- 2.1. Данъчни приходи в размер на **216 000** лева;
- 2.2. Неданъчни приходи в размер на **447 330** лева;
- 2.3. Целева субсидия за финансиране на капиталовите разходи в местните общински дейности в размер на **181 200** лева, както следва:
 - 2.3.1. За изграждане и ремонт на общински пътища **131 900** лева.;
 - 2.3.2. За придобиване на ДМА **49 300** лева.

2.4. Обща изравнителна субсидия **140 200** лева, в т. ч. за зимно подържане и снегопочистване на общински пътища **49 600** лева.

2.5. Преходен остатък в местните дейности в размер на **491 785** лева.

2.6. Трансфери **0** лева.

2.7. Друго финансиране в размер на **(-) 41 906** лв., както следва:

2.7.1. За покриване на погасителни вноски по общинския дълглв.;

2.7.2. За покриване на погасителни вноски по финансов лизинг за автомобил за сметоизвозване лв.;

2.7.3. За покриване на погасителни вноски по финансов лизинг за комбиниран багер лв.;

2.7.4 За внасяне на отчисления, съгласно чл. 64 от Закона за управления на отпадъците лв.

2.7.5. За проектиране, управление, изпълнение на проекти – **41 906** лв.

По разхода в размер на 2 722 478 лева разпределени по функции, групи, дейности, параграфи и под параграфи, както следва:

1. Държавни дейности в размер на **1 266 039** лева;

2. Дофинансиране на държавни дейности в размер на **26 088** лева;

3. Местни дейности в размер на **1 430 351** лева в т.ч.:

3.1. Резерв за неотложни и непредвидени разходи – 0 лева.

4. Разчет в размер на **450 511** лева за Инвестиционна програма на община Априлци.

5. Средства за текущ ремонт на сгради и инфраструктурни обекти - **244 800** лева.

В бюджета има заделени средства за разработване, управление, изпълнение и съфинансиране на проекти и дейности от ОПР от „Приходи с местен характер” в минимален размер, като съгласно Отчета за 2013 г. има преизпълнение на данъчните приходи в размер на 65 264 лв. и на неданъчните приходи в размер на 49 080 лв.

За изпълнението на Общинския план за развитие за 2014-2020 г. следва да се търсят източници на средства основно извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програма за рибарство, Програми за трансгранично сътрудничество и други донорски програми. Като алтернативи за съфинансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ”, безлихвени заеми от ПУДООС, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

Освен капиталовите разходи Община Априлци изпълнява своите ангажименти по финансиране изпълнението на проекти по европейските фондове като през 2013 година осигурява собствения си принос, плащания за непризнати разходи и допустими възстановими разходи, както следва:

1. Допустими възстановими разходи по проект „Нов избор – развитие и реализация” и проект „Подкрепа за заетост” в размер на 96 хил.лв. годишно, които се възстановяват ежемесечно.

2. Непризнати разходи от ДФ „Земеделие” по проекти за модернизация и реконструкция на уличното осветление в община Априлци за изготвени проекти във фаза „идеен проект” в размер на 34 хил.лв. Средствата са изплатени от заделените 41 906 лв. за проектиране, управление, изпълнение на проекти.

3. Покриване на разходи по въвеждане на обектите в експлоатация и застраховане, които представляват недопустим за финансиране разход по ПРСР 2007 – 2013 г. в размер на 14 020 лв. Изплатени са от данъчни приходи и такси, които не са целеви.

През 2013 г. Община Априлци може да се похвали със забележителен успех по усвояемост на евросредства. **Привлеченият финансов ресурс от европейските фондове по ОПРЧР и ПРСР 2007-2013 г. е в размер на 7 225 036 лв. – 150 588 лв. по проект „Подкрепа за достоен живот”/ОПРЧР/ за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент”, 96 хил.лв. по програмите за заетост /ОПРЧР/ и 6 978 448 лв. по ПРСР 2007-2013 година. Реализирани и отчетени са проекти, финансирани от ПУДООС, МКВП към МС и фонд „Социална закрила” на стойност 259 385 лв. Относителният дял на успеваемост при кандидатстване с проектни предложения за периода 2007 – 2013 г. е 79 %. От подадените общо 38 проектни предложения финансиране са получили 30 проекта. По тази причина за реализация на проектите и дейностите, заложили в Програмата за реализация на общинския план, ще се търси основно външно финансиране по програмите на ЕС и други донорски програми.**

Все още не много популярен, но важен за бъдещото развитие на българските общини начин за финансиране и изпълнение на публични функции и дейности е публично-частното партньорство (ПЧП). Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г.

ПЧП едновременно дава възможност за развитие на висококачествени и достъпни услуги от обществен интерес и насърчаване на частните инвестиции в строителството, поддържането и управлението на обекти на техническата и социална инфраструктура и в извършването на публични функции и дейности. ПЧП се урежда, чрез договор между публичния партньор – Община и частния партньор – Инвеститор. ПЧП дава гаранции за защита на публичните активи и ефективно управление на публичните средства, като същевременно се създават работни места, генерират доходи и насърчава предприемачеството.

Политиката за общински ПЧП се определя с ОПР и Програмата за реализация на ОПР. Срокът на един договор за ПЧП може да бъде от 5 до 35 години.

За изпълнението на ОПР 2014-2020 г. са важни и частните проекти и инвестиции на местния бизнес и НПО, които също създават условия за подобряване на средата и съживяване на района.

7. ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Основните изводи относно **демографското състояние** на населението в община Априлци могат да се дефинират по следния начин:

1. Броят на населението през периода 2007-2011 г. намалява с по-големи темпове от средния темп за страната и за гр. Априлци, но община Априлци се обезлюдява с по-бавни темпове в сравнение със Северозападен район и област Ловеч.
2. Намаляването на населението в общината е по-силно изразено по отношение на жените.

3. За периода от преброяването през 1985 г. до преброяването през 2011 г. е налице трайна устойчива тенденция към намаляване на населението, която се проявява в еднаква степен както за населението в градовете, така и за населението в селата.

4. Намалява и гъстотата на населението. В общината тя е по-ниска в сравнение с тази в страната и в Северозападен район, но е по-висока от гъстотата на населението в областта.

5. Структурата на населението по пол е подобна на тази в страната. На 1000 мъже се падат 1058 жени, при средно за страната – 1054;

6. Структурата на населението по пол е подобна на тази в страната. Продължава процесът по остаряване на населението. Възрастовата структура в общината е по-неблагоприятна в сравнение с тази на областта района и страната.

7. Общият коефициент на възрастова зависимост е 71,2% и е доста по-висок от средния за страната (47,5%) и от този за областта (58,6%).

8. Коефициентът на демографско заместване е само 34,2% и е два пъти по-нисък от средния за страната (68%).

9. Полово-възрастовата диаграма за 2011 г. наподобява формата на обърната пирамида, което се свързва със сериозни демографски проблеми. По-голяма е диспропорцията във възрастта на населението в селата на общината.

10. Налице е устойчив отрицателен естествен прираст, като той е поделен почти поравно между мъже и жени. По равнище на естествен прираст общината е в по-неизгодни позиции в сравнение със страната и областта.

11. За разлика от страната и областта, механичният прираст е положителен, макар и незначителен.

12. През 2011 г. 99,1% от населението е от българската етническа група при средно равнище в областта от 90,9%.

13. Прогнозирайки броя на населението с помощта на три сценария установяваме, че тенденцията към намаляване ще се запази до 2021 г. като ще продължи процесът по застаряване на населението. Очаква се да се увеличи и съотношението между градското спрямо селското население в общината.

Изводите за **икономическата активност на населението**, основаващи се на направените демографски анализи и оценки, са следните:

1. Коефициентът на икономическа активност в общината е по-висок от средния за страната и от този за областта.

2. По данни, получени от преброяването от 2011 г., равнището на безработицата в община Априлци е по-ниско от средното равнище на безработица в областта и в Северозападния район, но е по-високо от средното за страната.

3. Няма полови различия по отношение на структурата на икономически активните лица.

4. Въпреки намаляващата тенденция, броят на заетите лица в сектора на услугите продължава да е с най-висок относителен дял. Намалението на заетите в този сектор е за сметка на увеличаването на относителния дял на заетите в сектора на индустрията.

5. Налице е тенденция към увеличаване на равнищата на безработица в общината.

Изводите за **икономическата дейност** на предприятията в общината са следните:

1. Най-голям дял според броя на предприятията заемат отраслите „Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини“, „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях“ и „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“.

2. С най-голям дял от общия обем на приходите се отчита отрасълът „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“. Той заема водеща роля и по отношение на признаците „брой на заетите лица“ и „размер на ДМА“. Водещо място в промишленото развитие на общината има отрасъл „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“.

3. Промисленото производство (по отношение на нетните размери от продажби и броя на наетите лица), определя водещо място на общината в Ловешка област.

4. Някои от структуроопределящите производства в общината през последните години са продуктово реструктурирани с оглед повишаване на конкурентоспособността им.

5. Делът на инвестиционните разходи за нови технологии и ноу-хау в промишлените предприятия е все още нисък, което в следващите години ще се превръща в проблем за конкурентоспособността на отделните предприятия.

6. Недостатъчен е броят на отраслите и производства, които покриват изискванията за европейски сертификат за качество на произвежданата продукция.

7. Единствено по отношение на размера на нетните приходи от продажби в предприятията от промишлеността е налице тенденция към нарастване. При останалите показатели, тенденцията е към намаление, като най-слабо тя се проявява по отношение на броя на заетите лица предприятията, а най-силно - при броя на предприятията.

8. Дори под влияние на световната икономическа и финансова криза, строителният бранш в общината не изпитва сериозни затруднения. Налице е тенденция към увеличаване на работещите предприятия, на заетите в строителството лица, на размера на ДМА и най-вече в нетните приходи от продажби.

9. В планинските землища условията са неблагоприятни за интензивно земеделие, но съществуват възможности за развитие на планинско пасищно животновъдство на базата на значителния размер пасища, както и на добива на сено от естествените ливади.

10. Значителен размер обработваеми земи не се използват. Основни причини са раздробяването на земеползването, трудната достъпност поради стръмните терени, липсата на пътища, както и застаряването на населението, главно в планинските селища.

11. Наложителни са промени във формата на стопанисване, които да доведат до създаване на по-едри съвременни стопанства. Това може да се осъществи чрез стимули за агрофирми, арендатори или земеделски кооперации, които да имат интерес, поемайки рисковете, да наемат, купуват или организират използването на по-нископродуктивни земи.

12. При внедряване на подходящи форми на стопанисване и технологии, съществуват условия за производство на екологични чисти продукти предимно от животновъдството.

13. Висока себестойност на произведените продукти в аграрния сектор.

14. Ниските изкупни цени на животновъдната продукция.
15. Липса на сигурни и регламентирани пазари и цени.
16. Недостатъчни или липса на свободни финансови средства у частните стопани за закупуване на елитни племенни животни, т. ч. разплодни.
17. Горското стопанство на общината е стратегически резерв за развитието на туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастващите билки, горски плодове и гъби и т.н.
18. Залесена е 98,7% от площта на горския фонд на общината.
19. 54% от наличния горски фонд е държавна собственост.
20. Нараства общия запас от дървесина.
21. 74% от всички горски територии (общински и частни гори, държавни горски територии) са “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”, а 34,7% са гори включени в територията на НП „Централен Балкан” и защитените зони по „Натура 2000”.
22. Отрасълът „Транспорт и съобщения” се възстановява от влиянието на кризата и от 2009 г. е налице нарастваща тенденция по отношение на реализираните приходи от продажби, а от 2010 г. и на броя на заетите лица.
23. Кризата влияе негативно върху размера на ДМА в отрасъл „Транспорт и съобщения” и низходящата тенденция се запазва през периода 2007-2011 г.
24. През последните години община Априлци запазва слабия си пазарен дял в структурата на българския туризъм. През 2010 г. едва 0,08% от българските туристи са пребивавали в община Априлци, докато само 0,002% от чуждестранните туристи, посетили България са пребивавали в общината. Липсата на ясно очертан тренд на растеж показва, местният туризъм следва промените и темповете на растеж на националния туризъм, а пазарният дял не съответства нито на потенциала на търсене, нито на количеството и качеството на туристическите ресурси на общината.
25. В общината има добре изградена материално-техническа база за развитието на туризма.
26. Голяма част от туристическата база са реновирани модернизирани бивши ведомствени почивни станции и стари къщи.
27. Изградени са редица нови туристически обекти, отговарящи на съвременните извиквания.
28. Очертава се тенденцията на строителство на нова туристическа база.
29. Активно се строят вили и къщи за почивка на територията на общината от лица с постоянно местоживее в други общини, главно от по-големите или с по-лоша околна среда населени места.
30. Реализират се редица проекти в областта на развитието на туризма.
31. Очаква се местното туристическо сдружение все повече да допринася за туристическото развитие.
32. Туристическият маркетинг и реклама в общината се нуждаят от по-нататъшно развитие и др.
33. Община Априлци се превръща все повече в изключително привлекателно място за отдих, бизнес и туризъм.

34. Въпреки, че дейността на предприятията от сектор „Услуги“ е повлияна от икономическата и финансовата криза и се наблюдава спад след 2008 г. в броя на заетите лица и след 2010 г. в размера на ДМА за периода 2007-2011 г. е налице тенденция към нарастване на тези икономически показатели.

35. По отношение на броя на предприятията се наблюдава тенденция към увеличение, а по отношение на нетните приходи от продажби – устойчива тенденция към намаляване.

36. С най важна роля от услугите в общината са операциите с недвижими имоти.

37. Аграрният сектор в общината е с по-слабо участие в икономическото развитие като по-добре развито е горското стопанство.

38. Добивната промишленост не е развита.

39. Секторът на услугите определя икономическия облик на община Априлци.

40. Световната криза оказва влияние като води до спад на предприятията, броя на заетите лица и размера на ДМА във вторичния (промишленост) и третичния (услуги) сектор. Увеличение е налице само по отношение на реализираните приходи от продажби.

41. Като водещи за общината отрасли от промишлеността се налагат „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях, печатна дейност“, „Производство на изделия от каучук, пластмаси и други нематериални суровини“, „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване“, „Производство на мебели, ремонт и инсталиране на машини и оборудване, производство, некласифицирано другаде“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“.

42. Община Априлци притежава известно конкурентно предимство в производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване и в производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива.

Изводите за **социалната дейност** в общината са следните:

1. Населението на общината в относително по-малка степен разчита на доходи от работна заплата.

2. Средната работна заплата е по-ниска от тази в областта и в страната.

3. Темповете на нарастване на работните заплати в общината са по-ниски от тези в страната, но са по-високи от тези в областта.

4. В общината жилищата на 1000 души от населението нарастват преди всичко заради демографския срив и броят им е далеч по-висок от средния за страната и от този в областта.

5. Най-големият проблем е намаляването на броя на учениците.

6. Оптимизирана е училищната мрежа и отново има наличие на голям брой маломерни класове.

7. Увеличаване на разходите за 1 ученик.

8. Прилагане на Европейските стандарти за съизмеримо по качество образование.

Изводите за **административния и финансов капацитет** на общината са

следните:

1. Община Априлци разполага с добър управленски и административен капацитет за усвояване на средства по програмите на ЕС и други източници.
2. Община Априлци има добър финансов капацитет и възможности за изпълнение на проекти и дейности, заложен в ОПР 2014-2020 г.
3. Относителният дял на успеваемост при кандидатстване с проектни предложения за периода 2007 – 2013 г. е 79 %.
4. Необходимост от развитие на публично-частното партньорство през периода 2014-2020 г. и реализацията на проекти с ПЧП.
5. Развитие експертния потенциал на служителите в администрацията.

8.SWOT АНАЛИЗ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

При изготвянето на SWOT анализа на община Априлци е приложена класическата схема на разграничаване на факторите на въздействие на външни – съответно благоприятни възможности или потенциални заплахи и на външни, разглеждани като силни и слаби страни на общината. Тяхното идентифициране и оценяване е извършено на базата на официални статистически данни, анализи на водещи наши и чужди агенции, институти и други организации, което ни дава основание да определим благоприятните възможности и потенциалните заплахи на регионалната среда, която въздейства върху състоянието на община Априлци, както и нейните силни и слаби страни.

Голяма част от данните са взети от представителния Анализ на социално-икономическото развитие на Република България, март, 2011 г. (www.eufunds.bg/document/1161),

	БИЗНЕС СРЕДА	НЕЗАДОВОЛИТЕЛНО
	ИНФРАСТРУКТУРА	НЕЗАДОВОЛИТЕЛНО
	ДЕМОГРАФИЯ	СЛАБО
	ОБРАЗОВАНИЕ	НЕЗАДОВОЛИТЕЛНО
	ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	СРЕДНО
	ОКОЛНА СРЕДА	НЕЗАДОВОЛИТЕЛНО
	СОЦИАЛНА СРЕДА	НЕЗАДОВОЛИТЕЛНО

Фиг. 1. Оценка на област Ловеч, според изданието „Регионални профили: Показатели за развитие.“ Институт за пазарна икономика. София, 2012.

Таблица 1. Основни показатели за област Ловеч

НАИМЕНОВАНИЕ	СТОЙНОСТ
Коефициент на безработица (15+) (2011)	11.50%
Коефициент на заетост (15+) (2011)	40.50%
Предприятия на 1 000 души (2010)	39.00
Средногодишен доход на лице от домакинството (2011)	2825.00 лв.
Разходи за придобиване на ДМА на 1000 души (2010)	901.32 лв.
Рентабилност на продажбите (2010)	2.77%
Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор на човек от средногодишното население (с натрупване) (2010)	815.74 евро
Изплатени суми по ОП на човек (2011)	265.48 евро

ТАБЛИЦА 2. БЛАГОПРИЯТНИ ВЪЗМОЖНОСТИ, ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАПЛАХИ, СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

ВЪНШНИ ФАКТОРИ	
<u>БЛАГОПРИЯТНИ ВЪЗМОЖНОСТИ</u>	<u>ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАПЛАХИ</u>
РЕГИОНАЛНА СРЕДА	
- НАРАСТВАТ ПРЕКИТЕ ЧУЖДИ ИНВЕСТИЦИИ В ОБЛАСТТА; - ДОБЪР ПРОЦЕНТ НА УСВОЯЕМОСТ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС – 266 ЕВРО НА ЧОВЕК ЗА 2011 Г. ПРИ СРЕДНО 105 ЕВРО ЗА СТРАНАТА; - ОСИГУРЕНОСТТА С МЕСТНИ РЕСУРСИ Е ФАКТОР ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОТРАСЛИТЕ “ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ И ИЗДЕЛИЯ ОТ НЕГО” И “ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ”; - ДОБРА ТРАНСПОРТНА ДОСТЪПНОСТ; - ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВЪЗОБНОВЯЕМИ ЕНЕРГОИЗТОЧНИЦИ – ВЯТЪРНИ И СОЛАРНИ ПАРКОВЕ; - ПО-ВИСОКА ГЪСТОТА НА ПЪТНАТА МРЕЖА ОТ СРЕДНАТА ЗА СТРАНАТА.	- ЛОВЕШКА ОБЛАСТ СЕ НАМИРА В НАЙ-СЛАБО РАЗВИТИЯ РАЙОН В БЪЛГАРИЯ И В СТРАНИТЕ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ – СЕВЕРОЗАПАДЕН РАЙОН; - ИКОНОМИЧЕСКИТЕ РЕЗУЛТАТИ НА ЛОВЕШКА ОБЛАСТ КАТО ЦЯЛО СА ПОД СРЕДНИТЕ ЗА СТРАНАТА; - НИСКИ ДОХОДИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ ЛОВЕШКА ОБЛАСТ, КОЯТО Е НА ЧЕТВЪРТО МЯСТО ПО СПАД НА ДОХОДИТЕ; - ЗАЕТОСТТА НА НАСЕЛЕНИЕТО Е ПОД СРЕДНАТА ЗА СТРАНАТА; - Ж.П. МРЕЖАТА В ЛОВЕШКА ОБЛАСТ Е С ЛОКАЛНО ЗНАЧЕНИЕ И НЕ Е ДОСТАТЪЧНО РАЗВИТА; - ИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ В ОБЛАСТТА Е ПО-НИСКА ОТ СРЕДНАТА ЗА СТРАНАТА;
ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	
<u>СИЛНИ СТРАНИ</u>	<u>СЛАБИ СТРАНИ</u>
- ЗА РАЗЛИКА ОТ СТРАНАТА И ОБЛАСТТА, МЕХАНИЧНИЯТ ПРИРАСТ Е ПОЛОЖИТЕЛЕН, МАКАР И НЕЗНАЧИТЕЛЕН; - КОЕФИЦИЕНТЪТ НА ИКОНОМИЧЕСКА	- БРОЯТ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ ПЕРИОДА 2007-2011 Г. НАМАЛЯВА С ПО-ГОЛЕМИ ТЕМПОВЕ ОТ СРЕДНИЯ ТЕМП ЗА СТРАНАТА; - НАЛИЦЕ Е УСТОЙЧИВ ОТРИЦАТЕЛЕН

АКТИВНОСТ В ОБЩИНАТА Е ПО-ВИСОК ОТ СРЕДНИЯ ЗА СТРАНАТА И ОТ ТОЗИ ЗА ОБЛАСТТА; • ТРАДИЦИИ В ПЛАНИНСКО ПАСИЩНО ЖИВОТНОВЪДСТВО НА БАЗАТА НА ЗНАЧИТЕЛНИЯ РАЗМЕР ПАСИЩА, КАКТО И НА ДОБИВА НА СЕНО ОТ ЕСТЕСТВЕНИТЕ ЛИВАДИ; • ПОЛАГАТ СЕ УСИЛИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕКОЛОГИЧНИ ЧИСТИ ПРОДУКТИ ПРЕДИМНО ОТ ЖИВОТНОВЪДСТВОТО; • ГОРСКОТО СТОПАНСТВО НА ОБЩИНАТА Е СТРАТЕГИЧЕСКИ РЕЗЕРВ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА, ДЪРВОДОБИВА И ДЪРВОПРЕРАБОТВАНЕТО, ЛОВ И РИБОЛОВ, РАЦИОНАЛНО И ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ПОЛЗВАНЕ НА ДИВОРАСТЯЩИТЕ БИЛКИ, ГОРСКИ ПЛОДОВЕ И ГЪБИ И Т.Н. • ЗАЛЕСЕНА Е 98,7% ОТ ПЛОЩТА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ НА ОБЩИНАТА. 54% ОТ НАЛИЧНИТЕ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ СА ДЪРЖАВНА СОБСТВЕНОСТ. НАРАСТВА ОБЩИЯ ЗАПАС ОТ ДЪРВЕСИНА; • ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ТУРИСТИЧЕСКАТА БАЗА СА РЕНОВИРАНИ МОДЕРНИЗИРАНИ БИВШИ ВЕДОМСТВЕНИ ПОЧИВНИ СТАНЦИИ И СТАРИ КЪЩИ; • УНИКАЛНИ ПРИРОДНИ РЕСУРСИ, СЪХРАНЕНА ПРИРОДА И БОГАТО БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ, КОИТО СА ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА РАЗНООБРАЗНИ ФОРМИ НА ТУРИЗЪМ • ВИСОКА УСВОЯЕМОСТ НА СРЕДСТВА ПО ПРОГРАМИ НА ЕС И ДРУГИ ИЗТОЧНИЦИ. • ВИСОК ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА • БОГАТО КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО	ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ, КАТО ТОЙ Е ПОДЕЛЕН ПОЧТИ ПОРАВНО МЕЖДУ МЪЖЕ И ЖЕНИ. ПО РАВНИЩЕ НА ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ ОБЩИНАТА Е В ПО-НЕИЗГОДНИ ПОЗИЦИИ В СРАВНЕНИЕ СЪС СТРАНАТА И ОБЛАСТТА; • РАВНИЩЕТО НА БЕЗРАБОТИЦА Е ПО-ВИСОКО ОТ СРЕДНОТО ЗА СТРАНАТА И СЕ УВЕЛИЧАВА; • НЕДОСТАТЪЧЕН Е БРОЯТ НА ОТРАСЛИТЕ И ПРОИЗВОДСТВОТА, КОИТО ПОКРИВАТ ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ЕВРОПЕЙСКИ СЕРТИФИКАТ ЗА КАЧЕСТВО НА ПРОИЗВЕЖДАНАТА ПРОДУКЦИЯ; • ЗНАЧИТЕЛЕН РАЗМЕР ОБРАБОТВАЕМИ ЗЕМИ НЕ СЕ ИЗПОЛЗВАТ. ОСНОВНИ ПРИЧИНИ СА РАЗДРОБЯВАНЕТО НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕТО, ТРУДНАТА ДОСТЪПНОСТ ПОРАДИ СТРЪМНИТЕ ТЕРЕНИ, ЛИПСАТА НА ПЪТИЩА, КАКТО И ЗАСТАРЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО; • ВИСОКА СЕБЕСТОЙНОСТ НА ПРОИЗВЕДЕНИТЕ ПРОДУКТИ В АГРАРНИЯ СЕКТОР; • НИСКИТЕ ИЗКУПНИ ЦЕНИ НА ЖИВОТНОВЪДНАТА ПРОДУКЦИЯ; • ЛИПСА НА СИГУРНИ И РЕГЛАМЕНТИРАНИ ПАЗАРИ И ЦЕНИ; • НЕДОСТАТЪЧНИ ИЛИ ЛИПСА НА СВОБОДНИ ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА У ЧАСТНИТЕ СТОПАНИ ЗА ЗАКУПУВАНЕ НА ЕЛИТНИ ПЛЕМЕННИ ЖИВОТНИ, Т.Ч. РАЗПЛОДНИ; • СРЕДНАТА РАБОТНА ЗАПЛАТА Е ПО-НИСКА ОТ ТАЗИ В ОБЛАСТТА И В СТРАНАТА; • НАМАЛЯВА БРОЯ НА УЧЕНИЦИТЕ И СЕ ВЛОШАВАТ СТАНДАРТИТЕ ЗА КАЧЕСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО; • ЛИПСВАТ РАБОТНИ МЕСТА ЗА ВИСОКО КВАЛИФИЦИРАНИ МЛАДИ ХОРА; • НЕДОСТАТЪЧНО ДОБРО ПАРТНЬОРСТВО С МЕСТНОТО ТУРИСТИЧЕСКО СДРУЖЕНИЕ.
--	---

Направеният анализ, данните за официалните статистически показатели и представителните изследвания на международни и национални институти, позиционират община Априлци в най-неблагоприятния квадрант на SWOT матрицата, където слабите страни се комбинират с ясно изразена неблагоприятна външна среда, където заплахите преобладават над възможностите.

		Възможности			
Силни страни	Много добри възможности Значителни силни страни	Много добри възможности Преобладаващи силни страни	Много добри възможности Преобладаващи слабости	Много добри възможности Съществени слабости	Слаби страни
	Добри възможности Значителни силни страни	Добри възможности Преобладаващи силни страни	Добри възможности Преобладаващи слабости	Добри възможности Съществени слабости	
	Неблагоприятна среда Значителни силни страни	Неблагоприятна среда Преобладаващи силни страни	Неблагоприятна среда Преобладаващи слабости	Неблагоприятна среда Значителни слабости	
	Застрашителна среда Значителни силни страни	Застрашителна среда Преобладаващи силни страни	Застрашителна среда Преобладаващи слабости	Застрашителна среда Значителни слабости	
		Заплахи			

Фиг.3. SWOT матрица на община Априлци

III. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА

1. ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

Визията отразява желанието за достигане на определено ниво на развитие на община Априлци за конкретния планов период 2014-2020 година. Тя е консолидирана, обобщена представа на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава.

За жителите на община Априлци промяната към по-добър живот е свързана с удовлетворяване на съществуващите потребности от работни места, здравословни условия на живот, труд и отдих, образование, култура и личностна реализация. Своето хармонично развитие те виждат в съхраняването на природата и биологичното разнообразие, на горите, развитието на екологично чисто селско стопанство, туризма, в съвременните транспортни връзки и комуникации, по-широко отваряне към съседните общини и области, запазване на своята идентичност на традициите, занаятите и др. Те са убедени, че трябва да съхранят специфичния и индивидуален характер на община Априлци и нейния природно-екологичен и духовно-културен потенциал и да го използват като основен фактор за бъдещо устойчиво развитие и просперитет.

Общата представа за желаното бъдещо развитие и състояние на община Априлци следва да продължи да носи основните черти на позитивни представи и очаквания за: „оптимален икономически растеж и заетост”, „подобро качество на живот”, „динамично развитие”, „устойчиво развитие”, „съхранено природно и културно наследство”. В тази насока е формулирана визията за развитие на община Априлци. При формулиране на визията са взети предвид изводите от социално-икономическия анализ, изявените проблеми и потенциали за бъдещото развитие в общината. Тя съдържа представата за бъдещо динамично, устойчиво и хармонично развитие.

Визия: Община Априлци – атрактивна туристическа дестинация със съхранено природно богатство и културно-историческо наследство, с устойчиво развитие и висок жизнен стандарт, основани на привлечени инвестиции и използване на собствения потенциал за развитие на местната икономика.

За реализирането на визията ще се разчита на местните ресурси и потенциал, които с помощта на финансовите инструменти на ЕС, ще се превърнат в конкурентни предимства.

Желаният резултат, формулиран във визията на ОПР на община Априлци ще спомогне за постигане на визиите за развитие на област Ловеч и северозападен район, които най-общо целят сближаване – икономическо, социално, териториално и екологично.

Постигането на желаната визия следва да се осъществи чрез определените главна и стратегическа цели, подкрепени от адекватни приоритети, специфични цели и мерки.

Главна цел: Постигане на балансирано и устойчиво местно развитие на базата на ефективно използване на ресурсите на общината и нейните териториални, икономически, социални и екологични предимства за осигуряване на конкурентоспособност, заетост, инфраструктурна свързаност, социална интеграция и утвърждаването на община Априлци като привлекателен туристически център .

Стратегически цели:

1. РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНА ИКОНОМИКА ЧРЕЗ ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ, ПРИЛАГАНЕ НА ИНОВАТИВНИ РЕШЕНИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН И УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ, СЪЧЕТАНО С ЕФЕКТИВНО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА;

2.БАЛАНСИРАНО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ, ЧРЕЗ КОМПЛЕКСНО ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ЖИЗНЕНАТА СРЕДА, СЪХРАНЯВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНОТО БОГАТСТВО И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО;

3.СЪХРАНЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ, ОГРАНИЧАВАНЕ НА ДЕМОГРАФСКАТА КРИЗА, ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО И СТАНДАРТА НА ЖИВОТ.

Стратегическа цел 1 е насочена към стимулиране на икономическото развитие чрез активизиране на собствените ресурси и съхраняване на собствената специфика. Сериозен акцент е поставен върху развитието на икономика, свързана с горския сектор, дърводобива, дървообработването и туризма. Залага се на необходимостта от обвързване на висшето образование и научно-изследователската дейност с потребностите на бизнеса. Предвижда се подкрепа за малки и средни предприятия, които имат сериозен принос за развитието на общинската икономика, чрез подобряване на инфраструктурата им, както и за развитие на нови бизнес модели и иновации. Определя се необходимостта от разнообразяване на туристическия продукт чрез активно включване на природните и културни ценности на общината. Важен инструмент е постигането на междуобщинско сътрудничество и партньорство за решаване на общите проблеми и за постигане на интегрирана областна социално-икономическа и културна общност.

Стратегическа цел 2 е ориентирана към подобряване на териториалния модел на общината и постигане на териториалното сближаване чрез устойчиво и интегрирано териториално развитие. Устойчивото териториално развитие в общината ще се постига чрез подобряване на транспортната и комуникационна свързаност, което ще улеснява достъпа до публични услуги от по-висока степен. Целта ще се подкрепя от другите две стратегически цели, свързани с икономическото и социално-културното развитие.

Стратегическа цел 3 е ориентирана към използване на наличните потенциали за подобряване на жизнения стандарт /качеството на живота/ и създаването на подходящи условия за развитието и реализацията на човешките ресурси в общината, увеличаване на равнището на заетостта и доходите, подобряване на качеството на публичните услуги от първостепенно значение – здравеопазване, социални услуги, образование и култура. Насочена е също към повишаването на институционалния капацитет и ефективността от действията на общинската администрация за развитие на уменията за управление на проекти и усвояване на средства от структурните фондове, както и за подобряване на предоставяните от тях услуги и за успешна работа с широко гражданско участие.

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели ще бъде насочен в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал и развитие на човешките ресурси със специална грижа към младите хора – увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване - подобрена и модернизирана инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

На тази база са изведени четири приоритета за действия, насочени към постигането на специфични цели в различни сфери на развитието на общината.

Всяка специфична цел ще се изпълнява, чрез съвкупност от мерки и дейности, които ще бъдат обобщени в Програмата за реализация на ОПР 2014-2020 г. под формата на приоритетни проекти, обезпечени с човешки, финансов, времеви ресурс и съобразени с капацитета и възможностите на Община Априлци.

2. ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ

Приоритет 1: Развитие на конкурентоспособна икономика чрез развитие на собствения потенциал, прилагане формите на ПЧП и използване възможностите на европейските фондове за привличане на инвестиции в неземеделски дейности, селското, горското стопанство, туризма и съпътстващи дейности и услуги.

Специфична цел 1.1. Насърчаване на предприемачеството, иновациите и инвестициите за развитието на малкия и среден бизнес, базиран на благоприятните възможности, които предоставя регионалната среда, в т.ч. предприемане на мерки за по-пълноценно използване на наличния поземлен фонд.

Мярка 1.1.1. Стимулиране на местното предприемачество и конкурентоспособност.

Дейности:

- Създаване на нови и разрастване на съществуващите предприятия в промишлеността, търговията, услугите и туризма;
- Задържане на преимуществото на общината в отраслите „Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини”, „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях” и „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване” чрез подкрепа за подобряване на инфраструктурата и внедряване на иновации;
- поддържане високото равнище на отрасъла „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване” с цел реализиране на достатъчно висока степен на приходите от продажби и на произведената продукция;
- Поддържане чрез подходящи общински мероприятия на промишленото производство (по отношение на нетните размери от продажби и броя на наетите лица) и заемане на водещо място на общината в Ловешка област и през следващия програмен период;
- Създаване на интелигентни производства за привличане и задържане на високо квалифицирани кадри;
- Повишаване на инвестиционните разходи за нови технологии и ноу-хау в промишлените предприятия за да се повиши конкурентоспособността на отделните предприятия;
- Внедряване технологични процеси в отраслите и производствата на общинската икономика, които да осигурят адекватно покриване на изискванията на европейски сертификат за качество на произвежданата продукция;
- Поддържане на тенденцията за устойчиво развитие на предприятията от сектор „Услуги”;
- Поддържане и развитие на конкурентното предимство в производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване и в производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива;
- Да се реализира по подходящ начин подеъмът в строителния бранш в общината;
- Повишаване конкурентоспособността на МСП чрез подобряване качеството на продукцията, производителността на технологиите и управлението в предприятията;
- Предприемане на мерки за по-пълноценно използване на наличния поземлен фонд. Промени във формата на стопанисване, които да доведат до създаване на по-едри съвременни стопанства. Това може да се осъществи чрез стимули за агрофирми, арендатори, земеделски кооперации и земеделски производители, които да имат интерес, поемайки рисковете, да наемат, купуват или организират използването на по-нископродуктивни земи;
- Подобряване информираността на бизнеса;
- Повишаване на предприемаческите умения.

Мярка 1.1.2. Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие

Дейности:

- Разработване на стратегия за привличане на инвестиции и реализация на публично-частни партньорства;
- Създаване на каталог с информация за свободни общински терени, сгради и услуги, за които се търсят инвеститори и частни партньори;
- Активен маркетинг и реклама на икономическия потенциал на общината;
- Развитие на ПЧП, реализиране на проекти чрез ПЧП;
- Създаване на благоприятни условия и подпомагане на инвеститорите.

Мярка 1.1.3. Стимулиране на сътрудничеството и партньорството

Дейности:

- Развитие на международното и трансгранично сътрудничество (връзки с побратимени градове);
- Развитие на междуобщинско сътрудничество и дейности;
- Съвместни проекти в партньорство с НПО и др. институции и организации за устойчиво местно развитие.

Специфична цел 1.2. Развитие на разнообразни форми на туризъм, базиран на природните и културно-исторически дадености в общината.

Мярка 1.2.1: Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите

Дейности:

1. Разработване на междуобщински маркетингови и рекламни стратегии и програми за съвместни туристически дейности;
- Туристическа марка на община Априлци. Създаването на туристическа марка е важно от гледна точка на разпознаваемостта на дестинацията от потенциалните туристи и туроператори. Тази цел ще бъде постигната чрез засилване рекламата на регионални продукти в които общината участва. В процес на реализиране е проект по ОПРР 2007-2013 г. за създаване на регионален туристически продукт и неговия успешен маркетинг в партньорство между общините Ловеч, Троян, Априлци и Летница. Той ще рекламира четирите общини като обща туристическа дестинация, предлагайки съвместно организиране и участие в туристически борси, общи рекламни материали и други маркетингови събития. Община Априлци ще участва активно и ще подкрепя рекламирането на тези регионални продукти, като в замяна ще се възползва от неговите възможности и реклама.
 - Участие в бъдещи партньорски проекти за маркетинг и реклама на общината и региона.
 - Изработване на рекламни и сувенирни материали. Изработване на туристическа карта за община Априлци. Издаване и разпространение на брошура даваща

информация за възможностите за туризъм в община Априлци. Тя ще включва информация за настаняване, хранене, туристически атракции и друга полезна за туриста информация. Включените в брошурата собственици на заведения и места за настаняване могат да съфинансират издаването.

- Рекламирање чрез поставяне на билбордове по националната пътна мрежа
- Рекламирање чрез интернет сайтове и портали

2. Развитие на интегриран туризъм, базиран на природно-ландшафтните и културни дадености и ресурси;

- Организиране на културни събития за привличане на туристи;

1. Общината ще предвиди провеждането на събитията в културния календар за привличането на туристи да става през по – слабите туристически сезони (пролет и есен)

- Провеждане на разнообразни маломасштабни дневни инициативи /състезания, демонстрации, конкурси и др./

2. Стимулиране и осигуряване на подкрепа за нови събития и дейности.

- Участие в регионални, национални и международни туристически борси, изложения и панаири, посещения на пътнически агенти, туроператори, автори на пътеводители, журналисти;

Партньорският проект „Устойчиво развитие на туризма чрез ефективен

маркетинг и реклама на разнообразни и атрактивни туристически продукти и услуги”, който се реализира по ОПРР 2007-2013 г. с бенефициент община Ловеч и партньори – общините Троян, Априлци и Летница предвижда изпълнението на дейности по участие в регионални, национални и международни туристически борси, изложения и панаири през 2014 година, както следва: национални борси в гр. София, гр.Велико Търново, гр. Русе, регионална туристическа борса „По пътя на слънцето”, международни борси в Берлин, Хелзинки, Лондон, Москва. Ще бъде организирана тур обиколка за промотиране на региона Ловеч – Троян – Априлци – Летница, която ще представлява три дневно събитие с участието на български и чуждестранни журналисти, туроператори, пътнически агенти, автори на пътеводители, туристически сдружения, представители на институции, занимаващи се с туризъм, НПО, представители на отдели „Туризъм” в побратимени европейски градове. За постигане устойчивост на резултатите от проекта е необходимо да се продължи изпълнението на дейностите във времето.

- съвместна работа с Местно туристическо сдружение;

- маркетингови и рекламни дейности;

- разработване на нови туристически продукти и услуги.

Мярка 1.2.2: Създаване на единна информационна система и кадрово обезпечаване на туризма

Дейности:

- Създаване на туристически информационен портал за Априлци и района с възможност за он-лайн резервации;
- Осигуряване на добре подготвени кадри за работа в туристическия сектор – Съвместни действия и усилия в посока подобряване подготовката и задържане кадрите на Професионална гимназия по туризъм „Иван Марангозов” в общината;
- Повишаване качеството на обслужване в туризма;
- Информационно осигуряване на туристическата дейност в община Априлци.

Мярка 1.2.3.: Развитие на природни, културни и исторически атракции . Развитие на алтернативни форми на туризъм.

Дейности:

- Възстановяване, опазване, експониране, социализиране, оборудване на туристически атракции, въвеждане на техники и програми за интерпретация и анимация и др. – Възстановяване на гробищна църква „Света Параскева” като обект на културния туризъм в община Априлци;
- Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината включена в общинска концепция за пространствено развитие;
- Развитие на туристическата инфраструктура, необходима за нуждите на атракциите и подобряване на транспортния достъп. Изграждане на нова туристическа инфраструктура и атракции за посетителите.
- Изграждане на демонстрационен център на занаятите в община Априлци – Проектът предвижда изграждането на етнографски комплекс в центъра на гр. Априлци, в който ще има възможност за демонстрация на местни занаяти. Ще бъдат създадени условия за популяризиране на традициите и обичаите и повишаване привлекателността на общината като туристическа дестинация.
- Изграждане на колоездачна пътека от кв.”Острец” до кв.”Видима”. Създаване на посетителски демонстрационен център.
- Оборудване на туристическа пътека „Кръста” – кв.”Центъра” на гр. Априлци и оборудване и обзавеждане на информационно-туристически център.
- Експониране на местното етнографско, историческо и природно наследство на община Априлци.

- Разнообразяване и подобряване на туристическата инфраструктура в община Априлци чрез изграждане на съоръжения и места за спорт, отдих и развлечение – туристически, еко-колхозни пътеки и др.;
- Развитие на интегриран селски туризъм. Изграждане и/или обновяване на туристическа инфраструктура, съоръжения и/или атракции за посетителите на територията на община Априлци, свързана с природното и културно-историческото наследство на общината;
- Поставяне на информационни табла – билбордове, информационни и указателни табели на ключови места от гледна точка на посещаемост на територията на цялата община. Проектът ще се реализира през 2014 година. Информационните табели и билбордове ще указват местоположението на туристическите атракции и разстоянието до тях;

Специфична цел 1.3. Прилагане на инициативата „ЛИДЕР” – Стратегия за местно развитие.

От края на 2011 година на територията на общините Троян и Априлци функционира Местна инициативна група (МИГ), създадена по Ос 4 – ЛИДЕР от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 година. Една от основните дейности на Местната инициативна група е да приема, одобрява и финансира проекти по приложимите мерки от Програмата за развитие на селските райони. Работи в тясно партньорство и сътрудничество с Община Априлци.

Селските райони в България се характеризират с влошаващо се състояние на социално-икономическите характеристики, особено в сравнение с градските райони. Територията на община Априлци не прави изключение в това направление. Спада броят и гъстотата на населението, влошава се демографската структура по отношение на възраст и образование, спада степента на икономическата активност на населението, нивото на заетост, а нивата на общата/ младежката безработица остават значително по-високи от средните нива в ЕС. Производителността на труда е ниска, както и нивата на добавената стойност към първичните продукти. Всичко това води до по-ниска покупателна способност на населението и до по-високи нива на бедност спрямо средните за страната. Създаден е капацитет и опит за оживяване на местните общности и прилагане на стратегии за местно развитие на териториите в селските райони, чрез ЛИДЕР подхода.

Основният приоритет на участието на Община Априлци в политиките за развитие на селските райони, финансиран от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони се заключава в **Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони, с акцент върху следните области:**

Стимулиране на местното развитие в селските райони

- Инвестиции в дребна инфраструктура, вкл. инфраструктура за енергия от възобновяеми източници;
- Инвестиции за местни основни услуги за селското население;
- Инвестиции за инфраструктура за отдих/туризъм;

- Изследвания/инвестиции в културното и природното наследство в селските райони, вкл. райони с ВПС.

Подходът за местно развитие LEADER с течение на годините доказва своята ефективност за насърчаване на развитието на селските райони, като отчита в пълна степен нуждите от ендогенно развитие на селските райони в различни сектори чрез своя подход „отдолу - нагоре“. Ето защо подходът LEADER трябва да продължи да се използва в бъдеще и да подпомага политиките за развитие на селските райони.

Помощта от ЕЗФРСР (Европейски фонд за развитие на селските райони) за местното развитие в рамките на LEADER следва да подпомогне интегрираното развитие на територията чрез въвеждането и прилагането на интегрирани проекти, които включват подпомагане в рамките на повече от една мярка. Посредством ЛИДЕР ще се реализират проекти за трансфер на знания и иновации в областта на селското и горското стопанство и селските райони, за насърчаване на малки стопанства, в планинските райони и изграждането на къси вериги на доставки. Посредством ЛИДЕР се предвижда да се осъществят инвестиции за възстановяване и развитие на националното и културно наследство, микро- малките и средни предприятия да повишат своята конкурентоспособност и ефективното използване на ресурсите и да подобрят екологичните си показатели, като същевременно допринасят за устойчивостта на икономиката в селските райони. В областта на услугите ЛИДЕР ще подкрепи проекти за инвестиции в дребна инфраструктура, вкл. инфраструктура за енергия от възобновяеми източници, инвестиции за местни основни услуги за селското население, инвестиции за инфраструктура за отдых/туризъм. **Дейности за сътрудничество в контекста на подхода ЛИДЕР предвиждат проекти за сътрудничество в рамките на държава членка (междутериториално сътрудничество) или проекти за сътрудничество между територии в няколко държави членки или с територии в трети държави (транснационално сътрудничество).**

Специфична цел 1.4. Привличане на чужди инвестиции и разработване на проекти за разнообразяване структурата на икономиката с неземеделски дейности.

- Привличане на инвестиции и разработване на проекти в сферата на развитие на селския туризъм:
 - Туристическо настаняване и осигуряване на храна на туристите (включително семейни хотели, къмпинги и съоръжения, и т.н.);
 - Развитие на туристическите услуги, които предлагат на посетителите възможности за спорт и отдых или са насочени към хобита и други дейности за свободното време (езда, колоездене, фототуризъм) и специализиран туризъм за любители на природата – наблюдение на птици, животни, пеперуди, растения и т.н.);

- Туристически услуги, свързани с опазване и експониране на места с исторически, културен, природен или образователен интерес (стари изби, мелници, ферми, изложения на закрито и открито), и т.н.
- Занаятчийски дейности (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности).
- Развитие на социални услуги - грижи за деца, за възрастни хора и т.н.;
- Създаване/обновяване или подобрене на работилници за поддръжка и ремонт на машини и съоръжения;
- Производство от слънчева, вятърна и водна енергия (за продажба и/или за личните нужди на земеделските производители).

Специфична цел 1.5. Развитие на екологично селско и горско стопанство, в т.ч. овощарството, добив на диворастващи горски плодове и билки, пчеларство, рибарство и преработваща промишленост и др., при устойчиво управление на природните ресурси.

Мярка 1.5.1: Развитие на земеделието и животновъдството.

Развитието на земеделието и животновъдството има за цел:

- да съдейства за развитието на отрасъла, като създаде условия за ефективно използване на местния ресурсен потенциал, повишаване конкурентноспособността на произвежданите стокови продукти и развитие на технологичната и пазарната инфраструктура в аграрния сектор;

- да се повиши ефективността на селското стопанство;
- да се увеличи производството от основни видове трайни насаждения ;
- да се увеличи продукцията от животновъдството и др.

Развитие на земеделието:

Дейности:

- Създаване на нови земеделски стопанства за отглеждане на трайни насаждения;
Развитие на традиционни производства – сливи, малини, арония и др.;

- Спиране на негативната тенденция на увеличаване необработваемите и пустеещи земи. Създаване на условия за развитие на изоставените територии;

- Ефективно използване на земята. Редуциране дела на обработваеми земи, които не се използват;

- Ефективно използване на значителния ресурс от пасища;

- Внедряване европейски стандарти за качеството на земеделската продукция;

- Развитие на биологично земеделие;

- Развитие на пчеларството чрез привлечен финансов ресурс от ПРСР 2014-2020 г. и частен принос.

Развитие на животновъдството:

Дейности:

- Създаване, модернизация и разширяване на животновъдни обекти;
- Внедряване на стандарти за качество и изисквания за хуманно отглеждане на животните;
- Създаване на подходящи условия за производство на екологично чисти продукти от животновъдството;
- развитие на традиционното планинско пасищно животновъдство на базата на значителния размер пасища, както и на добива на сено от естествените ливади.

Мярка 1.5.2: Подпомагане развитието на устойчиво и високоефективно селско стопанство

Дейности:

- Стартова помощ за развитие на малки стопанства от млади фермери;
- Инвестиции в преработка на селскостопанска продукция ;
- Подобряване на научно-техническото, информационното, организационното и пазарното обслужване на местните селскостопански производители;
- Модернизиране на земеделските стопанства

Мярка 1.5.3: Устойчиво управление на горския фонд. Поддържане и съхраняване на горските ресурси и развитие на горското и ловно стопанство.

Дейности:

- Професионално обучение за собствениците на гори;
- Стопанисване и управление на горите. Подобряване на превантивните дейности за борба с горски пожари. Изграждане на хеликоптерна площадка за борба с горски пожари, изграждане на наблюдателни кули, оборудване на противопожарни депа, транспортни средства и др. Превенция на пожарите в горите чрез въвеждане на системи за ранно предупреждение;
- Развитие на дърводобива, разширяване и стимулиране на дървопреработвателната промишленост;
- Подобряване икономическата стойност на горите, включително инвестиции за оборудване и дърводобив;
- Създаване на ловни бази за развитие на ловното стопанство, реализиране на проекти за развитие на ловния туризъм;

- Развитие на събирането на билки, гъби и други съпътстващи горското стопанство дейности.

Фондация „Информация и природо-защита” ще реализира проект за устойчиво ползване на лечебните растения с финансовата помощ на Българо-Швейцарската програма за сътрудничество. Проектът ще се реализира в община Ловеч, като част от дейностите – и на територията на съседните общини Априлци, Севлиево и Троян. Той ще създаде модел за опазване и щадящо природата ползване на билките, който да дава възможности за развитие на икономиката в района. Ще бъдат създадени:

- Стандартен формат на общински план за управление и устойчиво ползване на лечебните растения, който ще бъде приложен в района на проекта и популяризиран в цялата страна
- Модел за регионална оценка на ресурсите от лечебни растения, съвместно с местните общности и заинтересовани страни, който ще бъде разпространен в цяла България.
- Ресурсен информационен център за устойчиво ползване на лечебните растения, който ще дава информация и съвети на всички заинтересовани.
- Демонстрационен пример за добавяне на стойност чрез производство на продукти от местни ресурси на лечебни растения.

Ще бъде проведена и широка кампания за популяризиране на правилата и ползите от устойчивото ползване на лечебните растения на регионално и национално ниво. Ще бъде сформирана регионална група за действие, която ще събира информация и поддържа връзка с всички местни жители, заинтересовани от устойчивото ползване на билките. Ще бъдат организирани обучения за повишаване знанията и уменията на всички заинтересовани от устойчивото ползване на лечебните растения и развитието на поминък, базиран на тях. Ще се подобри информираността и усъвършенстване на способностите на местните събирачи на билки за разумно и ефективно ползване на билките и опазването им. Представяне на Стандарта и сертификационната схема на швейцарската Фондация Fair-Wild – международна система от принципи и критерии за устойчиво и справедливо ползване и търговия с диворастящи лечебни растения.

Приоритет 2: Модернизиране и доизграждане на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.

Специфична цел 2.1.: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата

Мярка 2.1.1: Ремонт, реконструкция и рехабилитация на общински пътища и улични мрежи, селскостопански и горски пътища

Дейности по реконструкция, рехабилитация, ремонт на общински пътища, както следва:

- път LOV3015 /III-607, Априлци – Велчево/Скандалото – мах.Павлово
- път LOV3016 /III-3505, Дебнево – Велчево/ - мах. Мачковци
- път LOV3017 /III-3505, Дебнево – Велчево/ - мах. Джокарите
- път LOV3007 / LOV3006, Априлци – мах.Свинова поляна/– мах.Шоляци
- път LOV3009 /III-607, Априлци, кв.Зла река – гробищен парк кв.Зла река
- път LOV1001, Априлци – кв.Видима/ кв.Видима – мах.Чолаците
- път LOV1001, Априлци – кв.Видима/ кв.Видима – мах.Каревци
- път LOV3018, /III-607, Велчево – Орешак/Драшкова поляна – мах.Липова могила
- път LOV3019, /III-607, Велчево – Орешак/ мах.Балинцово
- път LOV2011, /LOV1001 Априлци – кв. Видима/ кв.Видима – ВЕЦ Видима – м.Мазането
- път LOV3005, /III-607, кв.Острец – Априлци/Априлци – мах.Йочевци/
- път LOV3006, /III-607, кв.Острец – Априлци/Априлци – мах.Свинова поляна/
- път LOV3007, /LOV3006, Априлци – мах.Свинова поляна/мах.Шоляци/
- път LOV3008, /III-607, Априлци - Велчево/ мах.Тобовци/
- път LOV3009, /III-607, Априлци, кв. Зла река – гробищен парк кв. Зла река
- път LOV3010, /LOV1001 Априлци – кв. Видима/кв. Видима – мах. Габровница

За реконструкция и изграждане на общински път кв.Център, м. Йочевци и м. Пипери, общ. Априлци е налице технически инвестиционен проект на стойност 460 хил.лв.

- Ремонт, реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в община Априлци; ремонт, реконструкция и рехабилитация на улици, които се нуждаят от неотложен ремонт, както следва:

I. В гр. Априлци, кв. Видима:

1. ул. „Стърна река” от км 0+000 до км 1+000
2. ул. „Младост” от км 0+000 до км 1+800
3. ул. „Курорт” от км 0+000 до км 0+600
4. ул. „Здравец” от км 0+000 до км 0+140
5. ул. ”Първомайска от км 0+000 до км 0+200

6. ул. „Марко Семов” от км 0+000 до км 0+300

7. ул. „Маринска” от км 0+000 до км 0+600

II. В гр. Априлци, кв. Зла река:

1. ул. „Радевска” от км 0+000 до км 0+400

2. ул. „Стефан Пешев” от км 0+000 до км 0+270

3. ул. „Пастуханска” от км 0+000 до км 0+240

4. ул. „Христо Ботев” от км 0+000 до км 0+660

III. В гр. Априлци, кв. Ново село:

1. ул. „Ново село” от км 0+000 до км 0+400

2. ул. „Вълко Йонков” и ул. „Еделвайс” от км 0+000 до км 0+600

3. ул. „Хризантема” от км 0+000 до км 0+500

4. ул. „Търговска” от км 0+000 до км 0+150

5. ул. „Драгньо Стойчев” от км 0+000 до км 0+220

6. ул. „Чуклата” от км 0+000 до км 0+300

7. ул. „Касалийска” от км 0+000 до км 0+750

IV. В гр. Априлци, кв. Острец:

1. ул. „Смолян” от км 0+000 до км 0+900

2. ул. „Отдых” от км 0+000 до км 0+900

3. ул. „Събевска” от км 0+000 до км 1+000

4. улица към хотел „Преслава резорт” от км 0+000 до км 0+120

5. ул. „Марагидик” от км 0+000 до км 0+430

6. ул. „Сенковчица” от км 0+000 до км 0+145

V. В с. Скандалото:

1. ул. „Старо Скандало” от км 0+000 до км 0+450

- Реконструкция и изграждане на тротоари;

- Основен ремонт и рехабилитация на селскостопански и горски пътища;

- Изработване на работни проекти за реконструкция и рехабилитация на общински пътища и улици;

- Проектиране и СРР за възстановяване на мостове и водостоци:

Мост „Рибна”, мост на третокласен път 607 между км.54-350 до 54-450; мост „Събевци”; мост „Касалии”; мост „Долна махала”; мост „Стърна река”; мост „Дичов дол”; мост „училище Видима”; мост Мала река; мост „Скандало”; мост за махала „Лъката”; мост за махала „Кованджий”; мост „Мачковци”, мост „Свинова поляна”, мост „Боевци”, мост на път /поликлиника/ и др.

Мярка 2.1.2: Реконструкция и обновление на съществуващата вътрешна водопроводна мрежа. Изграждане на канализационна инфраструктура.

Дейности:

- изграждане на резервоари към външните водоснабдителни мрежи;

- проектиране, реконструкция и обновление на вътрешна водопроводна мрежа в гр. Априлци;

- проектиране и изграждане на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения за отпадни води в гр. Априлци;

- проектиране, реконструкция и обновяване на вътрешна водопроводна мрежа в селата на общината;

- проектиране и изграждане на канализационна инфраструктура в селата на община Априлци;

- Проектиране и изграждане на допълнително водоснабдяване от местни водоизточници.

Мярка 2.1.3: Предотвратяване и ограничаване на последиците от природни бедствия и аварии

Дейности:

- Брегоукрепване и корекция на речните корита на река Видима и река Острешка;

- Укрепване и предотвратяване на свлачища на територията на община Априлци – 6 броя на територията на община Априлци / м. „Стайковци”, м.”Минковци”, м.”Паздери”, м.”Свинова поляна” в гр. Априлци и две свлачища в с. Драшкова поляна/;

- Изготвяне на работни проекти за обектите, подлежащи на превантивни и възстановителни дейности.

Мярка 2.1.4: Подобряване качеството и обхвата на телекомуникациите, подобряване състоянието на електропреносната мрежа.

Дейности:

- Осигуряване на широколентов достъп и преодоляване на “цифровата изолация”. Изграждане на оптична кабелна мрежа;
- Подобряване качеството и обхвата на мобилните комуникационни услуги;
- Подобряване на техническото състояние и кабелизация на електроснабдителната мрежа.

Мярка 2.1.5: Повишаване на енергийната ефективност и ВЕИ

Дейности:

- Повишаване енергийната ефективност на жилищни и обществени сгради;
- Извършване на енергийни одити на общински сгради и издаване на сертификати за енергийна ефективност. Паспортизация на всички общински сгради – описание на сградния фонд, съоръженията и въвеждане на система за наблюдение;
- Въвеждане на ВЕИ в общинска инфраструктура и частни сгради;
- Усвояване потенциала на територията за използване на слънчева енергия;
- Доизграждане на отоплителната система към централизирано отопление с биомаса в кв. Център, гр. Априлци. Изграждане на енергиен център.

Основни цели за повишаване енергийната ефективност:

Основна цел 1: Подобряване на средата за живот в общината чрез ефективно използване на енергийните източници;

Основна цел 2: Създаване на условия за активизиране на икономическия живот в общината;

Основна цел 3: Намаляване нивата на замърсяване и достигане на установените норми за вредни вещества в атмосферата;

- Намаляване разходите за енергия в обекти и сгради на територията на общината чрез внедряване на енергоспестяващи технологии и мерки и усъвършенстване на организацията за поддръжка и контрол на енергийните съоръжения;
- Подобряване качеството на енергийните слуги чрез достигане на нормативните изисквания за осветеност в учебни, детски, здравни и социални заведения, улици, пешеходни зони и др.;
- Повишаване нивото на информираност, култура и знание на експертите и специалистите от общинска администрация и местното население за работа по проекти от фондовете по енергийната ефективност;
- Усъвършенстване на системата за събиране на информацията за енергопотреблението на общинските обекти за изготвяне на точни анализи и прогнози;

Основните дейности и мерки за намаляване на енергийното потребление са:

Външни стени – увеличаване на термичното съпротивление чрез допълнителна изолация позволява да се намали годишния разход на енергия за отопление с 23,6%. За да се постигне такъв ефект, обаче е необходимо да се използват качествени материали и строго технологично изпълнение на изолацията от страна на изпълнителя и строг контрол от страна на инвеститора.

Покрив – Влошеното състояние на често се проявява от състоянието на хидроизолацията, която се ремонтира периодично, но често некачествено. Това води до нарушаване на топлоизолацията и завишаване на топлинните загуби. Увеличаването на термалното съпротивление чрез допълнителна изолация позволява да се намали годишния разход на енергия за отопление с 14,4%.

Под – Общинските обекти в по – голямата си част са с използвани (отопляеми) сутерени и влиянието на топлинните загуби през тази конструкция е толкова по – силно, колкото етажната собственост е по – малка. В случаите на неотоплявани сутерени, съществуват най – често добри възможности за намаляване на топлинните загуби с 2,9% чрез поставяне на допълнителна топлинна изолация.

Дограма – в голямата си част тя е амортизирана, на места е с единично остъкляване и в метална рамка. На много места се осъществява вече смяната на старите прозорци с нови – стъклопакети с алуминиеви или PVC рамки, но за съжаление не се обръща необходимото внимание на качеството и характеристиките на стъклопакетите. Често се използват варианти на еднокамерни стъклопакети с обикновени стъкла, вместо с трикамерни профили, което не довежда до понижаване на топлинните загуби. За да се постигне коефициента на топлопреминаване е необходимо вътрешното стъкло на еднокамерния стъклопакет да бъде с нискоизлъчващо покритие. Подмяната на дограма води до 37,8% икономия на енергия.

Подобряване функционирането на котелни инсталации чрез цялостната им подмяна или подмяна на елементи от тях. Предприемането на тази дейност е предпоставка за спестяване на енергия до около 6.3 %

Енергоспестяващи мерки по осветление – подмяна на съществуващите осветителните тела с енергоспестяващи е действие към повишаване на енергийната ефективност на сградите с до 1%.

Очакваните ефекти от прилагане на мерките са:

- Икономия на топлинна енергия;
- Икономия на електрическа енергия;
- Икономия на гориво;
- Намалени емисии парникови газове;
- Икономия на средства

Мерки за въвеждане на ВЕИ:

- Изграждане на соларни инсталации за подгряване на вода за битови нужди на общински сгради с целогодишно използване - училища, детски и социални заведения и др.;
- Повишаване административния капацитет по ВЕИ на общинските служители;
- Използване на високоефективни уреди за отопление на биомаса в малки и средни предприятия;
- Разработване на механизми за публично-частно партньорство за изграждане на ВЕИ инсталации
- Насърчаване на зелените инвестиции и подкрепа за внедряване на енергийно ефективни практики и иновационни технологии в бизнеса;

Мярка 2.1.6: Комплексно планиране и устройство на територията

Дейности:

- Разработване на Общ устройствен план на община Априлци;
- Разработване на Концепция за пространствено развитие на община Априлци, акцентираща на приоритетните зони на територията на общината;
- Разработване на Програма за опазване на околната среда, включваща и управлението на отпадъци на територията на общината;

Мярка 2.1.7: Благоустрояване и обновяване на населените места

Дейности:

- Благоустрояване на централните части в зоните за обществен достъп по населени места в община Априлци. Ремонт и обновяване на площадни пространства;
- Благоустрояване и поддържане на паркове, зелени площи и зони за отдих;
- поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура в т.ч. хижи;
- Насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда;
- Ремонт и обновяване на сгради общинска собственост.

Специфична цел 2.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси

Мярка 2.2.1: Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии

Дейности:

- Опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие – почви, лечебни растения и др.;
- Насърчаване на екосистемните услуги, вкл. Натура 2000 и зелена инфраструктура. Дейности за ефективно управление на Натура 2000 – зоните на територията на община Априлци;
- Поощряване на граждански инициативи за опазване на природата.

Мярка 2.2.2: Подобряване управлението на отпадъците

Дейности:

- Подобряване на съществуващите системи за събиране, транспортиране, третиране, оползотворяване и рециклиране на битови отпадъци и рекултивация на закрито депо за твърди битови отпадъци – с. Драшкова поляна;

- Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за биоразградими отпадъци и за зелени отпадъци;
- Проектиране и изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата /едрогабаритни, опасни, масово разпространени, строителни/;
- Информационни кампании във всички населени места за подобряване екологичната култура на населението.

Приоритет 3: Съхранение и развитие на човешкия капитал, подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и социално включване.

Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места

Мярка 3.1.1: Подобряване условията на труд и повишаване на доходите

Дейности:

- Подобряване на условията и повишаване безопасността на труда в предприятията;
- Повишаване производителността на труда и доходите.

Мярка 3.1.2: Насърчаване на работодателите за наемане на работа на младежи до 29 години. Реализация на проекти и програми за осигуряване на заетост.

Дейности:

- Наемане на работа на млади хора за стажуване;
- Старт в кариерата за лица завършващи средно и висше образование.
- Редуциране равнището на безработица с помощта на инициативи по различни стратегически проекти и програми като Регионална програма за заетост, НП „От социални помощи към осигуряване на заетост”, проект „Красива България”, проекти по ОП на ЕС и други.

Мярка 3.1.3: Стимулиране на обучения за стартиране на бизнес

Дейности:

- Подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност;
- Обучения на безработни лица за разработване и управление на собствен бизнес.

Специфична цел 3.2: Повишаване качеството на човешките ресурси и постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда.

Мярка 3.2.1: Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила

Деятности:

- Обучителни курсове за квалификация и преквалификация на безработни лица;
- Повишаване относителния дял на лицата с висше образование.

Мярка 3.2.2: Превенция на отпадането от пазара на труда

Деятности:

- Насърчаване на работодателите за запазване и увеличаване на заетостта;
- Обучителни курсове за повишаване на пригодността за заетост на работната сила, в т.ч. за лица над 50-годишна възраст.

Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги.

Специфична цел 4.1: Подобряване на административните услуги и повишаване на институционалния капацитет

Мярка 4.1.1. Повишаване на административния и институционален капацитет

Деятности:

- Повишаване капацитета на общинската администрация и общинския съвет за управление, изпълнение, наблюдение и оценка на планови и стратегически документи;
- Въвеждане на нови информационни технологии за повишаване ефективността на административното обслужване на гражданите;
- Развитие на допълнителни системи, базирани на технологията „електронна община“;
- Усъвършенстване административното обслужване на принципа „едно гише“

Мярка 4.1.2. Подобряване на квалификацията и уменията на служителите в администрацията

Деятности:

- Участие в обучителни семинари и специализирани квалификационни курсове;
- Въвеждане на добри практики за подобряване ефективността на работата на служителите в администрацията и обмен на опит с други общини в страната и чужбина.

-Повишаване капацитета на администрацията за управление на проектния цикъл, провеждане на комуникационна политика и разяснителни кампании, изграждане на устойчив административен капацитет за изпълнение, мониторинг и оценка на проекти на общинско ниво

Мярка 4.1.3. Повишаване информираността на гражданите за дейността и резултатите от работата на администрацията

Дейности:

- Въвеждане на мерки насочени към засилване на контрола, прозрачността, отчетността и утвърждаване на ефективни механизми за мониторинг;
- Изграждането на нова административна култура, ориентирана към нуждите на обществото, чрез ефективни действия за публичност на административните услуги.

Специфична цел 4.2: Осигуряване на качествено образование в обновена среда

Мярка 4.2.1: Подобряване достъпа до предучилищно, училищно общообразователно и професионално образование

Дейности:

- Повишаване качеството на образованието и уменията на човешките ресурси. Използване на информационни и комуникационни технологии;
- Въвеждане на ефективен и конкурентоспособен избор на изучаваните професии в ПГТ „Иван Марангозов” като последните се обвържат с изискванията на пазара на труда при дадената социално-икономическа характеристика и Оперативните програми на ЕС. Осигуряване на туристическия бранш с квалифициран персонал, владеещ чужди езици и компютърна грамотност, който да бъде допълнително обучаван.
- Създаване на оптимални условия за самоподготовка на учениците, пълноценен отдих и извънкласни форми на обучение;
- Разгръщане на творческите способности на децата и учениците;
- Осигуряване на условия за реализиране на задължително образование с фокус върху децата в риск и деца от малцинствени групи;
- Привличане на средства чрез ОПРЧР 2014-2020 г. и ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” за развитие и усъвършенстване на практически знания и умения на учениците, създаване на извънкласни форми на обучение и др.

Мярка 4.2.2: Обновяване на материалната и техническа база на образователните институции

Дейности:

- Подобряване на образователната инфраструктура на територията на община Априлци – основен ремонт, реконструкция, включително въвеждане на мерки за

енергийна ефективност и достъпна архитектурна среда за хора в неравностойно положение;

- Обновяване и оборудване на учебни кабинети и бази, спортни зали, образователни лаборатории и работилници;

- Благоустрояване двора на ОУ "Васил Левски" – гр. Априлци, включително изграждане на многофункционални спортни площадки в ОУ „Васил Левски” и ПГТ „Иван Марангозов” – гр. Априлци; Строително-ремонтни работи за подготовка на терен и създаване на училищен парк в ПГТ „Иван Марангозов”.

- Адаптиране на детски площадки и спортни съоръжения към изискванията за безопасност и функционалност. Доставка на нови съоръжения за образователните институции. Извършване на основен ремонт, реконструкция на съществуващите бази за отдих и спорт на учащите, физкултурните салони, спортните зали, спортните площадки и увеличаване броя на същите.

Специфична цел 4.3: Повишаване достъпа до устойчиви и качествени здравни услуги

Мярка 4.3.1: Подобряване на материално-техническата база в здравеопазването. Повишаване качеството и подобряване достъпа до здравни услуги

Дейности:

- Основен ремонт и обновяване сградата на поликлиниката – публична общинска собственост, включително въвеждане на мерки за енергийна ефективност. Осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора в неравностойно положение;

Специфична цел 4.4: Развитие на социалните услуги в община Априлци

Мярка 4.4.1: Изграждане, обновяване и поддържане на обекти на социалната инфраструктура

Дейности:

- Обновяване, обзавеждане и оборудване на Дом за стари хора, включително мерки за енергийна ефективност и достъпна архитектурна среда;
- Оборудване и обзавеждане на дневен център за възрастни хора и хора с увреждания;
- Поддръжка и подновяване оборудването на кухня за приготвяне на топла храна;
- Текущ и основен ремонт, обзавеждане и оборудване на други обекти на социалната инфраструктура.

Мярка 4.4.2: Разширяване, развитие на социалните услуги и подобряване достъпа до социални услуги в общността

Дейности:

- Разширяване дейността и капацитета на социалната услуга „Обществена трапезария” и трансформирането ѝ в Домашен социален патронаж;
- Предоставяне на услугите „Личен асистент”, „Домашен помощник”, „Социален асистент” и др.;
- Предоставяне на услугата „Дневен център за възрастни хора и хора с увреждания” – ще бъде разкрит като държавна дейност с капацитет 20 места. Предвижда се всички социални дейности и услуги на територията на община Априлци да бъдат оформени като единен социален комплекс, в който да се съсредоточават всички услуги – домашни грижи, услугите по дейност „Личен асистент”, медицинско наблюдение и др. Целта е обединяване на отделните социални проекти, единно мислене и правилна координация на процесите на подпомагане и услуги в община Априлци.;
- Разкриване на дейността „Център за обществена подкрепа”;
- Изграждане на дом за стари хора с хоспис в община Априлци;
- Изграждане на профилакториум за деца с белодробни и асматични проблеми в община Априлци

Специфична цел 4.5: Развитие на културата, спорта и младежките дейности

Мярка 4.5.1: Инвестиции, свързани с опазване, възстановяване и използване на културно-историческото наследство

Дейности:

- Съхраняване, реставрация, консервация и социализиране на културно-историческото наследство;
- Професионално обучение на експерти по маркетинг на културно-историческото и природното наследство.

Мярка 4.5.2: Обновяване, ремонт и оборудване на културни институции

Дейности:

- Насърчаване развитието на културните институции чрез обновяване на сградния фонд, мерки за достъпна архитектурна среда за хора с неравнопоставено положение. Доставка на необходимото специализирано оборудване. Мерки за енергийна ефективност на читалищните сгради на територията на община Априлци. Създаване на център за култура и изкуство.;
- Възстановяване и опазване на религиозните храмове на територията на община Априлци. Възстановяване на храм „Св.арх.Михаил” – с. Скандалото – художествен паметник на културата и гробищна църква „Св.Параскева” – паметник на културата с национално значение;
- Подобряване на достъпа до културни услуги в адаптирана архитектурна среда.

Мярка 4.5.3: Развитие на художествена самодейност и на културни събития

Дейности:

- Създаване и популяризиране на иновативни културни събития;

- Насърчаване дейността на читалищата и самодейните художествени състави;
- Културен обмен с различни културни институции от страната и чужбина.

Мярка 4.5.4: Ремонт, модернизация и изграждане на спортна инфраструктура. Осигуряване на съвременни условия за спорт в общината.

Дейности:

1.Подобряване на средата за практикуване на физически упражнения и спорт.

- Реконструкция, доизграждане и оборудване на база за спорт и отдих в община Априлци – Изграждане на спортна зала и реконструкция и оборудване на градски стадион.
- Изграждане на нови, обновяване, поддържане и обезопасяване на съществуващи детски и спортни площадки в община Априлци;
- Изграждане на игрище за мини-футбол в гр. Априлци, кв.Зла река;

2. Осигуряване на съвременни условия за спорт и социален туризъм.

- Изграждане на нова спортна инфраструктура за различни видове спорт, открити спортни площадки, тенис кортове, закрити и открити плувни басейни, осигуряваща възможност на населението за практикуване на спорта за всички и повишаване на здравния статус на местното население;
- Привеждане на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на международните стандарти;
- Осигуряване на достъп до обектите и създаване на условия за спорт на хората с увреждания;
- Прилагане на енергоспестяващи технологии

3. Насърчаване на публично-частно партньорство за инвестиции в строителството, реконструкцията и модернизацията на спортните обекти и на обектите за социален туризъм по съвременни технологии.

4. Използване възможностите на оперативните програми на ЕС за периода 2014-2020 г. за финансиране на проекти в областта на спорта.

5. Провеждане на общински информационни кампании с цел популяризиране на двигателната активност и здравословния начин на живот

Мярка 4.5.5: Насърчаване дейността на спортните и младежки клубове

Дейности:

- Създаване на ефективна и систематизирана програма за развитие на физическото възпитание и спорта;
- Подкрепа за развитие на местни спортните клубове и млади спортни таланти;

- Създаване на условия за пълноценно използване на свободното време на младите хора;
- Превенция на рисковото поведение сред децата и младите хора;

IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Общински план за развитие на община Априлци за периода 2014 – 2020 година

(в хил. лв.)

Период 2014 - 2020	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
Приоритет	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове, фирми	Общ дял (%)	
<u>Приоритет 1:</u> Развитие на конкурентоспособна икономика чрез развитие на собствения потенциал, прилагане формите на ПЧП и използване възможностите на европейските фондове за привличане на инвестиции в неземеделски дейности, селското, горското стопанство, туризма и съпътстващи дейности и услуги.	88	0	0.3	3 560	12,1	18 373	62.1	80	0.2	7 468	25.3	29 569

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

<u>Специфична цел 1.1</u> Насърчаване на предприемачеството, иновациите и инвестициите за развитието на малкия и среден бизнес, базиран на благоприятните възможности, които предоставя регионалната среда, в т.ч. предприемане на мерки за по-пълноценно използване на наличния поземлен фонд	0	0	0	1 237,5	10,2	5 212,5	42,5	0	0	5 800	47,3	12 250
<u>Специфична цел 1.2.</u> Развитие на разнообразни форми на туризъм, базиран на природните и културно-исторически дадености в общината	88	0	1	1 278,5	14,6	7 244,5	82,9	0	0	128	1,5	8 739
<u>Специфична цел 1.3.</u> Прилагане на инициативата „ЛИДЕР” – Стратегия за местно развитие	0	0	0	45	15	255	85	0	0	0	0	300
<u>Специфична цел 1.4.</u> Привличане на чужди инвестиции и разработване на проекти за разнообразяване структурата на икономиката с неземеделски дейности	0	0	0	346,5	10	1 963,5	60	0	0	990	30	3 300

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

Специфична цел 1.5. Развитие на екологично селско и горско стопанство, в т.ч. овощарството, добив на диворастящи горски плодове и билки, пчеларство, рибарство и преработваща промишленост и др., при устойчиво управление на природните ресурси	0	0	0	652,5	13,2	3 697,5	74,2	80	0,1	550	12,5	4 980
Приоритет 2: Модернизиране и доизграждане на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.	1836	0	1,9	13 361,1	14,1	61 154,9	64,5	16 750	17,7	1 700	1,8	94 802
Специфична цел 2.1.: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата	1826	0	2	13 190,1	14,2	60 185,9	64,5	16 300	17,5	1 700	1,8	93 202
Специфична цел 2.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси	10	0	0,6	171	10,7	969	60,6	450	28,1	0	0	1 600
Приоритет 3: Съхранение и развитие на човешкия капитал, подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и социално включване.	0	0	0	650	43,3	850	56,7	0	0	0	0	1 500

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места	0	0	0	597,5	52	552,5	48	0	0	0	0	1 150
Специфична цел 3.2: Повишаване качеството на човешките ресурси и постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда.	0	0	0	52,5	15	297,5	85	0	0	0	0	350
Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги	250	0	1,6	3 607,2	24	9 573,8	63,5	1 435	9.5	213	1,4	15 079
Специфична цел 4.1: Подобряване на административните услуги и повишаване на институционалния капацитет	3	0.8	0	52,5	15	297,5	85	0	0	0	0	353
Специфична цел 4.2: Осигуряване на качествено образование в обновена среда	100	0	4,2	465	19,6	1711	72	100	4,2	0	0	2 376
Специфична цел 4.3: Повишаване достъпа до устойчиви и качествени здравни услуги	0	0	0	60	15	340	85	0	0	0	0	400

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

Специфична цел 4.4: Развитие на социалните услуги в община Априлци	105	0	4.5	1 275	54	680	28,8	300	12.7	0	0	2 360
Специфична цел 4.5: Развитие на културата, спорта и младежките дейности	42	0	0.4	1754,7	18,3	6 545,3	68,3	1 035	10.8	213	2.2	9 590
Общо:	2 174	0	1,5 %	21 178,3	15 %	89951,7	63,8 %	18 265	13%	9 381	6,7 %	140 950

V. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за отчитане напредъка по изпълнение на набелязаните цели на Общинския план за развитие. Извеждането на индикаторите се базира на спецификата на общината и обкръжаващата я среда, разгледани в динамика. При поставянето на количествени стойности на конкретните индикатори са отчетени установените тенденции и проектни инициативи, планирани в рамките на ОПР и на други стратегически секторни документи, визиращи развитието на общината.

Новата кохезионна политика на ЕС включва съвкупност от индикатори, съобразени с трите цели на стратегията Европа 2020, които намират конкретно измерение на регионално и местно ниво.

Избраните индикатори могат да бъдат преобладаващо следени чрез използване на официалните източници на информация в страната. Оперативността на системата зависи от точното определяне на начални стойности на отделните индикатори. Липсата на изходни данни и наличен механизъм за събиране на последващи стойности на определен индикатор обезмисля неговото включване в системата. Проследяването на всеки един от индикаторите следва да е ежегодно, като точните стойности на показателите следва да бъдат отразени в съответните годишни доклади за наблюдение изпълнението на плана.

Планирането на системата от индикатори и структурирането ѝ в два основни компонента – индикатори за въздействие и индикатори за резултат напълно съответства на Методическите указания на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на ОПР на община Априлци. Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните области представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщят различни индикатори, които в своята съвкупност водят до постигане на набелязаните цели за териториално развитие.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие са взети предвид *общите индикатори* в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г. и стратегическите индикатори за степента на интегриране и изпълнение на глобалните цели, свързани с опазване на околната среда, в регионалната политика и планиране.

Общи индикатори:

- Заетост на населението на възраст 20 – 64 г. (%) – Източник: АЗ и НСИ
- Съкращаване на емисиите на CO₂ (%) – Източник: РИОСВ
- Повишаване на енергийната ефективност (%) – Източник: Община Априлци

- Дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление (%) – Източник: Община Априлци и енергоразпределителното дружество
- Нарастване дела на висшистите в общината (%) – Източник: НСИ
- Брой предприятия, получили безвъзмездна финансова помощ – Източник: ИСУН и ДФЗ
- Брой посещения на подпомаганите туристически атракции – Източник: Община Априлци
- Брой новосъздадени работни места – Източник: АЗ

Специфични индикатори:

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са (по възможност) количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори за достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

За разработването на индикаторите е използвана SMART концепцията, а именно:

- Specific – точност – индикаторите трябва да са конкретни и положителни;
- Measurable – измеримост – индикаторът трябва да бъде насочен към желано бъдещо състояние и да бъде количествено определен, така че да позволява измерване.
- Available/Achievable – постижим – трябва да бъде възможно да се получат данни за стойността на всеки индикатор и то във времето, когато са необходими.
- Relevant/Realistic – реалистични – индикаторът трябва да бъде свързан с целта на проекта и също така да бъде реалистичен
- Timely – съобразен с времето – индикаторът трябва да бъде постигнат в ограничен период от време, което следва да се вземе предвид и да се посочи в проекта.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на общината до 2020 година са посочени в матрица на индикаторите (Виж Приложение 1)

VI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. За да бъде ОПР основа за разработване на стратегически документи през последващия програмен период е необходима неговата актуалност в края на 2020 година. Тези особености посочват нуждата от разработване на система за наблюдение и оценка на плана.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана. В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, общинският съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Системата за наблюдение на ОПР на Община Априлци включва следните основни компоненти:

- *Действията на органите за управление, наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;* Областните съвети за развитие и Областните управители оказват съдействие при разработването, изпълнението, контрола и оценката на Регионалните планове за развитие; координират подготовката на проекти в съответствие с областната стратегия за развитие и с предвижданията на РПР. Местните власти приемат общински планове за развитие и програми за реализация на ОПР в съответствие с целите на Регионалните планове за развитие. Осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво. Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ОПР и наблюдение изпълнението му, участват в разработването на проекти за изпълнението на плана.

- *Системата от индикатори за наблюдение и оценка, която отчита*

реализацията на целите на ОПР на община Априлци, социално-икономическото състояние на общината, развитието на инфраструктурата и състоянието на околната среда в контекста на устойчивото местно развитие.

- *Източниците и периодичността за събиране, обработка и анализиране*

на информацията – Наблюдението на изпълнението на ОПР на община Априлци се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ДФ „Земеделие”, Бюро по труда – гр. Троян, ТСБ – Ловеч, образователните и културни институции на територията на общината, В и К „Бяла” ЕООД - гр. Севлиево, ВиК „Стенето” ЕООД – гр. Троян, „В и К” АД – гр. Ловеч и други регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания на мнението на жителите на община Априлци.

- *Финансовото и техническо обезпечаване на дейността по наблюдението*

на ОПР се осигурява от бюджета на Община Априлци.

- *Системата на докладване, форми и начини за осигуряване на публична*

информация. – За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и ръководството на общината да прецени въздействието от изпълнението на общинския план и възможността за неговата актуализация. Чрез оценката се изяснява ефектът от планираните дейности. Тя може да подобри прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ОПР се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от Община Априлци и Общински съвет – Априлци, с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на Общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението; Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на Общинския съвет могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на ОПР и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ.

На база междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ОПР, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на актуалните нужди на общината. Междинната оценка следва да оцени значимостта на настъпилите изменения и адекватността на наличния ОПР спрямо тях и да определи дали е целесъобразно формулирането на допълнителни мерки и дефинирането на нови проекти. Друга възможност е решението за актуализация само на Програмата за реализация на плана.

Последващата оценка се извършва не по-късно от една година след изтичане на периода на действие на общинския план за развитие и дава представа за степента на цялостното изпълнение на плана. Целта на този вид оценка е да се види доколко, дори след предприетите мерки в резултат на междинната оценка, заложените цели и приоритети са изпълнени и е достигнато очакваното развитие. Последващата оценка включва: оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за местно развитие. Резултатите от последващата оценка се вземат предвид при разработването/актуализацията на плана за следващия програмен период на планиране.

Междинната и последващата оценка на ОПР се обсъждат в Общинския съвет по предложение на неговия председател.

През периода на действие на общинския план за развитие могат да се извършват допълнително тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на Общинския съвет.

VII. ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Прилагането на принципите за публичност и партньорство изисква в ОПР да бъдат планирани действия, чрез които ще се осигури прозрачност и ще се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие, относно очакваните резултати и ползите за местната общност, както и да се мотивират за активно участие в процеса на реализация.

Специфичните цели на действията обхващат:

1. Провеждане на публични дискусии, семинари, разпространение на печатни и видеоматериали за информиране на всички заинтересовани страни за предвижданията на общинския план за развитие за периода до 2020 г., за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината, тяхната реализация и очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда.

2. Фокусиране вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проекти на тази основа.
3. Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, НПО и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана за развитие.
4. Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране за развитието на общината, за повишаване ефикасността на публичните разходи и за осигуряването на по-голяма добавена стойност за общината.
5. Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за реализация на плана.
6. Публикуване на плана за развитие на официалната интернет страница на общината.
7. Стандартизиране на процедурата по предоставяне на публичните отчети за дейността на общинската администрация и изпълнението на плана за развитие – Публикуване на отчетите на интернет-страницата на общината, популяризирането им чрез местните медии.
8. Провеждане на периодични анкетни проучвания, относно степента на достигане на набелязаните цели и задачи в плана за развитие.

Реализирането на тези стъпки ще позволи на местната власт, в лицето на

общинската администрация и общинския съвет да имат пряк достъп до публичното пространство, като избегнат посредници и интерпретации, ще позволят пълноценното административно и информационно обслужване на гражданите и най-вече, ще обективизират и канализират обратната връзка с гражданите, без да се влияе или манипулира съществуващата медийна среда. Това ще гарантира и гъвкаво взаимодействие със съществуващите медийни и обществени фактори, по-прецизна реакция на изпълнителната местна власт и по-ясна представа пред общинските съветници за реалните обществени нужди, които трябва да решават съвместно с администрацията.

Основна отговорност за осигуряване на информация и публичност на процеса на разработване, съгласуване, актуализиране и изпълнение на ОПР имат кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници със своите компетенции. Но във всички етапи ще участват и ще се разпределят отговорности между всички групи партньори: административни структури (централни, териториални) на изпълнителната власт, икономически и социални партньори, НПО, граждански сдружения, широка общественост, като в зависимост от етапа, нивото на съучастие ще бъде в различна степен. Ще се прилагат и трите форми на взаимодействие между целевите групи: информирание, консултиране и съгласуваност, ангажираност и активно участие.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация ще се разгледа в следните аспекти:

1. В процеса на изготвянето на ОПР на Община Априлци:

ОПР на Община Априлци се разработи чрез прилагане на принципа на партньорство. Това включи информиране на всички заинтересовани страни. Даде се възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с по-тесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на поредица от срещи с гражданите на общината, в т.ч. и чрез интернет. Обменът на мнения и информация се състоя и чрез провеждане на анкети, попълване на въпросници и отзиви, проведено обществено обсъждане на документа.

2. По време на изпълнението на ОПР:

В процеса на изпълнение на ОПР основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. Те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност: информиране, консултиране и съгласуваност, и с активно участие на всички заинтересовани страни. Годишните доклади и оценки ще бъдат публикувани на интернет страницата на Община Априлци.

Публично-частното партньорство като инструмент за оптимизиране на предоставяните продукти и услуги за обществото следва да бъде широко застъпен в процеса на изпълнение на ОПР на Община Априлци за периода 2014-2020 година. Мерките за насърчаване на формите на ПЧП при изпълнението на ОПР следва да са в посока на:

- Привличане на външни инвеститори, създаване на нови производствени мощности, създаване на нови фирми, запазване и разширяване на съществуващия бизнес, осигуряване на помощ за местни фирми при разработване на нови продукти и навлизане на нови пазари, подкрепа за научно-изследователска и развойна дейност, стратегически инвестиции, подкрепа развитието на нов бизнес и предприемачество включващи дейности, отнасящи се до създаване на среда, която помага на хората да развиват предприемачески умения и др.

- Използването на стимули за развитие на икономически дейности на местно равнище като: осигуряване на местни данъчни стимули, рационално използване на общинската собственост, използване на подходящи схеми за дългово финансиране и др.

- Подобряване разпространението на информация и обмен на най-добри практики, свързани с използването на ПЧП.

От особена важност е решаването на екологичните въпроси като в етапите на наблюдение и оценка на ОПР е желателно активно участие на местните и регионалните екологични власти за своевременно координиране и комуникиране при разрешаване на възникнали проблемни точки между развитието и околната среда. Възможно е сформирането на звено, чиято задача да бъде контролиране различията в политиките и улесняване екологичната координация.

За подпомагане процеса на партньорското участие и за осигуряване на добър информационен поток могат да бъдат използвани следните инструменти – напечатани брошури, даващи информация за целите и приоритетите на ОПР, съвещаване чрез електронни пощи, провеждане на конференции и форуми за представяне процесът на изпълнение на ОПР, интерактивна електронна страница и др.

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОПР 2014 – 2020 ГОДИНА

Приложение 1

Стратегическа цел (СЦ) Приоритет (П)	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на наблюдение и отчитане	Базова стойност	Целева стойност
ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ						
СЦ 1	Равнище на безработица	%	АЗ	ежегодно	11,7 към 01.02.2011 г.	10
СЦ 1	Коефициент на заетост	%	НСИ	ежегодно	58,3 към 01.02.2011 г.	62,3
СЦ 1	Коефициент на икономическа активност	%	НСИ	ежегодно	67,2 към 01.02.2011 г.	69,2
СЦ 1	Брой реализирани проекти, свързани с развитието на туризма	брой	Община Априлци	ежегодно	0	10
СЦ 2	Население с подобро третиране на отпадъчните води	брой	Община Априлци	4 г. – на междинна оценка	0	3000

СЦ 2	Население с подобро водоснабдяване	брой	Община Априлци	4 г.	0	3000
СЦ 2	Икономии от внедрени мерки за енергийна ефективност на общинска инфраструктура	%	Община Априлци	4 г.	0	15%
СЦ 3	Успеваемост на общинската администрация при кандидатстване с проектни предложения	%	Община Априлци	4 г.	79 %	85%
ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ						
П 3	Наети на работа безработни лица след курсове за квалификация	Бр.	АЗ	ежегодно	0	10
П 1	Стопански единици (предприятия) в община Априлци	бр.	НСИ	ежегодно	185 - 2011 г.	205
П 1	Нетни приходи от продажби	хил.лв.	НСИ	ежегодно	31 222 за 2011 г.	34 000
П 1	Произведена продукция в нефинансовите предприятия	хил.лв.	НСИ	ежегодно	23 443 за 2011 г.	26 000

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

П 1	Договори за реализация на ПЧП	бр.	Община Априлци	4 г.	0	3
П 1	Реализация на проекти за междуобщинско сътрудничество	бр.	Община Априлци	4 г.	0	2
П 1	Съвместни проекти в партньорство с НПО	бр.	Община Априлци	4 г.	0	2
П 1	Реализирани нощувки местата за подслон и настаняване на годишна база	в бр.	Община Априлци	ежегодно	18 815 за 2012 г.	22 000
П 2	Ремонтирани пътища	км.	Община Априлци	4 г.	13	21
П 2	Подобрена улична мрежа в лошо състояние	км.	Община Априлци	4 г.	0	20
П 2	Изградена нова канализационна мрежа	Км.	Община Априлци	4 г.	0	30
П 2	Обновени водопроводни мрежи	Км.	Община Априлци	4 г.	0	30
П 2	Осигурена площадка за безвъзмездно предаване на	Бр.	Община Априлци	4 г.	0	1

Общински план за развитие на община Априлци 2014 – 2020 година

	разделно събраните отпадъци от домакинствата					
П 4	Общински служители, преминали курсове и обучения	Бр.	Община Априлци	4 г.	0	34
П 4	Създадени „онлайн” административни услуги	Бр.	Община Априлци	4 г.	0	2
П 4	Културни събития	Бр.	Община Априлци	ежегодно	n	6
П 4	Предоставяни социални услуги на населението	Бр.	Община Априлци	ежегодно	4	8
П 2	Подобрен общински сграден фонд	Бр.	Община Априлци	4 г.	0	20
П 4	Новосъздадени спортни площадки и др. места за спорт и отдих	Бр.	Община Априлци	4 г.	0	7